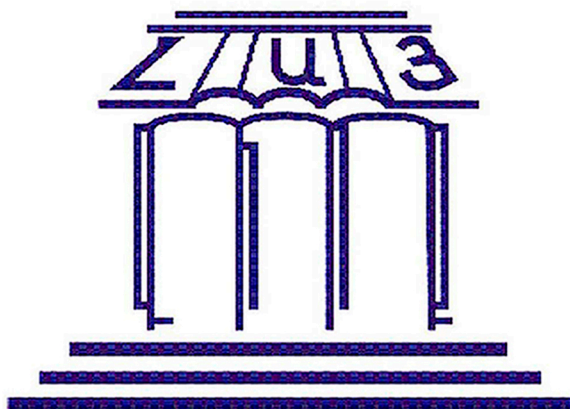

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Մտեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

1715

5116

1923

059

p-172

inf

EB 2001

2010

1715

1923

ԿԱՎՈՇԻ
ՍԱՐԵԳԻՐՔԸ

(ՕՐԱՑՈՅՑԻ ԲԱԺԻՆՈՎ)

TACOR B. KURKJEAN

VERIKON (SUISSE)

Հեռագիր՝ «Otacor Zurich»

ԽՈՐՀՐԴԱՏՈՒ

ՆԱԲԱՅԻՆ, ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ, ՃԱՐՏԱՐԱՐ-
ՆԵՍԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԱՐԴԻՒՆԱԲԵՐ
ՁԵՐՆԱԴՈՒԹԵԱՆՑ

ՆՈՐԱՆՈՒՄ. — ՆԻՍԱԽՈՏ ԵՒ ԳՈՐԳ
ՐՏԱԾՈՒՄ. — ԵՐԱՊԱԿԱՆ ԱՐՏԱԳ-
ՐԱՊԻՆՆԵՐ :

Իժմէլ իմ Կեղրոնասեղիս
ի ՁՈՒԻՑԵՐԻԱ

ԴԻՆՆ Է 100 ՂՐՇ.

ՀԱՅ ՄԻԱԿ ԵՐԳԻԾԱԹԵՐԹԸ

ՀԻՄՆՈՒՄ 1908 ԻՆ

Արսոֆուսկր և Տֆորեհ

ԵՐՈՒԱՆԴ ԹՕԼԱՅԵԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Պոլիս՝ 500 դր., Արտասանման՝ 30 չիլին կամ 100 ֆրան.
Ֆր. և կամ 6 տոլար: Վեցամսեայ՝ 15 չիլին, կամ 50
ֆրանս. ֆր. և կամ 3 տոլար:

Հասր 7ուկէս դր. Պոլսոյ մէջ

Բաժանորդագրութիւններ կանխիկ

Արտասանման Կաւրոշի գործակալութիւնը
տաանձնել ու զողները պարտաւոր են հատր 7ուկէս դր.ի
հաշիւով՝ իրենց ուզած քանակին համեմատ չորս թիւին
փոխարէնը կանխիկ զրկել մեզի միշտ:

Հասցէ՝

“GAVROCHE,”

PÉRA

Constantinople

Հեռագրայն՝ Բերա 1536

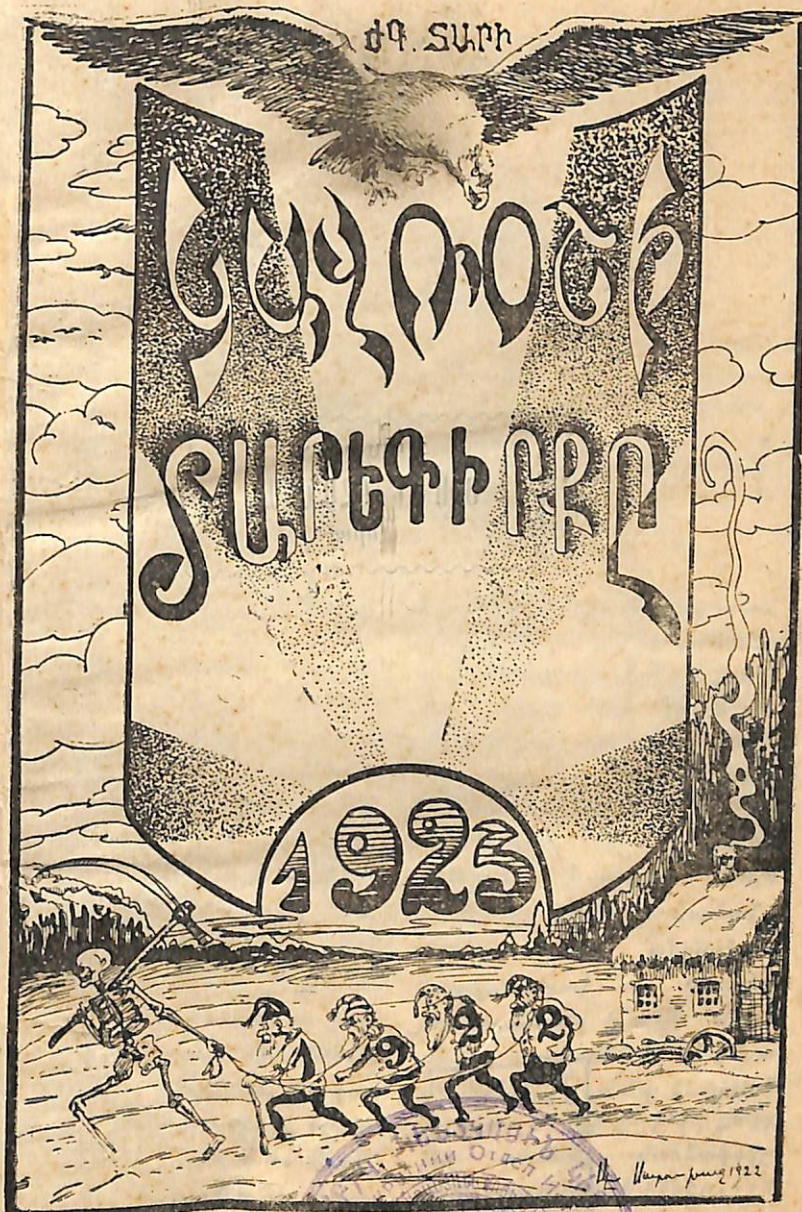
ՅԱՆՁՆԱՐԱՐԱԿԱՆ

«Կաւրոշ» ԱՌԱՋԻՆ հայ երգիծաբերուն է որ ՏԱՍԵԸԶԻՆԳ
ՏԱՐԻԷ ի վեր կը շարունակուի անխափա՞ն եւ կանոնաւոր կերպով:

059

P-72

493

1715

ՀԱՅԵՐ ԴԻ

Տ Պ Ա Ր Ա Ն
ՍԻՄՕՆ ՕՂԱՆԵԱՆ
Բերա

93062-42

1085-2002

ՅԻՐ ՈՒ ՅԱՆ

ԴՐՈՒԱԳՆԵՐ ԱՄԷՆՈՒՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

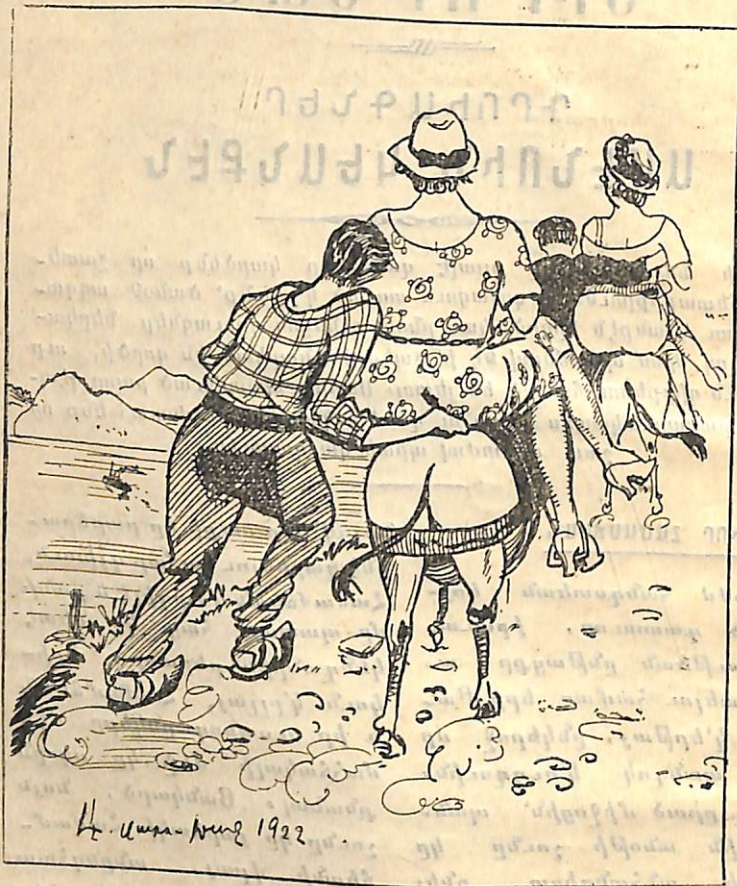
Հաճելի նորութիւն մը ըլլալէ զատ, կը կարծենք որ շատերուն հետաքրքրութեան գոհացում տուած կ'ըլլանք՝ ծանօթ ազգայիններու կեանքէն երգիծական բնոյթ ունեցող դրուագներ ներկայացնելով, կամ պատմելով Թէ ինչպէս մեռնարկած են գործի, ուր փայլուն դիրքերու հասած են յետոյ: Ստորեւ պատմուած բոլոր դէպքերը բացարձակապէս ստոյգ ու վաւերական են, եւ վստահ ենք որ շատ ախորժով պիտի կարդացուին:

ՅԱԳԻՈՐ ՀԱՄԱՄՃԵԱՆ

Այժմ հանգստեան կոչուած դատաւոր, իրաւաբանութեան ընթացքը աւարտելու համար երբ Բարիզ կ'երթայ, ընկերոջ մը հետ պանդոկ կ'ուզղուին: Ճաշ ըրած միջոցին՝ պանդոկին անօթի շուներ կը սկսի առհանգիստ ընել զիրենք: Ընկերը հարուած մը կուտայ, վտարելով կենդանին, որ պահ մը հեռանալէ ետք դարձեալ կը շարունակէ նեղութիւն պատճառիլ ճաշողներուն: Ընկերոջը համբերութիւնը հատ-

նելով՝ երբ ոտքը կը բարձրացնէ զարնելու համար գլխուն, Համամճեան կ'արգիլէ և քանի մը պատառ հաց կը նետէ կենդանիին բերանը: Իրիկուն կ'ըլլայ, Համամճեան և իր ուսանող ընկերը մէկ մահճակալի մէջ կը սկսին քնանալ: Յանկարծ, նոյն շուներ կը յարձակի Համամճեանի վրայ, անընդհատ կաղկանձելով, ու կարծես Թէ փարատել կ'ուզէ վերմակը: Համամճեան ընդոստ կ'արթննայ: շո՛ւներ կատղած ըլլալու է, կը խորհի, բայց ինչ տեսնայ, մահճակալը յամրաբար վար կ'իջնէր...

ԿԱԼԱՆԹԸՐԻ

Հ. Ասատրյան 1922

Մեծ Կղզիի վեջ:
Ի՞նչպե՞ս ի՞նչպե՞ս «բալալիկ» է քիւն կ'ընեն կի-
նեռուն....
— Տի՛ն, Մարիֆա՛, Քարինա՛:
ԿԱՎՈՐՇ.— Զի՛ւս:

Սարսափահա՛ր, կ'արթնցնէ
իր ընկերը, վար կը ցա-
կեն, մինչ մահնակալն ալ
հասած էր արդէն պատու-
հանին ստորոտը, և պա-
տուհանը բանալով փողոց
կը նետուին: Ոստիկանու-
թեան իմաց կուտան, որ
խսկոյն կը պաշարէ այս խոր-
հրդաւոր պանդոկը, խու-
զարկութիւնները կը սկսին,
և պանդոկին գեանայարկը,
ուր պիտի խորասուզուէր
Համամեծեանի պառկած մահ-
նակալն ալ, երեւան կը հա-
նեն գլուխներ, ձեռքեր,
ոտքեր, դիակներ... Երե-
ւոյթով ա՛յնքան պատուա-
ւոր պանդոկ մը, սակայն
աւազակներու իսկական որջ
մըն է եղեր, ուր մտնող
յաճախորդները կողոպտուե-
լէ վերջ կը սպաննուէին:

Հացի քանի մը պատառին
համար երախտագէտ կեն-
դանին էր, որ՝ իր բարե-
բարը փրկելու համար ար-
թընցուցած էր զինքը:

Այս շուռին օրինակը ի՛նչ
բարձր օրինակ մը կրնայ
ըլլալ շատերու:

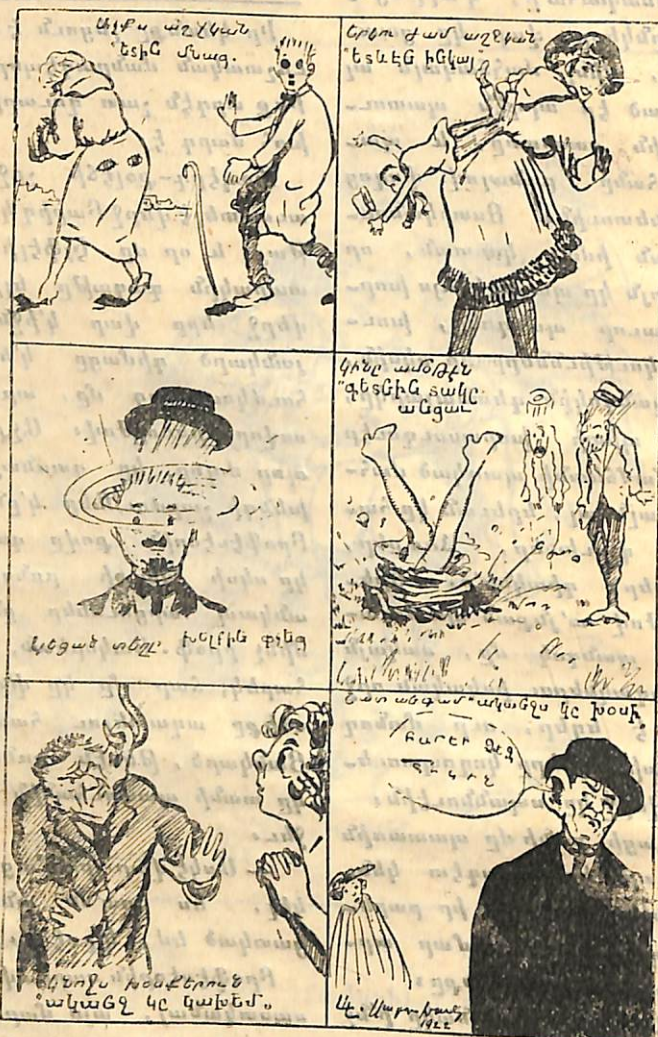
ԲՐՈՖ. ԱԲՐ. ՏԷՐ ՅԱՎՈՐԵԱՆ

Իր կեանքը լեցուն է զա-
ւեշտական մանրադէպերով:
Ինք արդէն շատ զուարթա-
խոհ մարդ է:

Ռօպէրդ-քօլէճի շրջանը
աւարտելէ վերջ Բարիզ կ'եր-
թայ, և օր մը էյֆէլի աշ-
տարակին գագաթը ելլալէ
վերջ երբ վար կ'իջնար,
յանկարծ դիմացը կ'ելլայ
հուժկու մարդ մը, արտա-
սովոր երեւոյթով: Աչքերը
ուր մուր կը դառնային,
խենդի շարժումներ կ'ընէր:
Բրօֆէսէօրին քովը դալով
կը սկսի խօսքի բռնուիլ,
անկապ հարցումներ ընել,
մինչ րրօֆ. Յակոբեան, ա-
հաբեկ, ճար մը կը փնտռէ
օձիքը ազատելու համար:
Յանկարծ, թեւէն բռնելով
կը տանի պատուհանին առ-
ջեւ:

— Ասկէ վար կրնա՞ս ցա-
կել, ես տա՛մն անգամ
ցատկած եմ, կ'ըսէ...:

Բրօֆէսէօրին սարսափը կը
սաստկանայ, այս մարդուն
խելքին եթէ փչէ՝ կրնայ
բռնել զինքը և... վարնե-
տել: Հարցումը կը կրկնէ:
Բրօֆէսէօրը բնականաբար

Ինչպես պիտի երեւային շատ մը հայերէն բացատրութիւններ՝ եթէ պատկերով ներկայացուելու ըլլային:

պատասխան մը չի կրնար գտնել, երրորդ, չորրորդ անգամ ըլլալով կը կրկնէ հարցումը, հետզհետէ աւելի կատղելով... Այն ատեն բրոֆ. Յակոբեան գի'ւտ մը կ'ընէ, պատրաստամտութեամբ մը որուն կը պարտի իր կիանքը, կը ժպտի խնդի'ն, ու կ'ըսէ անոր.

Ասկէ վար ցատկելը րա՞ն մըն է, ես վարէն վե'ր հոս ցատկեցի, եկո՛ւր վար երթանք, նախ մ'ըզուն կրնա՞ս ցատկել...:

— Բնականաբար, կ'ըսէ խենդը, ու երկուքն ալ կ'ուղղուին փողոց, ուր Բրոֆ. Յակոբեան իսկոյն... ոտտիկանի մը կը յանձնէ խենդը:

* *

Բրոֆ. Աբրահամ Տէր Յակոբեան խոզանակ մը ունի, որուն վրայ թել մը անդամ չէ մնացած, այնքան գործածուած է որ. յատակի փալը միայն մնացած է, բայց դարձեալ ձեռքէ չի հաներ, որովհետեւ... մեծ հօրը ժախտակէն մնացած է:

ՏԻԿԻՆ Թ. ՀԱՍԱՄՃԱՆ

Իր դեռատի օրերուն, ընտանեկան սեղանի մը ատեն երբ ճաշերէն մէկը բաշա էր, եղբայրը՝ Գարրիէլ Նորատունկեան կը նշմարէ որ քոյրը հուտեր նոյն կերակուրէն:

— Ինչո՞ւ չես ուտեր, կը հարցնէ քոյրը:

— Չեմ սիրեր:

— Ելի՛ր ուրեմն սեղանէն:

Այս խիստ չեղար ու ներշնչած պատկառանքը ա'յնքան խորունկ ազդեցութիւն մը կ'ընեն որ, այն օրէն ի վեր կը զարմանալ թէ ինչպէ՛ս խստապահանջ փափկո՛ւ ճաշակներ կ'ըսեն. «Այսինչ կերակուրը կը սիրեմ, այնինչ կերակուրէն չեմ ախորժիր»:

ՏԻՐԱՆ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Իր հայերէնի ուսուցիչն էր հանգուցեալ Յակոբ Գուրգէն: Տիրան պէյի յաճախած վարժարանին մէջ Հայերէն լեզուն չէր աւանդուեր, հետեւաբար հայրը՝ Գարրիէլ Նորատունկեան՝ իր տունը հրաւիրած էր ծանօթ հայերէնագէտը: Օր մը, Տիրան պէյ իր հօրը ներկայութեան ուսուցիչին կ'ըսէ որ չի սիրեր զրաբարը: Յանկարծ ոտքի

— Ինձի նայէ՛, լուացած ճերմակեղէններդ ամէնն ալ խանդրած են, սեփ սեւ եղեր են :

— Հոգ չէ, խանրմս. հիմա զառէն ճերմակը մօտա չէ: Խանրմը սէւնայ տէյի օրը 3 ժամ արեւի տակը չի՞ պառկիր կոր :

Վր ցատկէ հայրը, և յառաջանալով զաւակին վրայ, ապտակ մը կը զարնէ: Գուրգէն որ գիտէր թէ նորատունկեան չափազանց կը սիրէ իր զաւակը ու կը գուրգուրայ անոր վրայ, այս շանթահարիչ ապտակին հանգէպ ապշահար կը մնայ: Ո՛չ մէկ խօսք, խորին լռութիւն: Այն օրէն Տիրան պէյ բուռն սէր մը կուտայ գրաբարի, Վիեննական Միւթարեան միաբանի մը նախանձը չարժեյու աստիճան:

ԲՐՈՖ. ԱՐՄ. ՏԵՐ ՅԱՎՈՐԵԱՆ

Բրոֆ. Արբահամ, իր եղբորը՝ Բրոֆ. Արմենակի հետ Անգլիա կ'երթայ. Սկովտիոյ Էտինպուրի փիլիսոփայական կաճառէն հրաւիրուած ըլլալով, որու պատուակալ անդամ է, և ուր Քանգի մասին խօսած իր ճառը մեծագէտ գնահատուած է: Կաճառին անդամներուն ի պատիւ հացկերոյթ մը կուտայ համակիր Լօրտ մը: Մասնաւոր հրաւէր կ'ուղղուի երկու բրոֆէսէօր եղբայրներուն: Բայց ոմօքինկ չուհէին, ալ պօնժուռ մը

միայս, նմանապէս մէկ զոյգ լուսթրին կօշիկ միայն...: Երկու եղբայր կը համաձայնին իրարու մէջ. պօնժուռը մէկը հագնի, լուսղրին կօշիկը՝ միւսը...:

Հիւրերը ճաշարան առաջնորդելու կարգը կուգայ: Տիկին Լօրտը, գէր ու յաղթանդամ կին մը, իր թեւը կուտայ Բրոֆ. Արմենակի, ու երբ կ'անցնին սրահէն, որուն տախտակամածը շատ փայլուն ու ողորկ էր, բրոֆէսէօրին ոտքը կը սահի և Տիկինին հետ միասին կը գլտորին գետին, ոտքերնին վեր՝ դէպի ձեղունը...: Գրեթէ ելլալով ինչալով կը հասնին ճաշարան, ուր երկու եղբայրներուն խօսած գեղեցիկ ճառերը կը սրբագրեն Բրոֆ. Արմենակի ոտքին... Գայթու մները:

ԱՐՏԱՇԷՍ ՄԿՐԵԱՆ

Տակաւին շատ երիտասարդ, Լոնտոն կը գտնուի, ուր պատուիրակութեան մը գլուխ անցած կուգար իր հայրը՝ Տ. Յովհաննէս Ա. քհնյ. Մկրեան, ընկերակցութեամբ Մոստիշեանի, Լօրտ

ՄԱՀՄԱՆՆԵՐԸ

Մ. Ասատրյան 1922

— Պարոն, կարծեմ սահմանը կ'անցնիք կոր .

— Ո՛հ, ո՛չ, սահմանին բաւական տեղ կայ . Բարեբախտաբար նոր մատայի շփորհիւ սահմանները բաւական ընդարձակուած են...

Սալզպրիի ներկայանալու համար : Արտաքին գործոց պաշտօնատունը երբ կը հասնին, Արտաշէս Մկրեան ալ կը խառնուի պատուիրակութեան, Լոնտոնի գաղութէն ծանօթ անձնաւորութեանց հետ, Լօրտին երեսը տեսնելու հետաքրքրութեամբ : Արարողապետը՝ զիրենք կ'առաջնորդէ սպասման սալօնը, ուր կը գըտնուէին նոյն պահուն ծառնական դեսպանը և Արտ. գործոց նախարարին ներկայանալիք ուրիշ անձնաւորութիւններ : Մկրեան Հօր պարթեւ, փառաւոր կազմը և խիստ պատկառազգու երեւոյթը հետաքրքրութիւնը կը շարժեն ներկաներուն, որոնք կը փափաքին իմանալ անոր ինքնութիւնը :

— Հայոց Պատրիարքին ներկայացուցի՛ն է, կ'ըսեն հետեւորդները :

Ճաքոնական դեսպանը որուն գլուխը հազիւ կը հասնէր Մկրեան Հօր մէջքին, հիացախառն գարմացումով ակնարկը կը բարձրացնէ դէպի հոյակապ հասակը Մկրեան Հօր ու կ'ըսէ.

— Ձեր պատրիարքական

ներկայացուցիչը երբ այսօրան փառաւոր անձ մըն է, ձեր պատրիարքը ո՛վ գիտէ ի՛նչ տիտան մըն է...

Պահ մը վերջ, արարողապետը կուգայ սպասման սալօնը, և իբր հոգեւոր պետ առաջնութիւն տալով պատուիրակութեան նախագահին, կ'ըսէ թէ ինք ու թարգմանը ներս հրամմեն : Միւս հետեւորդները կը մնան, որով Ա. Մկրեան ալ Սալզպրիին տեսնալու բախտէն կը զրկուի :

Սլքազարի թատրոնին մէջ, որ հրդեհի ճարակ ըլլալէ վերջ, արդի Թօքատեան պանդոկը շինուեցաւ, ազգ. դիմակաւոր ու անդիմակ մեծ պարահանդէսի մը կը գտնուի Յս. Արտաշէս Մկրեան, տակաւին շատ երիտասարդ, ամէնէն եւ ունդուն ու կրակոտ տարիքին : Բնականաբար թիթեանիկի պէս հոս հոն ոտոտ տելով, կը հանդիպի շատ վայելուչ ու պիւրոտ դիմակաւորի մը, որ կը սկսի կատակել իրեն հետ : Մկրեան ժամերով կը պարէ, կը պատուասիրէ, բայց անկարող կ'ըլլայ ինքնութիւնը հաս-

ՎԱՐԱԿԻՉ ՕՐԻՆԱԿ

Ա. Աստուխան 1928

— Ո՛րքան պիտի ուզէի որ խաբուած ամուսինը դարձեալ տուն քնդունէր իր կինը :

— . . . ?

— Այն ատեն մե՛նք ալ կրնայինք քանի մը օր մեր ուզածին հետ փախչիլ, եւ յետոյ մեր ամուսնոյն մօտ վերադառնալ :

կընալու իր ընկերուհիին, որուն կը սկսի դարպասել, սիրային արտայայտութեանց ամէնէն բոցաշունչ բառերովը : Ընկերուհին ծպտուած մնալու իր կեղծ ճիգերովը աւելի կը զրգռէր, կը հրահրէ՛ր Մկրեանի հետաքրքրութիւնը, և այն պատճառով կը ներշնչէր որ շատ ծանօթ գերդաստանի մը մանկամարդ գեղուհի՛ն է անպատճառ :

Պարահանդէսին վերջաւորութեանը, ընկերուհին, արգահատելով Մկրեանի սիրահատուն մնորուն.

— Մեղք ես, տղա՛ս, մեղք է բացած շամբանիաներով, կ'ըսէ, դէմքը բանալով . . . :

Ո՛վ սոսկում, 50 տարեկան պառա՛ւ մըն էր : Այն օրէն ի վեր Պ. Մկրեան պարահանդէս ոտք չի դնէր . . . :

ՄԿՐՏԻՉ ԹՕՔԱՍԼԵԱՆ

Այս գերազանցապէս գործի մարդը, որ անմրցելի, անզուգական դիրքի մը հասած է, իր յաջողութիւնը կը պարտի ճարպիկութեան մը, որով անհուն վստահու-

թիւն ներշնչած է և իր ապագայ յաջողութեանց գրաւականը տուած է : Շուկային մէջ համեստ ճաշարան մը բանեցուցած օրերուն, Յարութիւն Ասլանեան, այժմ հանգուցեալ, ծանօթ վաճառական ու պետական հայթայթիչ, դէպի Մեծ կղզի ընտանեկան բարքիք մը կազմակերպելու փափաք կ'ունենայ, և օր մը, ճաշի միջոցին, խորհուրդ կը հարցընէ Թօքատլեանի :

— Քանի՞ հոգի պիտի զրտնուի, կը հարցնէ Թօքատլեան անտարբեր երեւոյթով :

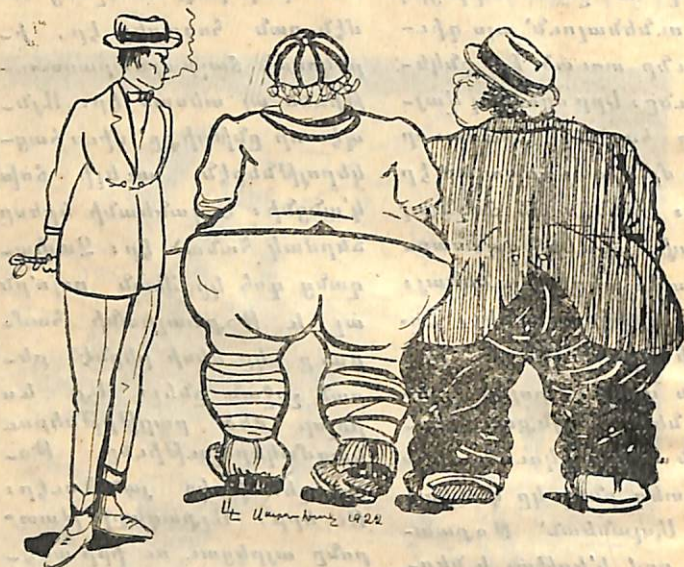
— Քառասուն հոգի, կը պատասխանէ Ասլանեան :

— Ո՛վ պիտի գտնուի :

Ասլանեան կը թուէ սոյն ընտանեկան խնջոյքին մասնակցելիք ծանօթ ընտանիքներուն անունները, իսպեաններ, և այլն : Երկու ճաշ պիտի տրուի, սուսուտուն ու ցերեկը, իսկ երեկոյեան պիտի վերադառնան : Թօքատլեան ինք կը ստանձնէ, և որոշեալ կիրակի օրը հրաւիրեալները կը մեկնին Մեծ կղզի, Մահսուսէի մասնաւոր շոգենաւովը : Աս-

ԵՐԲ ԿԻՆԵՐԸ ՏԱՓԱՏ ՇԱԳՆԻՆ . . .

« Ամերիկացի օրերդ մը
բրօքսականտի ելած է : »

Կ'երեւակայիմ թէ այդ վիճակով հայ կիները այրերուն ի՞նչ որո-
գայթներ պիտի . . . լարեն :

ՄԱԳՍՈՒՏ ՇԱՇՊԱԶ

Հանրածանօթ ոսկերիչ և
այժմ հասառու, տաքարիւն
երիտասարդութեանը՝ ար-
կածախնդրութիւն մը կը
փորձէ գէպի Ամերիկայ։ Բա-
լիֆօրնիոյ ոսկիի հանքերը
շլացուցած էին աչքերը։

Օտարութեան մէջ, ա-
ռանձին կը մնայ, կը չուա-
րի, և վերջիվերջոյ կ'որո-

շէ . . . փերեզակի (ախտ)՝
կրպակ մը բանալ։ Բայց ո-
րովհետեւ խանութին մօտիկ
. . . էսահան վարժարան մը
չկար, որուն աշակերտները
ամէ՛ն օր պարպէին իր ապ-
րանքները, հետեւաբար չու-
տով կը փակէ՝ կրպակին
դուռը և չուէ՛ր կ'առնէ Պո-
լիս, ուր փայլուն ասպա-
րէզ մը կը սպասէր իրեն։

ԿԱՐԱՊԵՏ ԽՏՐԵԱՆ

Այս բանիւրուն գործի մարդը
հազիւ թէ իր ուսքը դրած
հօրենական ջուրի պզտիկ
խանութը, միշտ ջանադիր
եղած է գործը օր օրի ըն-
դարձակելու, և այսօր երեք
բարգաւաճ ճիւղեր հաստա-
տած է, հիմնելով նոր գործ,
ճաշարան ու բաթիսըրի։
Միտհադ փաշայի եպարքո-
սութեան օրով, սպարապե-
տութեան դուռը կամուր-
ներու արձանագրութեան
մեծ եռուղեռ կար։ Խտրեան
հօրենական երբ խանութը կը
մտնէ, ջուրէն զատ հոն կը
ծախուէր նաև մօտակայ
մահալլիպիսիներէ 100ին
10-20 շահաբաժինով առ-
նուած կաթնապուր և ուրիշ
անուշեղէններ։ Կ'որոշէ փո-
խանակ ասկէ անկէ առնե-
լու այս անուշեղէնները,
ինք պատրաստել. կը սովրի
պատրաստութեան եղանա-
կը, և այս կերպով կը սկսի
գործի։ Թուրք բարեկամ մը
խորհուրդ կուտայ իրեն որ
Սպարապետութեան դրան
առջեւ, կառտօպին քով
եթէ սեղան մը հաստատէ,
գրամին խերը կ'անիծէ, Խտրե-
ան

եան ալպանական փառաւոր
շալվար մը կը հագնի, մէջ-
քը կը կապէ դամասկեան
մետաքսէ լայն գօտի մը,
և իրեն հետ առնելով նոյն-
չափ փայլուն երեւոյթով
ընկեր մը, կ'երթայ Սպա-
րապետութեան դուռը բուն
անցուղարձի տեղը սեղաններ
կը յարդարէ, ուր քանի մը
ժամուան մէջ ո՛չ կաթնա-
պուր, ո՛չ անուշեղէն կը
մնայ։ Նոյն յաջողութիւնը
կը գտնայ նաև Բ. Դրան
մէջ, և այս երկու բարեյա-
ջող գործերը կորիզը կ'ըլ-
լան իր այսօրուան ընդար-
ձակ հաստատութեանց։

* *

Խտրեան յոգնիլ չգիտցող
երիտասարդ մըն էր։ Օր մը
չորս ընկերներ գրաւի կ'ել-
լան թէ, ո՞վ ամէնէն աւելի
կրնայ քալել։

— Երկո՛ւ ժամ անընդ-
հատ, առանց կանգ առնե-
լու եթէ կարենան քալել,
երկո՛ւ ոսկի կուտամ, կ'ըսէ
ընկերներէն մին իր միւս
ընկերոջը։

— Ես չո՛րս ժամ կը քա-
լեմ, ինծի տուր երկու ոս-
կին, կ'ըսէ Խտրեան։

ՄԻԿԻՆ ՀԱՋԱՐ ՄԻՐՈՒՀԻ

— Խենթ խօսքեր կ'ընես, չօփճի !

— Չէ՛, Աստուած վկայ. սա փողոցի կնիկները ամբողջ, անպատճառ զարնուած են ինձի. Աստու եղաւ մի, « Չօփճի՛, եկուր, տանս դրան առջեւ մաքրէ՛ » կ'ըսեն կոր...

— Չե՛ս կրնար, կը պնդէ գրաւ առաջարկողը :

— Ուրեմն վեց ժամ կը քալեմ, կ'ըսէ Խորեան նոյնչափ անփո՛յթ :

— Անկարելի՛ է :

— Անկարելի՛ է, ուրեմն ո՛ւրիշ ժամ կը քալեմ :

Գրաւ առաջարկողը երկու ոսկին կը յանձնէ այս գրաւին վկայ Գասարճեանի, և կիրակի օրը ժամը 10ին չորս ընկերները ձիու վրայ՝ իսկ Խորեան հետիոտն, կ'ուղղուին դէպի Այ-Սթէֆանո, մեկնելով Մեծ-Շուկայէն : Խորեան անտարբեր կը քալէր, չափաւոր քայլերով, և վայրկեա՛ն մը իսկ կանգ չէր առներ : Երբ Մաքրիզիւղէն կ'անցնին, ընկերները կը սկսին համողել որ չպնդէ, չյամառի՛, կը բաւէ՛ որչափ որ քալեց և ձիէն վար իջնելով կը խնդրեն որ ինք բազմի : Խորեան կը մերժէ ու կը շարունակէ ճամբան : Ժամացոյցը կը նայի. ժամը 2ն էր. ըսել է 8 ժամին կէսը անցած է, հետեւաբար «Վերադառնանք» կ'ըսէ : Երբ Աքսէրայ կուգան, տակաւին ժամ մը կար պայմանաժամը լոյսնալուն,

ժինչգետ Աքսէրայէն Շուկայ հազիւ 20 վայրկեան կը տեւէ. ուստի կ'առաջարկէ ետ դառնալ, քանի որ տակաւին ժամ մը կայ, ու մինչև ելետի-գուլէ անգամ մըն ալ քալելէ յետոյ՝ կ'ուղղուի Շուկայ և ձիշտ ժամը 6ին, այսինքն ո՛ւրիշ ժամ առանց շուռն առնելու անընդհատ քալելէ վերջ, կը հասնի այն խանը, ուրկէ մեկնած էին և կը ստանայ 2 ոսկի գրաւը որ մէկուկէսի իջած էր... Իրմէ առաջ ընկերներէն երկուքը բաժնուելով խումբէն գացած էին խան, և գրաւին կէս ոսկին ծախսելով՝ զանազան պտուղներէ ու ըմպելիներէ սեղան մը յարդարած էին. որուն նախագահական աթոռը կը բաղմեցնեն օրուան յաղթականը, քալելու տիեզերական ուրբոնը կոտորող Կարապետ Խորեանը :

ԺԻՐԱՅՐ ԽՕՐԱՍԱՆՃԵԱՆ

Մարմնակրթութեան եւ սքառութիւղմի այս ջերմ ախոյեանը, ինք անձնական օրինակը առած է, փոխանակ չափերու պէս չօկ իս

ԲԱՆՏ ԳՆԱ՝ ԵՒ... ՀԱՆԳՍՏԱՑԻՐ

Ա. Հախատրյան 1922

— Այնպէս արագ եւ անորժակով կը քալէ, որ կարծես քէ գացած տեղը բանտ չէ .
 — Հարկաւ, Մարդը ո՛չ սենեակ բռնելու եւ ո՛չ ալ պատառ մը հացի գրամ ունի. բանտի մէջ երկուքն ալ պիտի գտնէ :

քով բրօքականտ ընելու : Ալպեանց կատարը բարձրա- նալու յաջողած հազուա- գիւտներէն մէկը եղած է : Այս վտանգաւոր վերելքը կատարելով, բարձրացած է մինչեւ գագաթը, բայց զգայաղիւրկ և ընդարմացած ինկած է գետին, և գրեթէ կէս մը սառած վիճակի մէջ փոխադրուած է հիւանդա- նոց :

ՏՈՔԴ. ԴՐԻԳՈՐ ՇԱՀՊԱՋ

Բարիզի բժշկական հա- մալսարանէն հազիւ շրջա- նաւարտ, շունչը առաւ Տըպ- լին, ուր շատ ձեռքի վրայ էր, որովհետեւ Իսլանտա- ցիք անգլիացի բժիշկ չէին ուզեր, բնիկ կամ օտարազ- զի բժիշկներուն նախապա- տուութիւն կուտային, իսկ Տոքդ. Շահպազէն առաջ գը- րեթէ ոչ մէկ օտար բժիշկ հաստատուած էր հոն : Ա- նիկա, օժտուած սուր հո- տառութեամբ, հասկցած էր որ մեծ շահ կայ այնտեղ, հետեւաբար բժշկական վկա- յադիրը զրպանելէ ետքը կ'ուղղուէր շիտա՛կ Իսլան- տա : Շուտով բժշկապետ նը-

շանակեցին տեղական հի- ւանդանոցի մը և կատակա- րար կը կոչէին զինքը frogg- cater (գորտ ուտող) . . . : Իսլանտացիք «գորտ ուտող» կ'ըսեն Ծրանսացիներուն :

ՆԵՐՍԷՍ ՕՉԱՆԵԱՆ

Կովու մը կիցը իր ոտքին փնսսած է և . . . ճակատա- գրական դեր մը ունեցած է :

Արդարեւ, Օհանեան շատ տառապած է կովու մը տուած այս կիցի հարուա- ծէն, և քանի՜ տարիէ ի վեր կարելի չըլլար հիմնապէս բուժել : Բայց շատ մը փոր- ձութիւններէ ալ փրկա՛ծ է զինքը :

Ընդհանուր պատերազմին, Օհանեան ալ զինուորական տարիք ունենալուն, կը ներ- կայանայ Խլղը Խաֆէր Եիւ- պիսին, բժշկական քննու- թենէ անցնելու համար :

— Ի՞նչ ունիս, կը հար- ցընէ բժշկապետը, զմայլա՛ծ Օհանեանի յաղթանդամ ե- րեւոյթին և խորհելով որ Խաղախներու դէմ հանուե- լիք քաջարի հեծելազօրք մը կրնայ ըլլալ :

— Հիւանդ եմ է ֆէնտիմ :

ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՔՐԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Աղայան 1922.

— Այս ո՞րքան անճարակ սափրիչ մըն ես, տաննի վրայ անպատճառ երե՛ք անգամ փորթս կը կտրես կոր.
— Մեծամասնութեան նայեցէք, էֆէնտիմ, 10ի վրայ 7 անգամ ալ չեմ կտրեր կոր....

— Հիւանդ ես, Աստուած չընէ, հիւանդութիւնը կը վախճա՛յ քեզի մօտենալու: Ո՛ւր տեղդ հիւանդ է:

Օհանեան հանդիսաւորապէս կը սկսի քակել ոտքին կապերը, և կարծես թէ նորածինի մը խուցնալան է որ կ'արձակէ, վե՛րջը չի գար....

— Աւատի՛կ էֆէնտիմ: Տարիներով տանջեր է ինձի, գեղը, դարմանը չեմ գտեր, Աստուած տայ որ դուք չառէ՞ն գտնաք, աշխարհ ինձի պիտի ըլլայ եթէ ըսէք որ զինուոր եմ:

Բժշկապետը հազիւ թէ աչքէ կ'անցընէ սրունքին վրայ բացուած այս բիւնէ՛ր՝

— Գոցեցէ՛ք, գոցեցէ՛ք, կ'ըսէ, և...իխաւհի՛ թուղթը կուտայ:

S. ՍՏԵՓԱՆՆՈՍ ԱՐՔԵՊԻՍԿ.

Նիկովիդիոյ բազմավաստակ Առաջնորդը շատ սրամիտ ու պատրաստաբան է: Իր ժողովրդական քարոզները սրախօսութիւններով ու անէթթոտներով կը համեմէ միշտ:

Արսլանպէկի մէջ անճանօթներ իր քեռորդիին ոչխարները կը գողնան: Տ. Ստեփաննոս Ս. կ'իմանայ շատ կը ցաւի, սաստիկ կը բարկանայ և միտքը կը դնէ գողերէն վրէժը լուծել...: Ս. Ծննդեան առաու մը, պատարագած միջոցին, Յիսուսի ծննդեան վրայ կը սկսի քարոզի. կը պատմէ թէ ի՞նչպէս հովիւները լեռներուն վրայ ձգելով իրենց հօտերը, եկան մուր և նորածին Յիսուսի առջև երկրպագեցին:

— Հիմա, պիտի ըսէք որ այս հովիւները ի՞նչ խելով հօտը ձգեցին եկան, չվախցա՞ն որ գողերը կուգան կը յափշտակեն ոչխարները: Ո՛չ, մարդիկը վախ հունէին, որովհետեւ... Արսլանպէկի չկար այն կողմերը:

S. ԽՈՐԷՆ Ա. ՔԶՅ.
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԵԱՆ

Բերայի արժանայարգ աւագերէցը, որ հեղինակն է Ս. Փրկիչի օրացոյցին, թերեւս կը կարծէք որ Բարիզի աստղաբաշխական համալսարանին փայլուն շէնքը միշտ:

ԻՆՆԸ ԽՈՐՀԷ՛, ՄԷԿ ԽՕՍԷ՛

— Սա պզտիկին բռնած տեղը ի՞նչ է քի, անոր ալ տոմսակ կ'ուզեն կոր :

— Եթէ, տիկին, բռնած տեղին համեմատ տոմսակ առնուէր՝ կը կասկածիմ որ ձեր պայուսակին մէջ ունեցած դրամնիդ բաւէր մի՛միայն ձեր տոմսակը առնելու

ջանաւարտ մըն է . . . : Այո՛ Տ. Խորէն Հայր, տարուան բոլոր մթնոլորտային փոփոխութիւնները տարի՛ մը առաջուէն կը գուշակէ. ո՛ր օրը փոթորիկ պիտի ըլլայ, ե՛րբ պիտի գան ախորժարեր աւուրք, ո՛րչափ պիտի տեսնեն սոթակէզ աւուրք, ե՛րբ պիտի փչեն ձմեռնային հողմուռք, այս ամէնը մեզի կ'իմացնէ տասներկու ամիս առաջ, մենք որ մեր վաղուան ուտելիքը անգամ չենք գիտեր . . . : Եւ այս բազմահմուտ օգերեւութաբանը իր ուսումը առած է Պալաթի նախակրթարանին մէջ, նախկին Խորէնեան վարժարանը (այժմ եկեղեցւոյ կալուած խան մը եղած է) : Աշակերտած է Յակոբ Գուրգէնի, Թովմաս Թէրզեանի և պատուելի Ալիքսան Գրիգորեանի (յետոյ համբաւոր Տ. Վահանը) : Աւելի քան երեսուն տարի ուսուցիչ եղած է Թուարանութեան և երաժշտութեան : 36 տարեկանին Բերայի վերայ քահանայ ձեռնադրուած է Նուրեան էֆ.ի ատենապետութեան օրով և հոգե-

լոյս Տ. Գարեգին եպսկ. Սրուանձտեանցի ձեռքով : 1911էն ի վեր կը պատրաստէ Ազգ. Հիւանդանոցի օրացոյցը և . . . իր հաշիւները ճիշդ կ'ըլլան միշտ, թէև իրմէ աւելի քաջ թուաբաններ չեն կրնար հաշիւ ընել որ վաղը յոսո՛ւս թէ բոքեազ պիտի փչէ . . . :

ՍԱՐԳԻՍ ԳՆԱՃԵԱՆ

Հետաքրքրութիւնը՝ յանդուգն քայլերու կ'առաջնորդէ մարդս և հանդուրժել կուտայ ամէն նեղութեան : Շատ խոհեմ և զգոյշ մարդիկ սիրո՛վ պիտի ուզէին թափանցել Ափրիկէի խաւարակուռ խորշերը, առիւծներու, վագրերու և բոլոր կատաղի գազաններու թաքստոցները իրենց սեփական աչքերովը տեսնելու համար : Շատեր իրենց կեանքը իսկ վտանգած են՝ իբր զբօսապտոյտ այս տեսակ արկածալից ուղեւորութեանց ձեռնարկելով : Նախազահ Ռուզվէլդ մազ մնաց որ ամենի առիւծի մը ճիրաններուն մէջ մնար, յանկարծ ինքզինքը գտնե-

ԱՆԿԵՂՇ ԿԱՐԾԻՔ

ԱՆԱՏՈՂՈՒՄԸ ՆՈՐ ԵԿԱԾ ԳԵՂՁՈՒԿԸ. — Քեզի շիտակ բան մը
լսեմ. մեր գիւղին մէջ լամպաները այսչափ լոյս չեն տար ամմա,
ի կարա մը օյսուն կը վառեն...

լով գիշատիչ կենդանիներու արքային դիմաց, բայց պաղարիւնութիւնը պահելով՝ իսկոյն իր Ուինչէսթըր հրացանը ուղղեց զազանին ճիշտ ճակատին և առաջին գնդակին իսկ գետին գլտորեցաւ կենդանին: Մ. Քլէմանսո՝ վարչապետութեան ամբողջ հեռանալէ ետք՝ նման ճամբորդութիւն մը ըրաւ այս վտանգաւոր գօտին մէջ և առիւծ մը իր մախաղին մէջ նետելէ ետք վերադարձաւ:

Սարգիս Գնաճեան ալ, թէև փափուկ հոգի մը, բայց փորձութիւնը ունեցած է ճամբորդելու... Սահարայի անապատին մէջ, դասակա՛ն երկիրը հոր, անջրգի, անծայրածիր աւազներու և աւաղի անոնի մորիկներու, որ իրենց տակ կը թաղեն կարաւաններ ամբողջ: Հեծած ուղտի մը վրայ, բնիկ տարազով, մտած է Սահարայի խորերը, հրակէզ արեւին տակ շատ անախորժ երկարատեւ լողանք մը առնելով:

ՏԻԿԻՆ ԷԼԻՋ ԳՈՎԱՆ

Թատերական երկինքին աստղը՝ Տիկին Էլիզ, հոր տարեկան էր, երբ առաջին անգամ ելաւ բեմ: Էլմեֆնի Գարր, Մնակեան ընկերութեան ամէնէն յուզումնալից ու բարոյացուցիչ բիէսնիքէն մին կը ներկայացուէր այդ օրը: Ժանն Ֆորթիէի (Հացագործ Կնոջ) զաւկին դերը կը կատարէր փոքրիկ Էլիզ, ա՛յնչափ քնքոյշ ու գողտրիկ կերպով և ա՛յնքան անսխալ, որ ներկաները սկսան խանդաղատօրէն ծափահարել: Հրեշտակային Էլիզ, ժողովուրդին դառնալով՝ ինքն ալ սկսաւ ծափահարել, և կրնաք երեւակայել հանդիսականներուն սինսանձ ան խանդավառութիւնը:

ՏՈՔԴ. ՄԱՍԻՍ

Այս միշտ չէ՛ն ու կատաւ կասէր բժիշկը, որ ո՛չ միայն աւքօլին կը պարտի իր զըւարթութիւնը, այլ բնութեամբն ալ շատ հաճելի է, այսօր ու է խմբագիր մը պիտի ըլլար, համեստ շաքաթականով մը, եթէ...

ՓԱՆԹ-ԱՆՈՆՈՎ ԱՂՋԻԿՆԵՐԸ

— Մե՛ղք, այսչափ կիւղելիմ ֆիսմանները ա՛յ բանի մը չպիտի ծառայեն: Պարէմ տարիքս անցած չըլլար, մանչ մը ունենայի տե՛սնոր հագուեցընէինք...

աղիքի հիւանդութեամբ մը օժտուած չըլլար: Իր հայրը՝ Մասիսին հիմնադիր կարպետ Իւթիւճեան՝ իր թերթին արժանաւոր ժառանգը գտած էր յանձին իր զաւկին, որ պիտի շարունակէր հօրը գործը: Բայց իր զաւակը՝ Նդուարդ, կը նեղուէր աղիքներու տկարութենէ մը, որուն դարմանը կարելի չէր ըլլալ գրտնել: Այլեւս Նդուարդին մղձաւա՛նջը եղաւ այս տկարութիւնը, և վերջ ի վերջոյ՝ իր կեանքին ալ նպատակը: Կամքի ո՛ւժը ունեցաւ մաքսուելու անոր դէմ, և լաւագոյն զէնքը համարեց... բժիշկ ըլլալ: Գնաց Բարիդ, բժշկական համալսարանին ընթացքը աւարտեց և նախ ինքզինքին բժիշկը եղաւ:

Այն օրէն ի վեր՝ եթէ օրական... տա՛սը թօնօ ալ օղի խմէ՝ ներքին ու է անհանգստութիւն չզգար, այնքան հիմնապէս բժշկուած է:

ԱԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳԻՍՈՅ

Ամերիկեան րէքլամի դերութիւնը առաջին անգամ ինք հաստատած է Թուրքիոյ մէջ: Ինք առաջինն է

Պոլսոյ մէջ ֆիրմա ծանօթացնող, ժամացոյցներուն վերայ գետեղելով իր անունը: Ամբողջ Անատոլուն մինչեւ յետին գիւղացին մէկ ժամացոյց միայն կը ճանչնայ «Սարգիսօֆ»ը, որուն անունը այս կերպով բերնէ բերան չըջան ըրած և գրեթէ ... նուիրականացած է:

Տ. ԶԱԻՆ ՍՐԲՍՅԱՆ

Ն. Ամենապատուութիւնը այսօր գուցէ Սղերդի հովիւ մը պիտի ըլլար, լեռներուն վրայ ոչխարներ պիտի արածէր, եթէ Միհրան Սվաճեան, այս մանանայ ուսուցիչը, չգտնուէր Պաղտատ: Անիկա դպրոց մը կը բանայ, ուր կը սկսի յաճախել վաղուան Տ. Զաւէն Սրբազանն ալ, ուսման ու դաստիարակութեան ճաշակը կ'առնէ, և կը սկսի կոչում զգալ՝ այժ ու ոչխար արածելու տեղ՝ բանաւոր հօտին հովիւ ըլլալու:

ՍԻՄՈՆ ԳԱՅՍԵՐԼԵԱՆ

Պէրպէրեանէ չըջանաւարտ, և Պէրպէրեանի հպոտնեայ: Վարժարանին մէջ, սկանջ չէ կախած բո-

լոր վերացական ուսումնե-
րուն, իսկ չարաչար աշխա-
տած է գործնական կեանքի
մէջ իրեն օգտակար ըլլալիք
ճիւղերուն միայն: Հոգե-
բանութեան դասին ատեն
գրահաշիւի խնդիրները լու-
ծելու զբաղած է, տիեզե-
րագրութեան դասին ատեն՝
Ֆրանսերէնի պարտականու-
թեան վրայէն անցած է,
գրականութեան դասին ա-
տեն թուրքերէն չարագրու-
թիւնը գրած է, վերջապէս
միայն լեզուներու և չա-
փական գիտութեանց նուի-
րած է իր բոլոր ջան-
քը: Մրցանակաբաշխութեան
հանդէսին, Պէրպլերեան՝ ցոյց
տալով պատկաւոր Գոյսէր-
լեանը, իբր խոհրդանշանը
գործնական միտքի, կ'ըսէր
հանդիսականներէն ծանօթ
առեւտրականներուն.

— Լեւոսիկ ճիշդ ձեր ու-
ղած երիտասարդը, գրա-
կան միտք մը:

Գոյսէրլեան իր կամքի
ուժին և յամառութեանը
չնորհիւ կը յաջողի մտնել
Իւնիօն ապահովագրական
ընկերութեան մօտ: Այն-
քան յաճախ կը դիմէ և

ա'յնքան չի յուսահատիր որ
ա'լ ձանձրացած կ'ընդունին
զինքը: Եւ ամէնուն ծա-
նօթ է որ ինչպէս այս Լե-
կերութիւնը թուրքիոյ մէջ
գերազանց գիրք մը գրա-
ւեց, շնորհիւ Գոյսէրլեանի
տաղանդին ու կորովին:

ԴԱԻԹ ՏԵՐ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

Իր նկարագրին առաջին
գիծն է յամառութիւնը:
Քառասուն տարի աշխատած
է յամառութիւնը կոտորելու
համար և չէ յաջողած: Տը-
ղայութեանը՝ օրերով անօ-
թի՝ կը մնար, ինքզինքին
դէմ քէն ընելով:

ՅԱԿՈԲ ՀԱՄԱՄՅԱՆ

Այս լուրջ, ծանրգլուխ և
խոհական մարդը տղայու-
թեանը բախտախնդիր եղած
է: Տասներկու տարեկանին,
իր ծնողքէն դադանի, յաջո-
ղած է շոգենաւ մը նետել
ինքզինքը և Անգլիա գացած
է...: Հոն քիչ մը ատեն
թափառելէ ետքը, անօթու-
թեան չկրնալով տոկալ, ծը-
նողքին նամակ գրած է ո'ւր
գտնուիլը իմացնելով, և ա-
ռած բերած են զինքը...:

ՏԵՍԱԿԷՏԻ ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆ

— Ուզածիս պէս նշանած մը գտայ, Անկախ գործի տէր է եւ ուզած ժամանակը ազատ է:

— Ես պիտի ուզէի որ իմ նշանածս պաշտօնեայ մը ըլլար՝ որպէս զի տուն գալու եւ տունէն երթալու ժամերը որոշ կերպով գիտնայի...

ՀԱՅԿ ԽՈՃԱՍՍԱՐԵԱՆ

Բերայի աղգ. վարժարաններուն Տնօրէնը՝ ուսուցչութեան սկսած է Սկիւտարի ձեմարանէն, ուր կուսովարիչ նշանակուիլը և դպրոցին այրիւր մէկ կ'ըլլայ...

Թ Է Ո Ղ Ի Կ

Ո՞ւր ծնած է Թէոդիկ:
Եթէ վաւերութեամբ ասանկերու մագաղաթներուն սիրահարուած բանասէր Թէոդիկին նայիս, Բարձրավանք ծնած է, կ'ըսես:

Եթէ Բնութեան հրաշագեղ պատկերները նկարելու իր բանաստեղծական նուազներուն հետեւիս՝ Չամուրձայի կա՛թարը ծնած է, կ'ըսես:

Եթէ իշխանական ոսկեհուռ սալօններու շուրջ թափառող իր երեւակայութեան նայիս, Ժարգարտայե՛ն օրօրօցի մէջ ծնած է, կ'ըսես:

Բայց ո՛չ, Թէոդիկ ծնած է... վրանի՛ տակ, ո՛ր և է վաչկատուն արդիսդի մը պէս: Սկիւտար, վանքի

Պաղի մեծ հրդեհին, Թէոդիկի ծնողքն ալ կը գտնուի մոխիրի վրայ նստած հարիւրաւոր բնտանիքներուն մէջ, վրաններ կը հաստատեն, ուր աշխարհ կուգայ Ամէնուն Տարեցոյցին հեղինակը:

Թէոդիկ մեր գրադէտներուն մէջ գուցէ միակն է որ լաւ... սարքը ունի: Երբ բան մը գրէ, դիտեցա՛մն ալ, չգիտցա՛մն ալ աղէ՛կ կը ծախէ: Բայց օր մը շատ գէշ փորձութեան մէջ ինկաւ... և կարծեմ այն օրէն ի վեր Թէոդիկ քեօպէ՛ր բրած է իր չգիտեցած լեզուներէն ու՛ր յիշատակութիւն ընել զբրածներուն մէջ... Չօրամիտ քարեկամներէն մէկը, կ'երեւայ թէ կուահելով Թէոդիկին այս նախասիրութիւնը, օր մը, խօսակցութեան մէջ դիտմամբ կը յիշէ Խաւերէն խօսք մը, գռեհի՛կ հայհոյա՛նք: Թէոդիկ կը հետաքրքրուի թէ ի՞նչ ըսել է: Բարեկամն ալ ամենայն անտարբերութեամբ սուտ մը կ'ըսէ:

ԽՈՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ա. Աստուխով 1926

— Դո՛ւն ինչու չկարգուեցար, քուրուկս :

— Կարգուի՞ր, զուխս պէլա՞ առնէի. զաթլն էրիկ մարդիկմ հին չեմ սիրեր. մայրս ալ տալ չէր ուզեր : Զգէ քի ուզող ալ չեղաւ . . .

Թէոդիկ անմիջապէս յուշատետրը բանալով կը խնդրէ որ անգամ մըն ալ կրկնէ. բարեկամը ամենայն պաղարիւնութեամբ կը կրկնէ այս գոեհիկ հայհոյանքը, որուն բո՛ւն իմաստը Թէոդիկ չէր գիտեր աւա՛ղ, և երկու օր ետքը իր հրատարակած յօդուածին մէջ կը փութար զետեղելու, վախճալով որ չելլայ ուրիշը յափշտակէ ձեռքէն . . . :

Ամօթէն . . . բաւական աւտեն մը մէջտեղ չելաւ Թէոդիկ, երեսը ծածկեց : Այն օրէն ի վեր, երկու բառ կայ որոնց առէն անգամ որ հանդիպի, ամօթէն կը կարմրի. «կա՛րծր» և «նե՛ղ» բառերը :

ՍԱՐԳԻՍ ԱՐԵՆՑ

Հայրենիք թերթին նախաձեռնութեամբ խումբ մը երկսեռ երիտասարդներն անսիի Համալսարանը զրկուեցան, համալսարանական ընթացք աւարտելու համար, որպէս զի իրենց վերադարձին, ազգ. վարժարաններու մէջ պաշտօնի անցնելով, արգիական ու առողջ ոգի

մը ներշնչեն նոր սերունդին : Սարգիս Սրենց կը գտնուէր այս հոլին մէջ : Պատերազմի ընթացքին սակայն՝ գործերը այնպէս բերին որ . . . ամխալաճառի խանութ մը բացաւ Ֆէրիտիէի անկիւնը, և օրն ի բուն խանութարին գլուխը անցած էլլեմէ քեօմիլլէի ու մեքէ օսուցի կշռեց, ա՛ն որ նոր սերունդին միտքն ու հոգին պիտի դարբնէ՛ր . . . : Որովհետեւ հարկը օրէնքը կը լուծէ, հետեւաբար Սարգիս Սրենց ստիպուեցաւ քէօմիլլէի ըլլալ, թէև . . . համալսարանական :

ԱՐԱՍ ԿԵՍԱՐԵԱՆ

Ռօպէրդ Բոլէճ, Հայերէն գրաբարի դասի ատենն է : Ուսուցիչն է՝ Բրօֆ. Ճէճիգեան :

Արամ Կեսարեան դասի կ'ելլայ : Ուսուցիչը՝ գրաբար հատուած մը տուն կուտայ, զոր գրատախտակին վրայ կը սկսի գրել Կեսարեան : Այն բառերը որ ճշգրտով պէտք է գրել, «բ» կը գրէ, և փոխադարձաբար «բ»-ով գրելիքները՝ «ո» . . . :

ԳՈՐԾ ՆԱԿԱՆ...

— Շարա՞ծը երկու ժամ դաս առնելով՝ մէկ տարուան մէջ աղ-
ջիկնիդ կրնայ դաշնակ նուագել :

— Մէկ ոսկիէն 104 ոսկի կ'ընէ : Սա փարան եկուր փէշին տամ
տէ, մէկ անգամէն սորվեցուր... չէ՛ մ'ըսեր :

Ճէճիղեան՝ ակնարկ մը
նետելով գրածին վրայ, կը
սկսի հեգնել.

— Ծուռ բաներ մը կը
տեսնամ կոր... :

Կեսարեան, բոլորովին ան-
փոյթ, կը սկսի... գրե-
տախտակը շտկել :

— Գրետախտակը ծուռ չէ՛,
գրածի՛դ մէջ ծուռ բաներ
կը տեսնամ կոր. բանդիւր՝
բով գրեր ես :

— Ծո՛ւռ փախեր է, միւ-
սի՛ւ :

— Աղէկ ամբա որոսքն-
դոսն ալ ու՛ր գրեր ես :

— Շիտա՛կ փախեր է,
միւսի՛ւ :

— Հոս ալ «0» մը փա-
խի՛ր է, կ'ըսէ Ճէճիղեան,
հանդիսաւորապէս զեռօ՛ մը
փակցնելով... :

ՄԿՐՏԻՋ ԳԱՋԱՆՃԵԱՆ

Կահկարասիի այս շատ հա-
մակրելի վաճառականը և
աճուրդողը՝ քիչ ատենուան
մէջ անուն ու համբաւ շա-
հած է :

Կեանքի մէջ դէպք մը կը
բաւէ բնորոշելու մարդու
նկարագիրը :

Ֆաթիմէ իշխանուհիին

կահկարասիներու աճուրդը
յանձնուած էր այս վաճա-
ռատան : Թանկագին ու շատ
ճոխ կարասիներ էին : Մկր-
տիչ սկսաւ աճուրդի և ի-
րենց իսկական արժէքով
յաջողեցաւ վաճառել : Կար-
գը եկած էր հոյակապ ու
չքեղ աշտանակի մը, որ
պաճօն կարծուելով մինչև
20 ոսկի գին բռնեց. բայց
այն պահուն որ պիտի տրը-
ուէր 20 ոսկի գին դարձո-
ղին, Մկրտիչ ուշադրու-
թիւն կ'ընէ որ դրոշմ մը
կայ, բայց աշտանակը եր-
կար ատեն փոշիի տակ մնա-
ցած ըլլալով՝ գրեթէ խաւ
մը ծածկած էր, այնպէս որ
կը սկսի եղունգովը քեր-
թել, ու արդարեւ երեւան
կ'ելլայ աշտանակին զուտ
արծաթ ըլլալուն կնիքը,
պարագայ մը որ կ'անդիտա-
նային այս կահկարասիե-
րուն ժառանգատէրները ան-
գամ : Մկրտիչ վար կը դնէ
աշտանակը, չի յանձնէր ծա-
խու առնողին, և աճուրդը
վերջանալէ ետքը կ'երթայ
կ'իմացնէ ժառանգորդներուն
թէ իրենց պաճօն կարծած
աշտանակը զուտ արծաթ է

ՅՂՈՒԹԻՒՆ

— Ի՞նչ է այդ, պարոն բանաստեղծ, քանի՞ օր է ի վեր երկուքը մէջ մը սիրտդ կը խառնուի, յղի՞ ես, ի՞նչ ես:

— Յղի... լաւ ըսիք: Այո՛, յղի եմ, գաղափարներով յղի...

և լաջորդ անգամուն կրկին անգարդի դրուելով 570 ոսկիի կը վաճառուի:

* * Մկրտիչ շատ տաքաբիւն երիտասարդ մը ըլլալուն՝ փորձանքներն ալ պակաս չեն եղած գուլիէն: Պրուսայէն բերուած ... մաքսախոյս ապրանք մը Զէթիկիք ցամաք հանած պահուն՝ ծով ինկա՛ծ է. ինչալը ու նաւակին տակ անհետանալը մէկ կ'ըլլայ: Գրեթէ կիսամեռ վիճակի մէջ յաջողած են աղատել զինքը, քանի մը թոնս աղի ջուր պարպելէ ետքը իր լա՛յն փորէ՛ն...:

ՄԵՍՐՈՊ ԵՄ. ՆՍՐՈՅԵԱՆ

Համակրելի Սրբազանը հակառակ իր կամքին ընդունած է եկեղեցականութիւնը: Մուշի Առաջնորդ հոգելոյս Խարախանեան Ս. երկու պատանիներ կ'ընտրէ եկեղեցականութեան հետեւելու համար, որոնց մին էր Նարոյեան Ս., 14 տարեկան: Նարոյեան Ս. կը մերժէ, ըսելով թէ՛ կուսակրօնութիւնը իր կամքին հակառակ է. հետեւաբար իր

տեղ ուրիշ մը կը դրիւնի: Երկու տարի յետոյ Տ. Մեսրոպ Եպսկ. իր միջոցներով ուսում առնելու համար Պոլիս կուգայ, բայց հակառակ իր կամքին բախտը այնպէս կը բերէ որ Արմաշի Դպրեվանքը մտնէ, ուր եկեղեցականութիւնը կ'ընդունի:

Տ. ՅԱԿՈԲՈՍ ՔԶՆ. ՏԷԼԷՃԷԿԵԱՆ

Մինակ Տէ՛լէճէկեանը չի բաւեր, Բրրա՛ճաքեան, Տէօքէ՛ճէքեան ըսելու չափ յաղթանգամ, և միքրօսքօրով գիտուած խոչոր անձ մըն է, գեղեցիկ ձայնով: Փառաւոր Պատարագ կ'ընէ ու իր Պատարագը մտիկ ընողներուն մէջ շատեր կան որ արշալոյսէն եկած են «մինտէր» հետերին բերած:

Աշխարհականութեան իբր երաժիշտ-ուսուցիչ Տրապիզդոն կը գտնուի: Նոյն քաղաքը առաջին անգամ ըլլալով Փօնոկրաֆ մը կը բերուի և Փօնոկրաֆին տէրը երեկոյթի մը մէջ գործիքը կը ծանօթացնէ Ժողովուրդին: Ներկայ կը գտ-

ԹԻՔԻՆ ԹԱՔԸ

- Պարո՛ն, խնդրեմ, հեռացե՛ք, ես պատուաւոր աղջիկ եմ.
- Քեզի ո՞վ ըսաւ որ ես անպատիւ եմ.

Նուրի նաև Պ. երաժիշտ ուսուցիչը: Երբ ֆոնոկրաֆը կը սկսի, ներկաները կը զարմանան, կ'ապլի՛ն, կը հիանան, չե՛ն հաւատար և կը պահանջեն փորձով հաստատել թէ այդ ձայնը ուրիշի մը կողմէ երգուած ձայն մըն է: Փոնոկրաֆին տէրը կ'ընդունի և բեմ կը հրաւիրէ մեր Տէր Հայրը, խնդրելով որ բան մը երգէ: Տ. Յակոբոս կը սկսի երգել ֆոնոկրաֆին մէջ, ու հինգ վայրկեան յետոյ այդ երգը կը կրկնուի ֆոնոկրաֆի խողովակէն. այն ատեն միայն բոլոր ներկայ թու՛մաս առաքեալները կը հաւատան թէ ֆոնոկրաֆը՝ մէկու մը կողմէ երգուած երգի մը կրկնութիւնն է:

ԿՈՊԵՆՀԱԿ ԽԱՉԱՏՏՈՒՐԵԱՆ

Շաբաթական տասը դրուշով՝ զաւեշտաթերթերու աշխատակցած և երկու մէծիտ գրաւագլուխով գործի ձեռնարկած է: Զի գիտցուի որ՝ խոր ծերութեանը եթէ Խաչատուրեան՝ որ մը իր գործը լիբիսէ ընէ, այդ երկու մէծիտը ո՞րչափ աւելցած կամ ո՞րչափ պակ-

սած պիտի ըլլայ: Սաչափը միայն դիտենք թէ՛ Կոպենհեյկին գրպանը իր քաթիքալին մէկ ութերորդը անգամ չի գտնուիր: Առաւօտ մը, Կոպենհեյկ գործին երթալու համար Սկիւտարի նաւամատոցը կ'իջնէր. սիմիտ մը կ'առնէ և կը սկսի մէկ կողմէ ուտել, և միւս կողմէ ձեռքը գրպանը կը տանի ստակը հանելու համար: Բայց գրպանին մէջ... հարիւր փարայէն աւելի չկար. միշտգեո սիմիտճիին հինգ դրուշ վճարել պէտք էր, որով կը հարկադրուէ սիմիտճիին պարտական մընալ:

ԳԱՌՆԻԿ ՍՏԻԼ

Շիշլիի Ա.գգ. Գերեզմանատունը իր գլխուն եկած ներէն գատ, իր կեանքը լեցուն է մանրավէպերով: Տարիներ առաջ առաւօտ մը Պոլսոյ բոլոր թերթերը կը գրեն թէ՛ վիճակահանութեան առաջին պարգեւը չահած է Գառնիկ Ատիլ: Այս լուրը կարդացող Գառնիկ Ատիլի բարեկամները և... պահանջատէրները կը

ԵՒ ՀԱՅՐԵՆԻՔԸ ԿԸ ՓՐԿՈՒԻ...

— Ինչո՞ւ թող կուտաս որ տղադ այսպէս ամբողջ զիշերներ լուսնի դիմաց անցնելով պարապ պարապ դուրս տայ...

— Ընդհակառակն, կը քաջալերեմ զինքը որ բանաստեղծութեան մէջ յառաջանայ. ապագային դիւանագէտ ընելու միտք ունիմ զայն:

Խուժեն լը վրայ, առաջին ներք շնորհաւորելու, իսկ երկրորդները... ձեռքերին շփելով: Բայց ինքը բանէ մը տեղեկութիւն չունի: Վերջապէս երկու օր վերջը խնդիրը կը պարզուի: Գառնիկ Ատիլ քսան դրուշով Սամսոնի վիճակահանութեան տոմսակ մը գնելու է, և չա՛ր բախտէն՝ այդ վիճակահանութեան առաջին մրցանակը յիսուս ոսկին կը վիճակի իրեն: Տոմսակաւաճառը, ուեֆլամի համար, լրագիրներով յայտարարութիւն կուտայ թէ առաջին պարգևը շահած է Գառնիկ Ատիլ, առանց պարգեւին քանակութիւնը յիշելու... և առանց մտածելու հետեւանքները:

ՊԻՍԷՆ ԷՖԵՆՏԻ

Արեւելեան երաժշտութեան այս հոյակապ վարպետին և երգահանին Պիմէն էֆէնտիի ամբողջ կեանքը միւզիկով անցած է. միւզիկէ իրմէ միշտ օգտուած է, բայց ինքը երբեք անկէ օգտուած չէ. իր յօրինած երգերը իր փարայովը մօիկ ընելով քէյֆ կ'ընէ...

Երեսուն տարի առաջ, Կայս. Պալատան երաժշտ. գործիքներու հայթայթիչ Քոմէնտինկէրը առաջին անգամ ըլլալով Պոլիս ֆօնօկ-րաֆ կը բերէ և ֆիւչիւք Բարձաք Գաբուի անկիւնը ֆօնօկրաֆը զետեղելով ամէն մէկ բլամբ (որ այն ժամանակ բլաք չէր՝ սիլինտր էր) երկու դահլանի մօիկ ընել կուտայ ժողովուրդին: Քոմէնտինկէր երբ կը լսէ Պիմէն էֆէնտիի զմայլելի ձայնը, տասը սիլինտր լեցնելու համար 100 ոսկի կ'առաջարկէ: Այս առաջարկը Պիմէն էֆէնտիի արժանապատուութեանը կը դպչի: Առանց վճարումի ութը սիլինտր կը կարգայ, որոնց մէջ կար նաև «Տիլիպիշարէ սլիննչիւն հանրյօր» վուսլաթ էյեւամընը տախմ անրեօր» երգը: Այդ ութը սիլինտրին հատոյթով Քոմէնտինկէր Եգիպտոս ճամբորդութիւն մը կ'ընէ ու կը վերադառնայ, և երբ Պիմէն էֆէնտի ի՛ր երգերը սիլինտրին մէջէն մօիկ ընելու կ'երթար, չէր մոռնար երկու դրուշը վճարելու:

Ք ի թ ի վ ե Ր

- Սա ինքնակոչ հեղինակը այդքան զովեցիր, սակայն քի՞ցը վեր պիտի ելլէ .
- Չե՞ս կարծեր որ պէտք ունի ատոր . . .

ՏՈՔԴ. ԱՆՏՈՒՆ ՎԱՅՐԱՄ

1918ի ձմեռն էր. համակրելի բժիշկը կը պաշտօնավարէր Բարիզ, Բուսիքօ հիւանդանոցը: Օր մը, զիւղացի հիւանդ մը բերին, խարտեաշ, շատ գեղեցիկ աղջիկ մը, որ հակառակ իր գեղջուկ ծնունդին՝ ազնուական դիմագիծ մը ու երազուն աչքեր ունէր: Թոքախտը իր աւերը սկսած էր այս քնքոյշ կուրծքին տակ, և աւա՞ղ, խոտո՞չ մը բացած էր արդէն:

Տոքդ. Վահրամ, ինչպէս իր պաշտօնակիցները՝ սովորութիւն ըրած են՝ փունջ մը կամ ծաղիկ մը բերելու հիւանդներուն, իրենց իւրաքանչիւր այցելութեանը: Մանիշակի փունջ մը միշտ բաժինը կը մնար Օր. Մարկրիթ Ներվայի, այս շնորհազեղ աղջկան, որ քանի՛ գահավէժ կը գիմէր զէպի գերեզման, ա՛յնքան ալ արտասովոր գեղեցկութիւն մը կը ստանար:

Րեվիյեօնի իրիկունն է, Ա. Ծնունդի գիշերը. Մարկրիթ արցունքը աչքերուն մէջ՝ յիշեց գիւղը, հայրական երգի՛քը, ծնո՞ղ-

քը, քոյրերն ու եղբայրները, ուրախ, երջանիկ, խանդավա՛ռ: Ու, երեսը ծածկեց հեծեծանքը խեղդելու համար:

Տոքթ. Վահրամ եկաւ, նշմարեց յուզումը, պատճառը հարցուց:

— Այս գիշեր Րեվիյեօն է, յիշեցի մեր տունը, չամբանիս՝ կը խմէինք . . .

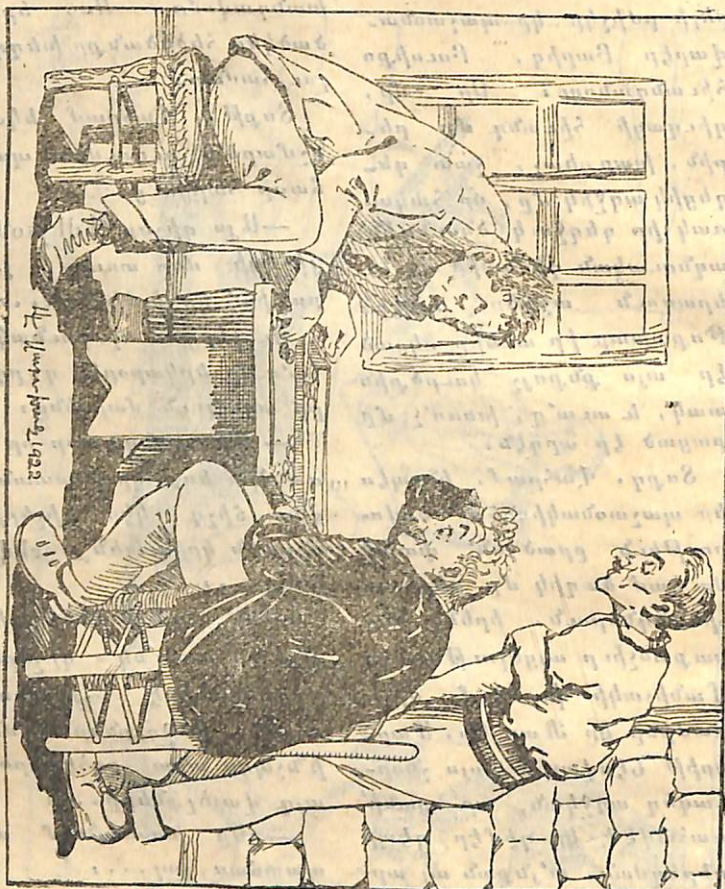
Ու չկրցաւ շարունակել, հա՛ղ մը երկարօրէն գըրգեց իր ազագուն մարմինը:

— Մի՛ գանգատիր որ առանձին ես, կը խոստանամ գալ ճիշդ կէս գիշերին, միասին կը տօնենք Րեվիյեօնը . . .

— Ա՛, դուք ինծի պիտի յիշէք ասա՛նկ գիշերով, բարեկամներէ չըջապատուա՛ծ, խնջոյքներու մէջ, ի՛նչպէս պիտի զոհէք բոլոր այդ վայելքները . . .

— Կը խոստանամ անպատճառ գալ . . .

Արդարեւ ճիշդ կէս գիշերին Տոքթ. Վահրամ հըրաժեշտ կ'առնէ իր ընկերներէն՝ շատ զուարթ սեղանէ մը, և կուգայ Մարկրիթի սնարին քով: Մարկրիթ

— Ա՛խ, այս ի՞նչ գէշ խաղացի. կատարեալ ապր'ւշ մըն եմ.

— Խնդրեմ, քիչ մը համեստ եղէք. մարդ ինքզինքը ո՛չ մէկ քանի մէջ կատարեալ կրնայ կարծել.

չափազանց զգածուած, հազիւ թէ չնորհակալութեան բառեր կը գտնէ՝ ուրախ ժամերը իր'ն զոհած ըլլալուն համար, յանկարծ Տոքթ. Վահրամ գրպանէն կը հանէ շիշ մը շաժբանիան... Կըրնաք երեւակայել Մարկրիթի հր'ուանքը:

Առաւօտուն, լուր կուտան բժիշկին թէ Մարկրիթի վիճակը ծանրացած է: Տքթ. Անտոէ կը փութայ հիւանդին քով, անիկա հազիւ ուժ կ'ունենայ վերջին անգամ սեղմելու ձեռքը և իր ափերուն մէջ պահելու, մինչեւ որ գլուխը կը սահի՝ բժիշկին թեւերէն վար, վերջին շունչին հետ:

Օր մը վերջը, իր քոյրը հիւսնդանոց կու գայ, Տքթ. Վահրամին հետ կ'ուղղուին դէպի ննջասենեակը վաղամեռիկ աղջկան: Բարձին տակէն երեւան կը հանէ առատ փունջ մը մանիշակի, շատերը թառամած, ուրիշներ տակաւին թարմ:

— Փոյրս շատ կը սիրէր ձեզի, պարոն բժիշկ, և խնամով կը պահէր ձեր բերած այս ծաղիկները, զորս

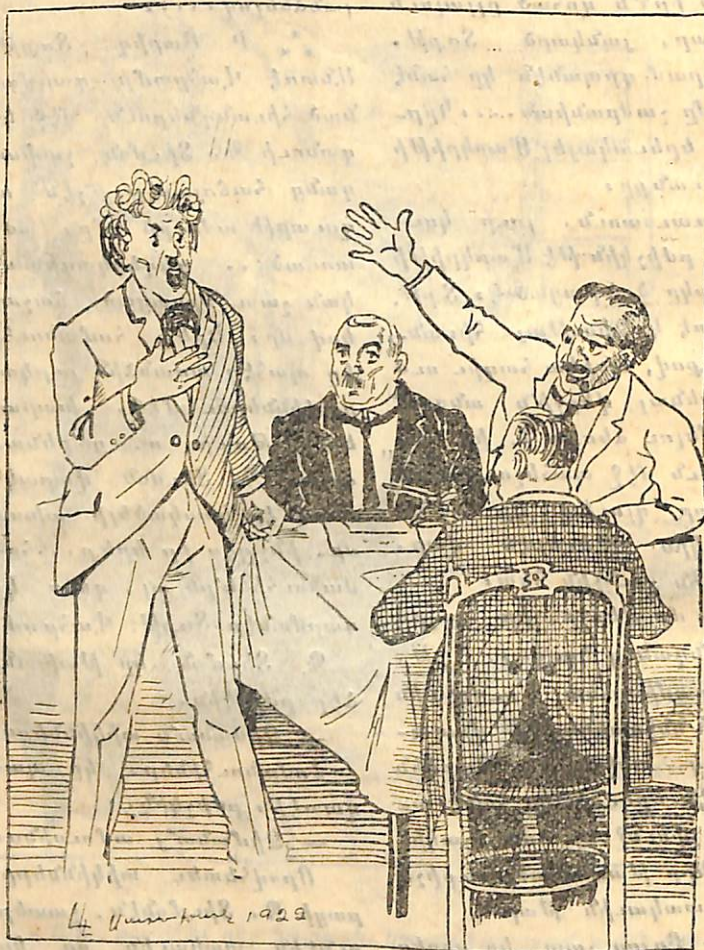
կը պահէր իր կուրծքին վըրայ, կ'ըսէ Տոքթ. Վահրամին, մախի փունջը յանձնելով...:

* * Ի Բարիզ, Տոքթ. Անտոէ Վահրամի դարմանած հիւանդներուն մէջ կը գտնուի Պ. Տիւմօն. չափազանց հաճոյատէր, շէն ու զուարթ ամուրի մը, օժտուած... գեղեցկագիտական շատ նրբացած ճաշակով մը: Արեւ հոմանուհի կը պահէր առանձին յարկաբաժիններու մէջ, խարտեա՛շ, թո՛ւխ ու ցո՛րենագոյն: Պ. Տիւմօն վարակուած էր կասկածելի ախտէ մը, ինչպէս իր երեք... հոմանուհիներն ալ, զորս կը դարմանէր Տոքթ. Վահրամ: Պ. Տիւմօն կը թախանձէր բժիշկին.

— Չիմանա՛ն տիկիններս: Հոմանուհիներս կը պաղատէին բժիշկին:

— Չիմանա՛յ ամուսինս: Որովհետեւ տիկինները՝ բացի Պ. Տիւմօնէն, շատեր ունէին տակաւին որ կը դարպասէին իրենց, հետեւաբար կասկած չունէին որ Պ. Տիւմօն իրենց զո՛հն է,

ԶԱՅՆԸ

— Խնդրեմ, պարոն, բայց այս խնդրին մէջ դուք ծայն չունիք:
— Զայն չունի՞մ, ե՞ս, որ օփելայի մրցանակ շահած եմ:

Ի՞նչ այս վերջինը՝ իր երեք հոմանուններէն զատ ուրիշներ ո՛ւ ալ խնկարկելուն համար՝ վատահ էր որ իրմէ՛ վարակուած հն իր խեղճ տիկինները...:

* * Գերմանական 44 սանդիմնոց պէրքա թնդանօթը 120 քիլոմէդր հեռուէն Բաբիզը կը սկսէր ռմբակոծել: Ռուսք մը ինկաւ փողոցին մէջտեղ. 14 զոհեր ձգելով գետին: Վիրաւորներուն մէջ կը գտնուէր եօթնամեայ աղջնակ մը, որուն սրունքը ջահջախուած էր ուսմբի կտորէ մը, և հազիւ միսի թէլէ մը կախուած էր ամբողջ ոտքը: Տոբդ. Վահրամի գտնուած հիւանդանոցը բերին և հազիւ թէ նախնական դարձանները սկըսած էր բժիշկը, յանկարծ ահաւոր աղմուկ մը բարձրացաւ հիւանդանոցին մէջ, ամբողջ հաստատութիւնը տարածուեցաւ յուզումը, զոհին հայրն էր որ աղէտը իմանալով եկած էր հիւանդանոց: Երկու սրունքները ռազմադաշտին մէջ կորուսած, անթացուպերուն վրայ գողգղալով՝ խելայեղ կ'ուզ-

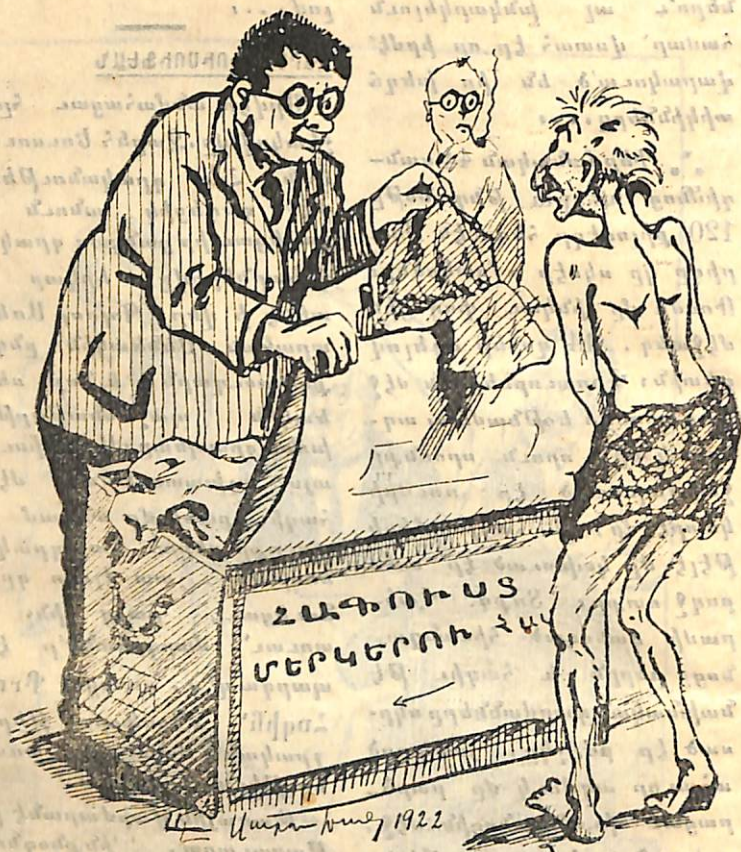
ղուէր ղէպի սրան, «Աղջի՛կս, աղջի՛կս» հառաչելով...:

ԶԱՐԵՆ ԵՌՈՒՄԻՅԵԱՆ

Արվէր անմահացաւ հընչեակով մը. Զարեհ Եուսուֆեան Հայ գրականութեան մէջ գեղեցիկ անուն մը շահեցաւ իր ցանցաւ գրական գոհարներովը. հրկար ատենէ ի վեր Պոլսոյ Առեւտրական Սենեակին ընդհ. քարտուղարն է և նոյն սենեակին պաշտօնաթերթին խմբագրապետը: Ամփոփուած այս աշխատութեան մէջ, հազիւ քանի մը սնգամ իր տուրքը բերաւ Հայ գրականութեան, չատ ժլատ գրանուեցաւ, բայց ինչ որ տուաւ՝ մարգրիտներ էին պարզագէտ, որոնցմէ Քրոջս Հոգի՛ն՝ «Պօսֆօր» թերթի շրական մրցումին առաջնութիւն շահեցաւ:

Թաղային վարժարանէ ընթացաւարտ, ինքնօգնութեամբ կ'ուսանէր լեզուներ և իր նախասիրած ընթերցումներն էին իմաստասիրական գործեր և լուրջ ուսումնասիրութիւններ: Վարժարանէ նոր ելած, պաշտօնի կը կոչուի Թովհանէս Լստեանի գրասենեակը: Է-

ՅԱՄԱՌ ԻՏԷԱԼԻՍՏԻԸ

— Բախտէ՛ղ՝ ամէնէն լաւ զգեստները քեզի ինկան։ Ասոր կերպսը Յագաւորական է, Յագաւորական։

— Թագաւորական... կը մերժեմ զայն։ Լաւ է մերկ պտըտիմքան Թէ քովունիզմի սկզբունքներուն հակառակ՝ Յագաւորական բան կրեմ՝ վրաս։

«Սոցիալիստները սենեակը կը գրտնաւէր սանդուխին ճիշտ քովը, և պատուհան մը ունէր սանդուխին վրայ նայող։ Եռսուֆեան իր տրամադրելի ժամերուն՝ այս լուրջ ընթերցումներով կը պարապէր։ Ամէն անգամ որ էստեան կ'անցնէր կը դառնար սանդուխէն, եռսուֆեան անմիջապէս 'կը գոցէ գիրքը և դարակին մէջ կը պահէ, ինչ որ ուշադրութիւնը կը գրաւէ էստեանի։ Դրական միտք մը՝ էստեան, կը կարծէ որ իրենց նոր գրագիրը «վերացական ոգմաններ» կը կարդայ, հետեւաբար որ մը եռսուֆեանի յարակից սենեակը՝ Տնօրէն Մէրեմքուլի քովը երթալով՝ բարձրաձայն (որպէս զի եռսուֆեան իմանայ) կը գանգատի որ «Պարոնը ամէն անգամ զինքը տեսնելուն ձեռքի գիրքը կը պահէ, ըսել է թէ գայթակղական ոգմաններ կը կարդայ կոր»...։ Այն օրէն ի վեր եռսուֆեան անտարբեր կը շարունակէ իր ընթերցումը՝ ամէն անգամ որ էստեան կ'անցնի սենեակին

քովէն և խուզարկու ակնարկ մը կը նետէ պատուհանէն ներս...։

* Տարիներ առաջ, Ռուսիոյ Հիսար օդափոխութեան գացած էին եռսուֆեան եղբայրները, իրենց դրացի ունենալով Ֆրանսացի բժիշկ մը։ Երկու տուներուն պարտէզները իրարու կից էին, միակ պարտիզպան մը ունենալով, որ ժամանակին՝ մարդասպանութեան ոճիրով բանտարկուած էր, բայց բժիշկին դիմումներուն ու բարեխօսութեանց շնորհիւ արձակուած էր։ Զարեհ և Երուանդ եռսուֆեան այն ատեն Արեւելք կը հրատարակէին։

Պարտիզպանը խորին ակնածանք ունէր այս երկու եղբայրներուն հանդէպ։ Օր մը եռսուֆեաններու տիկին մայրը երբ պարտէզ պտոյտի ելած էր, պարտիզպանը ածունբը կը յարդարէր նոյն պահուն։ Սոսակցութիւն մը սկսաւ իրենց միջեւ, պարտիզպանը իր հիացումը յայտնեց զաւակներուն լըրջութեանը վրայ, և հետաքրքրուեցաւ գիտնալ թէ ինչ գործով կը զբաղին։

Մ Ի Հ Տ Ա Ն Բ Ա Խ Տ

— Ո՛ւր է, ատեն մը Պէյրօզ ժողով պիտի ըլլար նէ՛. մենք ալ
ուրախացանք որ գալիք պատուիրակներուն մէջէն խըմէթ մը
կ'ելլար :

— Լրագրո՞ղ են, ըսաւ սիրտ, անձուրաց աղջիկ,
տիկին մայրը :

— Լրագրո՞ղ են... բա-
ղին աղքատներուն :

Ս.յն չաբթուն՝ ուր հրգեհի
մը ծաւալումը զսպելու հա-
մար՝ զոհեց իր կեանքը,
նշանախօսութիւնը պիտի ըլ-
լար Վերգինէին : Քանի մը
օր առաջ՝ Նրուանդ երազ մը
կը տեսնէր և հետեւեալ առ-
տուն կը պատմէր քրոջը :

Թէ հարս եղած էր ու ինք
թեւ առած քոյրը՝ եկեղեցի
կ'առաջնորդէր : Վերգինէ
տխուր մը օրօրեց գլուխը .
— Զեռքովդ զիս գերեզ-
մա՛ն պիտի ղնես, ըսաւ :

ԵՐՈՒԱՆԴ ԵՌՍՈՒՑԵԱՆ

Իր պատանեկութեան օրե-
րուն անմեղ երազն էր՝
մայրը ու քոյրը երջանիկ
պտոյտի հանել : Այս իտէալը
անկարող եղաւ պսակելու,
որովհետեւ մայրը հիւանդ
ինկաւ ու տարաբախտ քոյրը
զոհ գնաց արկածի մը,
վառեցաւ սուրբ խարոյկի մը
պէս, մոխի՛ր եղաւ որպէս զի
չատերու բոյնը և երջան-
կութիւնը աւերակ չգառ-
նան : Իրենց քոյրը՝ աննման
հոգի մըն էր, բարոյական
ու ֆիզիքական շքեղ կա-
տարելութիւն մը, բարե-

Ներկու եղբայրներն ալ չա-
փազանց կը սիրէին իրենց
քոյրը, և Նրուանդ իր ե-
րազին տրուած այս վշտա-
գին մեկնութեանը համար
քաղցրօրէն յանդիմանեց
քոյրը՝ «Ո՛րչափ յոռետե՛ս ես»
ըսելով : Անցան մէկ երկու
օր, Նրուանդ Արեւելիի խըմ-
բագրատան մէջ կ'աշխա-
տէր, յանկարծ, բնա՛ղդօ-
րէն, ձգեց ձեռքի աշխա-
տութիւնը, և խելայեղ վար
իջաւ խմբագրատան սան-
դուխներէն : Ո՛ւր կ'երթար .
ինչո՞ւ կ'աճապարէր. ինք

ՀԱԿԱՍՈՒԹԻՒՆ

— Ձեզի կը ներկայացընեմ Տիկինը, որ հեղինակած է «Ինչպէս պէտք է հագուի կին մը» շիք եւ գեղեցիկ ըլլալու համար» շահեկան գիրքը :

ալ չէր գիտեր. անձանօթ ուժ մը կը մղէր, կը վարէր զինքը դէպի տուն: Հանրակառք նստաւ և հազիւ Տօլմա Պահչէ հասած էր. փոթորիկ մը պայթեցաւ՝ ջրհեղեղ տեղատարափով մը: Նոյն պահուն քամին հսկայ շագանակենի մը տապալած էր, որ հանրակառքի գիծին վրայ պառկած կը մնար, երթևեկը խափանելով: Կանգ առաւ թրամուէյը: Երուանդ ուղեց վար իշնել հանրակառքէն, հետիոտն վազել երթալու համար. բարեկամներ արգելեցին. ո՛չ, կարելի չէր ըլլար համոզել զինքը. պիտի երթա՛ր. նոյն պահուն ծառը մէկ կողմ առնուած, ճամբան բացուած էր, հանրակառքը շարունակեց իր գնացքը: Օրթաքէօյի կայարանը հասաւ թէ ոչ. Երուանդ իսկոյն վար ցատկեց, և ինքնիրմէ ելա՛ծ, ահաբե՛կ, սկսաւ սուրալ: Անցորդ բարեկամներ այս զարհուրած, վիճակը տեսնելով իրարու կը հարցնէին թէ ի՞նչ պատահած էր: Բազմութիւն մը հաւաքուած էր տանը դրան

առջև... Երուանդ սարսուռաց, ազէ՛տ մը պատահած էր արդեօք սիրելի մօրը որ հիւանդ էր արդէն:

— «Անցա՛ծ ըլլայ», «Դող մ'ելլա՛ր» մրմունջներու մէջէն, ճեղքեց բազմութիւնը և սլացաւ ներս... Բոյրը՝ երեսին վարդերը տփուռնա՛ծ, մահատի՛պ, երկարած էր բազմոցին վրայ, ճիշտ ա՛յն սենեակը ուր հարս կ'ըլլար՝ եղբօրը երազին մէջ: Իր գեղակերտ մարմինը՝ հարսանեկան մոմի մը պէս վառա՛ծ հալա՛ծ էր բոցերէն, վէրքերուն ահռելի կսկիծը չը մատնելու համար կը սեղմէր ականները, անհնարին ճիգ մը կ'ընէր, կը զսպէր արտասուքը, ու ցաւագին համակերպութեամբ մը և նուիրական պարտականութիւն մը կատարած ըլլալու սփոփանքը ունենալով՝ կը սպասէր մահուա՛ն որ չպիտի ուշանար: Երուանդ խելաթեղ փարեցաւ քրոջը, տըխուր ժպիտ մը ծաղկեցաւ անոր դէմքին վրայ:

— Երուանդ, երազդ ելա՛ւ... Կնեծեց, ու կը փորձէր ժպտիլ՝ երբ պէտք ունէր աղաղակելու, այնքան սաստիկ էր վէրքե-

ԵՐԻ ՄԵՐԴ ՄՏԱՆԻ

— Մինչեւ երեկ տակաւին ամուսնանալու գաղափար ունէիր, ի՞նչ բան յանկարծ միտորդ փոխել տուաւ:

— Սիրելիս, հայելիին առջեւ երկի մէջ մը փորձեցի եւ տեսայ որ «պոյնտուզ» ղէմքիս բնաւ չի վայելի կոր:

րունցաւը, բայց կը խնայէր իր սիրելիներուն. ու մէկ երկու օր վերջը հոգին աւանդեց եղբորը թեւերուն մէջ, այն թեւերուն՝ որ զինքը հարսանեկան սեղանը պիտի առաջնորդէին:

Մերիկը յանկարծ բանալով պատուհանը՝ չըջած էր լամպարը: Վերգինէ խոյացած էր բոցերուն վրայ, հակառակ ամէն կողմէն այրուցքներ ստանալուն՝ պահած էր իր արիւթիւնը ու կորովը և յաջողած էր մարել հրդեհը, ճշմարիտ աղէտէ մը փրկելով գիւղը:

Անվրէպ՝ ամբողջ թաղը հրոյ ճարակ պիտի ըլլար և բաղձաթիւ աղքատիկ ընտանիքներ մոխրակոյտի վրայ պիտի մնային, եթէ ձգէր փախել:

— Ա՛խ, ապրի՛ս ետևրուն՝, յեղի փրկեցիր, բի՛լի վրայ պիտի նստէինք, հառաչեց մայր մը, որ իր չորս անչափաճա զաւակներովը եկած էր, ինչպէս գուռ դրացին՝ իրենց երախտադրութիւնը յայտնելու...

— Իմացա՛ր, Երուանդ, մրմնջեց Վերգինէ, անտանձան երանութեամբ մը:

ՄԵՐՏԻՁ ՍՐԵՒԵԱՆ

Մկրտիչ Արեւանի սպա-հովազրական երկարամեայ կեանքէն երկու դէպք պատմենք միայն:

Խապիւղի մէջ հրդեհ մը տեղի կ'ունենայ: Երկու օր վերջ՝ նոյն գիւղէն Հրեայ մը, որուն տունը Արեւանի սպանովազրած էր, կուգայ գրասենեակ և իր վնասը կ'ուզէ:

— Տունդ այրեցա՛ւ, կը հարցնէ Արեւան:

— Ո՛չ:

— Հրդեհը քեզի մօտ էր:

— Ո՛չ, միւսիւ, մեզմէ 200 տուն անդին էր: Արեւան կը խնդայ:

— Հապա ի՞նչ վնաս եղանցար որ կ'ուզես:

Ա. ՄԱՐԿԱՆ 1922

ՏՕՔԹՕՐԸ — Այս ի՞նչ է, Ովսաննա, կերակուրի մէջէն երկաթի կտորներ կ'ելան կոր :

— Էֆէնտիս, դուք կ'ըսէիք կոր որ կերակուր մը այնքան աւելի օգտակար է, որքան շատ երկաթ պարունակէ. ես ալ մէջը երկաթ կը ղնեմ կոր :

— Նէ վագիթ եանկին օլտու, պիզիմ մատամ զօլտու օտատա, պագսին եանկին նէրէտէ : Օտա թանթալարի սալլանտի, պուրօ վար իտի, իւթիւնտէ լամպա, տիւշտիւ գըրըտի. իշտէ պիզիմ զէան :

— Զիյանըն գա՛ն ղուրուշտըր, կը հարցնէ Արեւան :

— Պիր մէճիտիյէ, միւսի՛ւ :

Արեւանի գործը խառնադրի չրեայի մը հետ էր...

— Ա՛լ մէճիտիյէնի, կ'ըսէ Արեւան...

* * 18 տարի առաջ Արեւան Ստաբաղար կ'երթայ հրդեհի ապահովագրութիւն ընելու : Թուրք հացագործ մը կը գտնէ, որուն կը սկսի բացատրել ապահովագրութեան օգուտները և կը ջանայ համոզելու որ փուռը ապահովագրէ : Մարդուկը ականջ կտրած մտիկ կ'ընէ Արեւանի ճառը, բայց կ'երեւայ թէ խելքը ըստ բաւականի չի պառկիր իրեն առաջարկուած... սպրանքին և կ'ըսէ :

— Ն'ոյշը բերէք որ տեսնեմ մէյ մը և ապսպրանքս տամ :

ԱՌԱՔԵԼ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

Ընդհ. պատերազմին, Առաքել Պետրոսեան Շիշլի գինուորական ինքնաշարժերու գումարտակին մէջ տանապետ էր, սակայն ան ալ կծիկը դրած՝ փախըստական կը պտըտէր ու ծըպտուած վիճակի մէջ Թէրիտիյէ փողոցին մուտքին մօտ ամխավաճառութիւն կ'ընէր Սարգիս Սրենցին հետ :

Յաճախակի և անակնկալ խուզարկութիւններ տեղի կ'ունենային իր տան մէջ ոստիկանութեան կողմէ, այնպէս որ ստիպուած էր բարեկամներու և ազգականներու տունը գիշերել : Ամառուան տօթակէզ կիրակի մը, ա՛լ ճանձրացած, կ'որոշէ տիկնոջը հետ դէպի Վոսփոր պտոյտ մը ընել, քիչ մը մաքուր օգ ծծելու համար : Տէր և Տիկին կ'որոշեն Զուպուզլը երթալ, խորհելով թէ զիրենք անհանգիստ ընող ոսիտական պիտի չգտնուին հոն :

Բայց, աւա՛ղ, հազիւ Զուպուզլու ոտը դրած, Պետրոսեան կը տեսնէ որ ոստիկաններ պաշարած են նա-

ՇԻՄԻ ԿԱՅ. ՇԻՄԻ ԱԼ ԿԱՅ

— Ձէ՛ք կարծեր որ պարողները քիչ մը անյարմար տնդեր
.սկսան տեղափոխել Թեւոնին ու չորունքին...:

— Այո՛, բնական է որ շիմիէն վերջ մարդավազմութեան
.սկսին...:

ւամատոյցը, և ղինուորա-
կան վեսիքա կ'ուզեն:

Տիկինը կ'աղայլի, կը սկսի
շողալ:

— Առաքել, ե՛տ դառ-
նանք:

— Քալէ՛, մի՛ չփոթիր.
եւ դառնալ չըլլար, կը հրա-

մայէ Առաքել ղինուորական
խրոխտ չեղաւ մը:

— Էֆէնտի՛, վեսիքանիդ:

— Վեսիքա չունիմ:

— Ի՛նչպէս չունիք:

— Ես սպայ եմ:

— Չըլլար. մինչև ոտտի-
կանատուն պիտի հրա՛մէք:

Ոստիկանապետին առջև
կը հանեն:

— Վեսիքա չունիք եղեր:

— Այո՛, Սպայ եմ ես:

— Բայց առանց վեսիքայի
ի՛նչպէս կ'ըլլայ:

— Այսօր կիրակի է, պը-
տոյտ մը բնիկ ուղեցի կնոջս

հետ. հրաման չստուալ պետս
երէկ, ես ալ առի քալեցի:

Եւ կ'աղաչեմ, Պր. ոստի-

կանապետ, զիս մի՛ զբաղե-

ցընէք հոս, կինս կը սպասէ.

եւ ձեզի կ'ըսեմ թէ Օսմ.

բանակին սպաներէն եմ.

փախստական չեմ:

— Ո՛ւր է ձեր պաշտօնը:

— 17րդ տէրօն եմ:

Ոստիկանապետը հեռա-

ձայնի գործիքը ձեռք կ'առ-

նէ ստուգելու համար, բայց

բարեբախտաբար չի քանիր

հեռաձայնը: Մարդը վաթ կը

գնէ գործիքը:

— Շատ լաւ, կ'ընդու-

նիմ, և արդէն յայտնի է որ

սպայ էք, բայց թո՛ւղիք մը,

թուղթի կտորի՛կ մը չու-

նի՞ք գոնէ իր սպացոյց:

Eu. êka!

— Ահա՛ւասիկ, Պր. Ոս-

տիկանապետ:

Եւ Պետրոսեան կ'երկարէ

ենթասպայից վարժարանին

մէկ թուղթը, որ գրպաննե-

րէն մէկուն անկիւնը մնա-

ցած էր, և որուն մէջ կ'ըս-

ուէր թէ Առաքել կը յա-

ճախէ նոյն վարժարանը:

— Տեսա՞ք, Էֆէնտիմ,

տեսա՞ք, բացագանչեց ոս-

տիկանապետը: Մինչև հիմա

ինչո՞ւ չհանեցիք:

Եւ աղաւտ կը ձգէ որ եր-

թայ:

— Ե՛տ դառնանք, Պոլի՛ս

երթանք, խե՛րն եմ անիծեր

ասանկ պրոյտին, ասանկ

քէյֆին, կ'ըսէ Պետրոսեան

իր տիկնոջ, որ գողանար կը

սպասէր խնդրոյն եղբին:

ՀԻՄԱԿՈՒԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՆԵՐԸ

— Բարեկամ, այս ո՛րքան աժան գին մը նշանակեր ես մուշտակին. 100 ոսկի... դիւրութեամբ 120ի կրնայիր ծախել.

— Հիմա այս 100ը 120ի վերածել դժուար է. աւելի լաւ է ետեւը գէրօ մը աւելցնել...

ԼՈՒԹՖԻԿ ԳՈՒՅՈՒՄՃԵԱՆ

Դատաւարութեան մը պահուն, Պր. Լութֆիկ պաշտպանողականը կ'արտասանէր, երբ դիտեց որ դատարանի անդամներէն մէկը կը քնանար նստած թիկնաթոռին մէջ: Պր. Լութֆիկ ձայնը կը բարձրացնէ, կը պօռայ՝ յուսալով Մորիէոսի գիրկէն հանելու այդ անդամը, որ՝ աւա՛ղ, կ'երեւայ թէ մինչեւ լոյս չէր քնացած և կը շարունակէր իր խաղաղ քունը, հակառակ Պր. Գուլուճեանի աղմուկին:

Պր. Գուլուճեան տարբեր ձև մը կը խորհի: — Կը դադարեցնէ ճառը...:

— Լութֆիկ էֆ., շարունակեցէ՛ք խօսքերնիդ, կ'ըսէ նախագահը:

— Պատկառելի ատենդ կը տեսնեմ որ օրինական կազմ չունի...:

Նախագահը կը նայի իր աջն ու ձախը, և կը տեսնէ...: Կը մտէ, մարդը կ'արթննայ, և դատարանին օրինական կազմը... կը լրանայ:

Սակայն, ատեն և ունի կընդիր խնդալ սկսած էին

այս տեսարանին վրայ, և նախագահը՝ անդամներու ընկերակցութեամբ կը քաշուի՝ իբր թէ խորհրդակցելու համար, մինչ՝ իրականութեան մէջ, կ'երթան կուշտուկու խնդալու ազատօրէն:

ԱՐԱՍ ԳԱԼԵՆՏԷՐ

Պոլսոյ մտաւորականներու տարաբնույթեան օրն էր: Յերեկին ոստիկան մը տունը կուգայ.

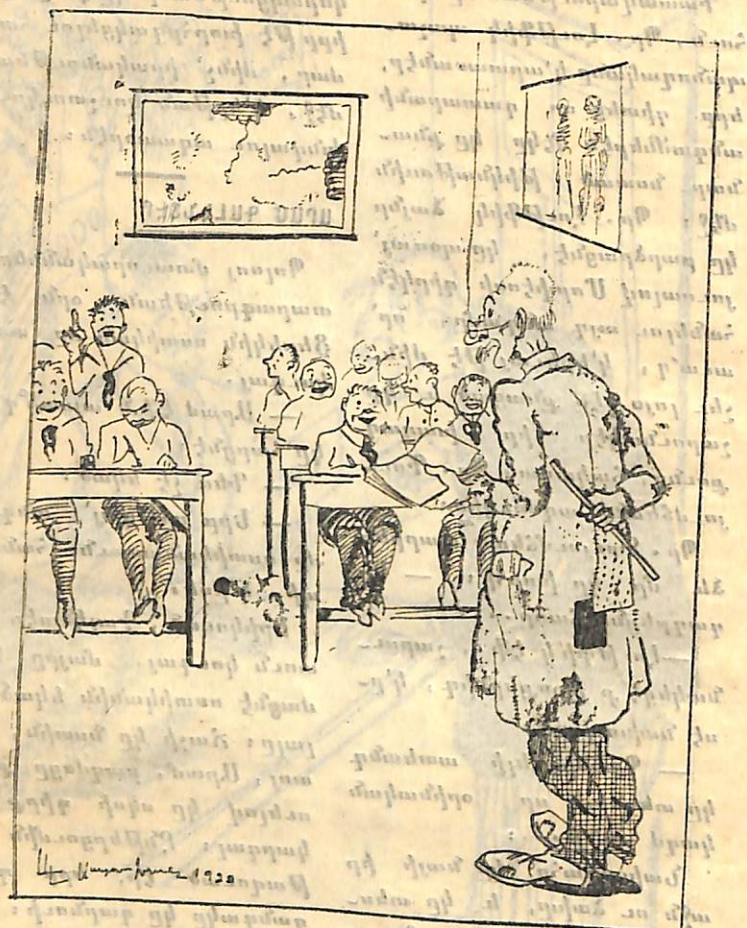
— Արամ էֆ.ն այստե՞ղ է, կը հարցնէ:

— Դեռ չէ եկած:

— Երբ որ գայ՝ անգամ մը ոստիկանատուն հանդիպի, կ'ըսէ:

Իրիկուան, Գալէնտէր երբ տունը կուգայ, մայրը կ'իմացնէ ոստիկանին եկած ըլլալը: Ճաշի կը նստին, յետոյ, Արամ, բազմօցը քաշուելով կը սկսի գիրք մը կարդալ: Ընթերցումին մէջ թաղուած էր, երբ դրան զանգակը կը զարնուի: Ոստիկանն էր: Գալէնտէր բարակ զգեստներ հագած էր: Խոհեմ մայրը խորհուրդ կուտայ զաւկին որ բուրդէ զգեստը հագնի. խոնաւ է,

ԲԺՆԿ, ԲԺՆԿԵԱ՝ ԶԱՆՁՆ ՔՈ

— Տղա՛ք, եթէ ըսածներս լաւ միտքերնիդ պահէք՝ ապա գային երջանիկ եւ հարուստ կ'ըլլաք :

— Ձեր բոլոր գիտցածը գիտնալով՝ հարկաւ ձեզի չափ «հաւուստ» պիտի ըլլանք, անանկ չէ՛ միտիւ...

ցո՛ւրտ է դուրսը : Արամ, խօսքը մտիկ կ'ընէ, վեր կ'ելլայ, հաստը զգեստները կը հագնի, կրկին սեղանատուն կուգայ. գիրքը կը դարձնէ, և կ'ազդարարէ որ գիրքը չգոցեն, որպէս զի կարդացած էջը չկորսնցնէ... : Յետոյ, վար կ'իջնայ և ոստիկանին հետ կ'երթան : Ինչպէս յայտնի է, Գալէնտէր շունչը շիտակ... : Զանկերը առաւ, և մինչև վերադարձը գիրքը կը մնար իր տեղը, ձեռք չէ՛ր դպած, կարդացած էջը երեսը տուած բազմոցին՝ կը սպասէ՛ր իր տիրոջը որ գար դարձնէր զինքը...

ԱՐՇԱԿ ՊԱՊԻԿԵԱՆ

Ընդհ. պատերազմի սկիզբները Արշակ... նպարավաճառի խանութ մը կը բանեցնէ Գատըղիւղ : Օր մը ձիթապտուղի տակառը ծածկող ապակին կը կոտրի : Թաղապետական քննիչներուն աչքին կը հանդիպի ապակիին կոտրած ըլլալը, հետեւաբար յանուն հանրային առողջութեան 14 ղրշ. տուգանքի կը դատապար-

տեն Պապիկեանը : Կ'անցնի մէկուկէս տարի, Պապիկեան շատո՛նց փակած էր... պախալի խանութը և կրկին գրավաճառութեամբ կը սարապէր : Տուգանքը գանձելու համար ո՛ւն է մէկը չի ներկայանար : Օր մը, ոստիկան մը կուգայ տուն և Պապիկեանը կը հարցնէ : Դող կ'ելլան, և իրիկուան երբ Արշակ կուգայ, կ'իմացնեն թէ ոստիկան մը եկաւ և լուր ձգեց որ պահակահոց հանդիպի : Արշակ... անքուն գիշեր մը կ'անցընէ և հետեւալ օրը կը ներկայանա ոստիկանատուն : Արդեօք ինչո՞ւ համար ուզած են զինքը. ինչ ամբաստանութիւն կայ, հազա՛ր կասկածներ կը տանջեն միտքը :

Ժամերո՛վ կը սպասէ, յանկարծ ոստիկան մը կուգայ, թեւերուն ձեռնակապ անցընելու համար. Արշակ կ'աղաչէ, կը պաղատի, ձեռնակապ չեն դաշներ, բայց խումբ մը չարագործներու հետ կը փոխադրուի Պոլիս, ոստիկանական պաշտօնատուն... : Մահու չափ տըժգո՛յն, աշնան տերեւի մը պէս կը դողդղար. բարեկամ

— Ամուսինդ դեռ նոր ծաղկեր եւ արեւն աղջիկդ հիւսկեցիք։
— Ի՞նչ քնեմ, արեւն տար է, տակաւին ամուսինի պէտքը
կը զգամ։

պաշտօնեայի մը ուշադրութիւնը կը գրաւէ իր սարսափահար երեւոյթը։

— Ի՞նչ գործ ունիս հոս, կը հարցնէ։

— Չե՛մ գիտեր, կը պատասխանէ Պապիկեան։

Բարեկամը կ'երթայ, թուզերը կը քննէ, ո՛վ սոսկում, Պապիկեան մէկուկէս ոտքի առաջ 14 դրշ. տուգանքի մը դատապարտուեր է, գանձիչ պաշտօնեաները եկեր են, խանութը զոյգ գտեր են, հետեւաբար դատաւարութիւնն եղեր և ի բացակայութեան վճիռը արձակուեր է, կա՛մ 14 դրշ. վճարելու կա՛մ մէկ օրուան բանտարկութիւն...։

Ուրախութենէն լա՛յ թէ խնդայ Արշակ...։

— Ամա՛ն էֆէնտիմ, առէ՛ք սա 14 դրշ.ը, երթա՛մ, կ'ըսէ, ոտքը դեռնէն կըտրած...։

— Ո՛չ, Սկիւտար փօսքա պիտի ըլլա, հոն պիտի վճարես, կը պատասխանեն...։

Եւ Պապիկեան Սկիւտարի կառավարչատունը փօսքա ըլլալով կը վճարէ 14 դրշ.։

Կա՛մք մը կ'առնէ գէպի կամուրջ, կա՛մք մը նաւամատոյցէն գէպի կառավարչատուն, սրարչաւ կ'երթայ, ճամբան սիրտը հատնելով որ կառավարչատունը կ'ելլայ կը գոցուի։ Այդ պարագային գիշեր մը վար պիտի գնէին գիւնքը...։

ԱՌԱՔԵԼ ԶԱՔՐԵԱՆ

Օամ. Պետութեան ծախքով համալսարանական ուսում առնելու համար Բարիզ զբոլած ուսանողներուն մէջ կը գտնուէր Չաքրեան, առաջին հանդիսանալով մըրցումին մէջ։ Պալքանեան պատերազմը վրայ հասաւ, թոյակներու առաքումը կը յապաղէր, որով Չաքրեան տագնապի վայրկեաններ կ'ունենար։ Երեք քնկեր միշտ միասին էին, Աւարել Չաքրեան, Հայկ Յ. Գուրգէն և տարաբախտ Գրիգոր Սարգիսեան։ Իրենց մէջ ամէնէն բարեբախտը՝ Հայկն էր, որ բացի պետական թոյակէն՝ օգնութիւն կը ստանար իր հարուստ ազգականներէն, և մասնաւորաբար շատ հոգ կը տանէր ճոխ

ԿԻՆԸ. — Սա հուէրներն ալ տարուէ տարի կ'աղուորնան կոր:

— ձիշղ ատոր համար է որ ես ալ քեզի բան մը չեմ նուիրեր, որովհետեւ լ'ուզեմ ամէնէն աղուոր բանը տալ քեզի :

Հագողերու. ամէն տեսակ
քուժիւմ ունէր :

Լաւ կը ճաշէր, շուտաւ ե
րնտիր կը ճաշէր, նախանձը
գրգռելով իր ընկերներուն,
որոնք անպատճառ կը հե-
տեւէին իրեն ե... համա-
դամին պատառը բերանը չը
գրած՝ պնակը կը պարպէին
անոնք, իրարու հանդէպ
ընկերական սերտ ու սիրա-
գեղ կապով միացած՝ միշտ
կը կատակէին իրարու հետ
և մասնաւորաբար Հայկը
կ'ըլլար կատակի առարկան։

Գուրգէնի զաւակը՝ ատեն
մը բացակայեցաւ Բարիդէն,
և այն օրերուն՝ պետական
Թոշակն ալ կ'ուշանար՝ Պալ-
քանեան պատերազմին պատ-
ճառաւ, որով Զաքրեանի և
Սարգիսեանի վիճակը... յու-
սահատական էր:

Գլուխ գլխի տուն, ճա՛ր
 մը խորհինք ըսին, և յան-
 կարծ իրենց աչքին զարկաւ
 Հայկին կառտօրայր... Բա-
 ցին դարակները և ֆրաք,
 սմօքինկ, սիլինտօր պլխարկ,
 տակաւին ոչ իսկ հաղնուած,
 ժրար մը ընկելով տարին փո-
 ղոցին բերանը գտնուող
 հնավաճառին խանութը, Լաւ

գին բռնեց և երկու ուսանողները կրցան իրենց... տնտեսական անձկութիւնը դարձանել: Հայկ երբ վերադարձաւ, տեսնալով որ կարողութեան զրաւական պարագուէ՛ր է:

— Ճօ՛, ի՞նչ ըրիք շգեշտ-
ներս, բացադանչեց:

— Ձգէ՛ Հայկ, չի՛ս դի-
տեր գլխուսուս եկածը,
զո՛ղ մտա՛ւ, ըսին ընկեր-
ները . . . :

Հայկ հաւատաց: Բալց օր
մը, երբ հնաժամաւորն խա-
նութին քովէն կ'անցնէր,
իր զգեստներէն մէկ երկու-
քը նշմարեց ցուցափեղկը...
Անմիջապէս ներս խոյազաւ.

— Ո՛ր գողը բերաւ ա-
սոնք, իմ հագուստներս
են... :

—Այն երկու ընկերնե՛րդ,
որոնց հետ կը պատիւ միշտ,
պատասխանեց հնաժամա-
որ . . . :

Կրնա՞ք երեւակայել Հայ-
կին բարկութիւնը՝ երբ սեն-
եակ վերադարձաւ . . . :

—Ճօ՛ղ, դուք գողնէիք էք
իշտէ...:

ԿԸ ԴԱՌՆԱՅ ԿՈՐ

1—2 Մինչ այդ մարդիկ մազերը սկսան երկայն ծգել՝ կիները սկսան զայն կարճեցնել:

3—4 Մինչ այդ մարդիկ իրենց հագուստներուն մէջ միւսի պէս ճերմակ մարմին մը ունին, կիները՝ տէքսթիլ եւ արեւու լոգանքի շնորհիւ պղնձագոյն մարմին մը ունին:

5—6 Այսօր աւելի քիչ կարելի է հանգիպիլ պէս եւ մօրուք ունեցող այդ մարդու՝ քան պիտաւոր կանանց:

7—8 Այդ մարդիկ արուեստական միջոցով կը ձեւացրեն անգոյ ստիւնքներ, կիները՝ գոյութիւն ունեցողները արուեստականօրէն կ'աներեւութացնեն:

9—10 Մինչ այդքան իրենց կօշիկները սրածայր եւ երկայնակրունկի վերածեցին, անդին շատ մը կիներ տափակ եւ անկրունկ սկսան հագնիլ:

11—12 Այդքան սկսան ապարանջան գնիլ, իսկ կիները գաւազան:

ԿԱՐԱՊԵՏ ՆՈՒՐԵԱՆ

Օտմ. կասալ Երուսիւնը Պրազիլիա կ'ազարչէր զինքը, խառնէր մշակութիւնը ուսման սիրելու համար: Նուրեան, Բարիգի մէջ իսկուսուէր աւարտած, կրթող հողագէտ, պետական պաշտօնի կոչուած էր:

Պրազիլիայ կասալարութիւնը մեծ պատուով ընդունեց Նուրեանը որ հիւրեղաւ երկրագործական նախարարին:

Օր մը, քննական այցելութեան ելած էր Ֆաշէնգատօ Քապրալ, խառնէր անսահման դաշտերը, չափեկափին սպասելու բաւական տառն կար, ամիսներու համար մտաւ սփռիչի խանութ մը: Սփռիչը սկսած էր օճաւել երեսը, Նուրեան պազարին մը նստած էր, իսկ դրան առջեւ հետաքրքիր բաղմութիւն մը խափչիկ աղաց հեղահեղէ կը հաւաքուէր...: Սփռիչը կը ձգէր ձեռքի գործը եւ աչքերը վաշտագօրէն բացած՝ կը խուժէր

բաղմութեան վրայ որ սարսափահար կը փախչէր: Մինչեւ որ Նուրեան ամիսներու սփռիչը աւելի քան տասն անգամ հարկադրուեցաւ յարձակիլ սփռիչին վրայ, գոյն փառելու համար, իսկ Նուրեան կը դարձանոր Մէ ինչո՞ւ այս խափչիկ աղացը գիրար հրճեցէլով՝ զլուխին ստիպմով խանութէն ներս երկարած՝ կը գիտէին զիրենք...: Ինչքան կար անընտանաւ երբ խանութէն դուրս կ'ելլար, բաղմութիւնը չըճապատեց զինքը:

— Պարտն փոքր տուէր որ ձեր լիզը չկորցնէ, բայց լիզքին եկած է, դեռ քիչ մը առաջ իր կիներ աղանդեց:

Տղաքը պէտ իրենց խօսքը չէին տարտած, խառն մը ստիպաններ վաղեցին եկան, ձեռքերին բռնած՝ ծայրը օղակով չաւաններ: Հետեւէն՝ չաւանները նետեցին սփռիչին վրայ, կաշկանդելով գոյն զլուխէն, թիւերէն, սփռիչէն ու քաշեցին խառն:

Թ Ր Ա Խ Օ Մ Ա

- Դուք թրախօմ ունիք, Ամերիկա չէք կրնար երթալ :
- Ձէ՛, Աստուած վկայ, պարո՞ն, մինչեւ աս տարիքս չկարգուելուս սէպէպը թրախօմա չունենալս է :

նութէն դուրս . մինչ սափ-
րիչը կատաղութեան փըր-
փուրներ թափելով ի դուր
կը մաքառէր . . . :

Անցեա՛լ ըլլայ, սիրելի
Նուրեան :

ՆԵՐՍԷՍ ՆՈՐԱՏՈՒՆԿԵԱՆ

Ուիթօլ հաստատութեան
այս յարգուած Տնօրէնը Եւ-
րոպա և Նոր Աշխարհ պը-
տոյթի ելած էր : Երբ Անգ-
լիա հասաւ, Քիւնարտ Շո-
զենաւ . Գործակալութեան
կեդրոնը՝ Բացառիկ պատիւ-
ներով ընդունեց զինքը ,
Պոլսոյ գործակալը ըլլալով
Ուիթօլ հաստատութիւնը :
Երբ իմացաւ որ կը փափարի
դէպի Նիւ-Եօրք ճամբորդել,
Լուզիդանիա հսկայ թրանս-
աղանդիքին ամէնէն շքեղ
յարկաբաժինը յատկացուց ,
յարկաբաժին՝ որ միլիառա-
տէրներու և իշխաններու
միայն վերապահուած է , և
յանձնարարեց նաւապետին
բացառիկ պատիւ ընծայել :
Արդարեւ Նորատունկեան բո-
լոր ջոջ ուղևորներուն հե-
տաքրքրութեան առարկայ
կ'ըլլար, ո՞վ էր այս պատ-
կառելի երիտասարդը , որ

ամբողջ յարկաբաժին մը ու-
նէր տրամադրութեանը ներ-
քեւ , իր ճոխ ննջարանէն
զատ՝ առանձին սալօն , լո-
գարան , և այլն : Ամէնէն
բարձր պանդոկին ամէնէն
նրբացած սենեկապետը բան
մը չէր արժեք իրեն յառ-
կացուած ծառային քով : Երբ
Իրիկուն եղաւ ,

— Հաճեցէք ձեր պայուե-
սակներուն բանալիները յանձ-
նել , ըսաւ ծառան , և Նո-
րատունկեան խորհելով որ
թերեւս այստեղի սովորու-
թիւնն է , յանձնեց բանա-
լիները և ինք շոգենաւին
կամրջակը ելաւ պտոյթի :

Վերադարձին՝ տեսաւ որ
ծառան մի առ մի կարգով
շարեր է ընթրիքի սեղանին
համար հագնելիք զգեստ-
ները , ֆրաքը , կօշիկը ,
գուլպան , վերջապէս ինչ որ
վայելուչ է :

Իրեն եղած անօրինակ
պատիւները ուշադրութիւնը
գրաւած էին նաև չորս մի-
լիոնատէր տիկիներու , որոնք
Ամերիկա՝ իրենց ծննդավայ-
րը կը վերադառնային : Նո-
րատունկեան Անգլիացի ծա-
նօթի մը հանդիպած էր շո-

ԵՒ ՍԱԿԱՅՆ ԶԱՐՄԱՆԱԼԻ ԶԷ...

Կի՛նը, — Ի՛նչ որ ալ ըրի՝ աչքդ չկրցայ մտնել...

գե՛նաւին մէջ, և Տիկինները պատիւ միլիոնատէր տիկինն Նշմարելով անոնց մտերմութիւնը՝ տա՛յ մը երբ նորա տունիկան ու բարեկամը բաժնուած էին իրարմէ, մօտեցան Անգլիացիին ու փափաքեցան գիտնալ որ ո՞վ էր խօսակիցը։ Արամիս Անգլիացին, անոնց հետաքրքրութիւնը արծարծելու համար.

— Արեւելքի իշխան է, որ ինքնութիւնը ծածկելով (incognito) ճամբորդութիւն կը կատարէ, ըսաւ...

— Իշխան է... բացառաւոր Տիկինները հիացած, ու նաւասկիւն ալ ստուգելու համար երբ գացին հարցնելու թէ

— Ձեր տեսակցած պարտնը Արեւելքի իշխան է...

— Այո՛, պատասխանեց նաւասկեալը աւնայն պաղարեւութեամբ, համկնալով որ խաղ մը կայ...

Եւ միլիոնատէր տիկինները սկսան յարգանքով մօտենալ... իշխանին։

Նաւագետը՝ խաղը կատարեալ ըլլալու համար՝ Նորատունիկանին ըսաւ որ այն գիշերուան համար ի

պատիւ միլիոնատէր տիկինն Ներուէն չամբանեալի սեղան մը սայ, և թէ ինք պիտի հայժայթէ չամբանիաները։ Արդարեւ Նորատունիկան իշխանական ճոխ շքասեղանիմը հրաւիրեց տիկինները, նաւասկեալը և Անգլիացի բարեկամը. ամէնէն ընտիր չամբանիաները իրարու կը յաջորդէին. տարակուս չկա՛ր, այսքան զոհողութիւն աշխարհն անփոյթ կերպով կատարուած՝ իշխան մը կամ միլիոնատէր մը միայն կրնար ընել...

Տիկինները իրենց ազարանքներուն հասցէն տուին... Արեւելքի իշխանին, որ խոստացաւ այցելել, ու մինչև Նիւ-Եօրք շարունակուեցաւ այս յարգալից բարեկամութիւնը, Նիւ-Եօրքի մէջ յաւերժանալու համար, բայց Նորատունիկան քաւարափ ելլալէն վերջ... մառցաւ իր խոստումը, և թողուց որ բոլոր այս անմեղ խաղը երազի՛ մը պէս ծփայ՝ ովկիանոսին ալիքներուն վրայ։

ԱՆՍԿԻԶԻ ԵՒ ԱՆՎԵՐՋ

ՅԱԿՈԲ ԶԻՆԱՐԵԱՆ

Այս կորովի ու ճարպիկ վաճառականը՝ շատ մը արկածներ ունեցած է դէպի Ռուսիա եւ Ռուսիա իր առևտրական յանդուգն ձեռնարկներուն մէջ։ Շէրլօք Հօլմս պիտի ապշէր անոր զիտերուն անակնկալին առջեւ, եւ Նիք Քարթէր ճակատէն պիտի համբուրէր...։ Ռուսիայի մէջ իր համբաւը տարածուած էր արդէն, իբր... արգիլեալ դրամ ու ապրանք ներածող, այնպէս որ խիստ հետապնդումի առարկայ կ'ըլլար։ Բան մը՝ որ երբեք չէր վատնեցներ զինքը։ Օր մը շողեւարժ մակոյկով մը Բէօթէնձէ կուգար, մեծաւանակ լիով։ Խնչպէս ցամաք պիտի հանէր. գաղտնի ոստիկանութիւնը կը բաւէ որ զինքը տեսնար, անպատճառ պիտի կասկածէր. զօնքը պանձի սէմպօլը, խորհրդանշանը դարձած էր այլ ևս։ Ըստ օրինի նախ հականերխիչ պաշտօնեան կուգայ՝ ցամաք մօտեցող նաւերը, հետևաբար պաշտօնեան եւ օգնականը երբ անագին բիւլվերիգա-

րօրը ձեռքերնին եկան, Չինար՝ մէկ կողմ քաշելով Առողջ. պաշտօնեան, աչքերը չլացուց խոշոր նուէրով մը եւ բիւլվերիգաքօրին մէջ լեցուց դրամները։ Պաշտօնեան հազիւ կրցաւ զսպել իր հիացումը եւ ապշութիւնը այս գիւտին համար. ընդգիծանալու փորձ չըրաւ, այնչափ զմայլեցաւ այս պատրաստամտութեանը վրայ։ Չինար՝ պատուիրեց իր աչկերուն որ բժիշկին հետեւի, բնաւ իրեն չմօտենայ, այլ դրամները առնելէ ետքը ուղղակի այսինչ պանդուկը երթայ։

Առողջ. պաշտօնեան մեկնեցաւ, շողեւարժին մէջ գտնուող բոլոր ուղեւորներն ալ. հուսկ յետոյ Չինարեան, ձեռքը պայուսակով մը։ Գաղտնի ոստիկան մը հետեւացաւ իրեն, կասկածելով պայուսակին։ Երբ շողեւարժը նստաւ, ճիշտ իր գիծացը եկաւ նստիլ գաղտնի ոստիկանը, որ չափազանց հաճոյակատարութիւն ցուց կուտար Չինարին, աչքը չբաժնելով պայուսակէն։ Չինար քնանալ կեղ-

ՈՒՍՈՒՑԻՉԸ.— Աստուած ո՛չ սկիզբ ունի եւ ոչ վերջ.
ԱՇԱԿԵՐՏԸ.— Ուրեմն, միւսիւ, պայուսակիս մէջ Աստուած մը կայ.
— Ի՞նչպէս.
— Հապա՞. Գիրք մը ունիմ, ո՛չ առջեւի երեսը ունի եւ ոչ ալ վերջին.

ՓՐԿԻՉՅՈՒ

Այս պատկերը 1922

— Բարեկամ, 25 դրուշի գին եկեղ-Գուլե կը տանի՞ս :

— Այո՛, պա՛մանաւ որ քեզ հոն ձգեմ . . .

ծեց , աւրիկ , օգտուելով միւսը՝ իսկոյն բացաւ պաշտակը , որ . . . ճերմակեղէն միայն կար : Երբ չողեկաւքէն իջաւ , Չինար օթոմոպիլ մը կանչեց և հրաւրեց իր անձանօթ խօսակիցը որ միասին նստին : Քով քովի կ'երթային : Յանկարծ անձանօթը վար առաւ իր դիմակը .

— Ի՛նչ . Չինարեան , ևս գլուխս կը կտրեմ՝ եթէ այս օր հեազ անպիւն քանակութեամբ լէյ չըրերի , բայց պաւօ՛ , ի՞նչպէս դատաք հանեցիր չկրցայ հասկնալ . . .

— Այո՛ , 200,000 լէյ բերի , կը պատասխանէ , և ամենայն անկեղծութեամբ առտաւձեռնօրէն 5 000 լէյ նսւէր կուտայ դազանի ոստիկանին , որ շնորհաւորելով զինքը հրաժեշտ կ'առնէ . . .

* * * Ուրիշ օր մը , երբ միւս ուղեւորներուն հետ կանոնական խուղարկութեան կ'ենթարկուէր , Չինար ձախ ոտքի չիզմէին մէջ մեծաքանակ լէյ պահած էր . . . Քենիշը երբ աջ ոտքին քրնշուքիւնը աւարտեց , Չի-

նարեան իսկոյն հագնելով չիզմէն . դարձեալ աջ ոտքը երկարեց . . . և որովհետեւ երրորդ ոտք մը չունէր ոք քննուէր , հետեւորար ազատ թողուցին զինքը . . .

ՅԱԿՈԲ ՆՈՐԶՍ

Օրմանեան Ս . ի Պատրիարքութեան օրերուն էր , Վարչութիւնը խեղացի որոշում մը կուտար : Ազգ . զրամիւնքը և արժեթուղթերը պանքային մէջ պահել : Այս հրահանգին վրայ , բոլոր թաղ . մարմինները ու Միութիւնները սկսան իրենց գույքերը բերել Պատրիարքարան որ ցուցակադրուելէ վերջ կը զրկուէին պանքա : Գուրու չէլմէի Միութիւնը 908ին կազմուած և 912ին լուծուած , 10 Բրէտի Թօնսիէ և 30-40 ոսկի ունէր իր դրամարկին մէջ , որուն երեք բանալիներէն մէկը կը գտնուէր Տ . Սուքիաս քահանային մօտ , միւսը առեւնապետին և երրորդը զանապետին քով : Եւ միանց այս Միութիւնը կը մնար որ չէր պատասխանած Պատ-

- Թեննիսի գնդակներէն մէկը կորսնցուցիր կարծեմ.
— Այո՛, սակայն տեղը երկու հատ գտած եմ այս րոպէիս:

րիարքարանի հրահանգին: Կանի՛ քանի՛ անգամ լուր գացած էր, բայց կա՛մ ատենապետը բացակայած կ'ըլլար, կա՛մ ատենադպիրը, որով կարելի չէր ըլլար դրամարկը բանալ: Պատրիարքարանին համբերութիւնը հատնելով, Յակոբ Նորհատ, Տնտես. Խորհուրդին քարտուղարը, օր մը գնաց Գուրուչէշմէ, ստուգեց որ դրամարկը թաղ. Խորհրդարանին մէջն է, երկու բեռնակիր բերաւ, առնոց կռնակը տուաւ քացան, և քահանան ու ժամկոչը միասին առնելով ուղղուեցան նաւամատոյց. քացան նաւակ մը դրուելով՝ էմին էօնիւ բերուեցաւ, անկէ ալ կառք, ուր նստան իրենք ալ: Ծամբան՝ գանձապետին ու ատենապետին գրասենեակները հանդիպելով, զանոնք ալ միասին առին և թափօրը ուղղուեցաւ Պատրիարքարան...:

Քացան՝ ուսամբարձ փոխադրուեցաւ Պատրիարքական սենեակը:

Արշարունի Ս. զարմացած, ապշած կը նայէր,

— Աչք օլսուն, պիթիրտին կայրը, բացազանչեց Պրուսայի նախկին Առաջնորդը...:

Ատենապետը մօտեցաւ քացային և՝

— Յանուն Հօր և Որդւոյ և Հոգոյն Սրբոյ, ըսելով խաչակնքեց երեսը ու քացաւ քացան:

ԳՐԻԳՈՐ Յ. ՇԷՔԷՐԵԱՆ

Փաստաբան Գրիգոր Յ. Շէքերեանի հայրը, զորդի վաճառական Յակոբ էֆ., մասնաւոր փափաք ունէր որ իր ժէկ հատիկ Գրիգորիկը բժիշկ ըլլայ: Գրիգոր կը հակառակէր այս գաղափարին, բայց ի վերջոյ՝ հօրը ստիպումովը Բժշկական վարժարան մտաւ: Երկու տարի վարժարանը կամայ-ակամայ յաճախելէ վերջ, ալ չդիմացաւ և իր սիրած ճիւղին

ՍԻԱԼ ԳՈՒՇԱԿՈՒԹԻՒՆ...

— Անկարող. — Հապա քեզի համար կ'ըսէին թէ շատ կալող փաստաբան մըն ես . . .

իրաւագիտութեան սկսաւ հետեւիլ: Յաջողութեամբ աւարտեց իրաւագիտական ֆաբիւթէն և այսօր շատ աչքառու դիրք մը կը գրաւէ Պոլսոյ հայ փաստաբաններուն մէջ:

* * Հրապարակի վրայ իր ուղղամտութեամբ կարենոր դիրք չահող փաստաբան Շէքերեան դեռ նոր բացած էր Չագմագճըլար Սեպուհեան Խանի իր այսօրուան գրասենեակը, երբ օր մը՝ մարդուն մէկը՝ հե ի հե գրասենեակէն ներս կը մտնէ:

— Շէքերեան է՞ք. հո՞ս է:

— Ես եմ:

— Շէքերեան է՞ք., քեզի համար ըսին թէ դուն Պոլսոյ ամէնէն կարող փաստաբանն ես:

— Քա՛ւ լիցի: Ծնորակալ եմ ձեր խօսքերուն համար: Հրամա՞ն մը ունիք:

— Էֆէնտիմ, մոխրի վրայ նստայ . . .

Շէքերեան կը մտածէ թէ ո՛վ գիտէ ի՞նչ իւղոտ յաճախորդ մըն է եկողը. գրիչը ձեռքէն վար կը դնէ, մարդուն սուրճ մը կ'ապսպրէ և ուշի ուշով մտիկ ընելու կը սկսի:

— Անցած ըլլայ: Մէկուն ղէմ դա՛տ ունիք: Անիրաւութիւն մը եղաւ ձեզի:

— Անիրաւութիւնը խօսք է, էֆէնտիմ: Գողցան, էֆէնտիմ . . .:

— Ո՛վ գիտէ ի՞նչ մեծ գումար մըն է մարդուն գողցուցածը: Սա մէկ գործէն գրասենեակիս ծախքը կը հանեմ . . . բախտս բացուցաւ, կը խորհի Շէքերեան, և կը հարցնէ.

— Ի՞նչ է գողցածնին:

— Խնդրը գողցուածին վրայ չէ, էֆէնտիմ. օճախս մարեց այս գողութիւնը: Դո՛ւն խնժի կրնաս ազատել ասկէ: Մէջտեղ հանէ՛ գողցուած ապրանքս և կէսը հէլալէն քեզի կուտամ:

— Փոխանորդութեան վարձքի մասին կը խօսինք. դուք միայն ըսէք թէ ի՞նչ է գողցուցածնիդ և ի՞նչ կ'արժէ:

— Այժմ գողցան, էֆէնտիմ: Հէլալ ըլլայ քեզի կէսը. գտիր և կէսը առ:

Շէքերեան կը խնդայ քիթին տակէն այս իւղոտ յաճախորդին վրայ: Մարդուկը ունեցած այժմ գողցնել տուեր է և եկեր Շէքեր-

ՊԱՏՈՒԱԿՈՐ ԱՂՋԻԿՆԵՐ... FIN DE SIECLE

— Պարոն, խօսք նետելէ առաջ սորվեցէ՛ք զանազանել պատուաւոր աղջիկները՝ անպատիւներէն .

էանի կը խոստանայ այծին կէսը՝ եթէ Շէքէրեան այծը գտնել յաջողի :

Շէքէրեան կ'ըսէ .

— Բարեկա՛մ, ես ձեզմէ վարձք չեմ պահանջեր : Աղերսագիր մը գրեմ՝ տամ, ասրէ՛ք ոստիկանատուն և գործերնիդ հետապնդեցէ՛ք :

Եւ կը գրէ աղերսագիրը , կուտայ մարդուկին ձեռքը , և մարդուկը — ի՛ր բախտէն — կը յաջողի գտնել կորուսած այծը և մինչև այսօր կ'աղօթէ Շէքէրեանի համար :

ԱՐՏԱՇԷՍ ԲԱՐԻՍԵԱՆ

Արտաշէս Բարիսեան առնուի թիւրիմացութեան մը հետեանքով է որ Չանկըրը աքսորուեցաւ : Պոլսոյ մտաւորականներու տարագրութեան օրը , ձերբակալման հրամանագիր կը հանուի Շաֆաք փողոց թիւ 2 տունը բնակող ծանօթ բանատեղծի մը համար , բայց ոստիկանը փոխանակ Շաֆաք փողոց թիւ 2 տունը դիմելու , կ'երթայ Շաֆաք արարթըման թիւ 2 յարկաբաժինը , ուր կը բնակի Արտաշէս Բարիսեան :

— Էֆէնտին հո՞ս է :

— Այո՛ , քնացած է :

— Ըսէ՛ք որ վայրկեան մը գայ :

Բարիսեան անկողնէն կ'ելլայ , և բիծամայով կուգայ դուռ :

— Ոստիկանատուն եկէ՛ք , ձեզի բան մը պիտի հարցընեն :

— Հագուիմ . . .

— Հարկ չկայ հագուելու էֆէնտիմ , երթալնիդ և գալերնիդ մէկ պիտի ըլլայ :

Եւ Բարիսեան՝ բալթոն քաշելով բիծամային վրայ . . . հողաթափով կ'երթայ պահակատուն :

Շունը կ'առնէ Չանկըրը : Հոն անունները կարգացուած պահուն , Բարիսեան կը տեսնայ որ իր անունը չկարգացուեցաւ , իսկ կը կարգացուի անունը ծանօթ բանատեղծին , որ ներկայ չէ սակայն . . . :

— Էֆէնտի , անունս չի կարդացի՛ք , դիտել կուտայ Բարիսեան :

— Ի՞նչ է անունդ , ո՛ր կը բնակէիր :

— Արտաշէս Բարիսեան , Շաֆաք արարթըման թիւ 2 :

Պաշտօնեան ամենայն պա-

ԻՆՉ ԴԺՈՒՍԻ ԿԱՅՈՒԹԻՒՆ, ԱՍՏՈՒԱԾ ԻՄ

Երբ գէր զոյգ մը համբուրուիլ ուզէ . . .

Մեր թելադրութիւնը՝ գէր զոյգերուն համբուրուիլ կարենալու ճամար :

ղարիւնութեամբ՝ Շաֆաք լու համար զաւակները իր փողոց թիւ 2 Այսինչեանին զիմացը կը գրէ . « Այսինչ Այսինչեան՝ համը տիկէր Արտաշէս Բարիսեան » . . . :

ՏՈՔԹ, ԴԱԻԹԵԱՆ

Տոքթ. Դաւիթեանի բերայի թաղականութեան շէրջանին էր, վերածուտի մը, աշակերտներու արձանագրութեան օրերուն, Խորհրդարան կը ներկայանայ Տօլապ Տէրէյէն կին մը՝ որ հոչակ հանած էր իր զօնպալոյթութեամբ : Ամէն տարի իր զրացիին զաւակները ձրի արձանագրել կուտար, և այն օրն ալ եկած էր մեկնոյն նպատակով : Թաղ. Խորհրդարան կը գտնուէին նոյն պահուն՝ ատենապետ Միքայէլ էֆ. Մամիկոնեան, ատենադպիր Տոքթ. Դաւիթեան և գանձապետ Տիրան Կիւմիւշկերտան : Թաղական Խորհուրդի քարտուղարը՝ Գաղմաճեան, տեսնելով որ այս տէրէյի կինը եկաւ նորէն, անմիջապէս խորհրդարան մտնելով, կ'ըսէ թէ հիմա կին մը ներս պիտի գայ, ձրի արձանագրել տա-

լու համար զաւակները իր զրացիին որ սեփական տուն ունի, կարօտ չէ : Կինը կը մօտենայ Գաղմաճեանին .

— Աս տարի ա էկայ նորէն . . . :

— Ներս հրամայեցէք, տիկին :

— Էս ներսի հետ գործ չունիմ, ամէն տարի հոս կը լմննար իմ գործս :

— Զրիները տեսնա՞նք, կ'ըսեն կոր թաղականները :

Կինը ներս կը մտնայ, և տեսնակին մէջտեղը պաղտաւ կ'ընէ կը նստի : Գաղմաճեան աչքովը նշան կ'ընէ որ պահ մը առաջ իր ակնարկած կինն է :

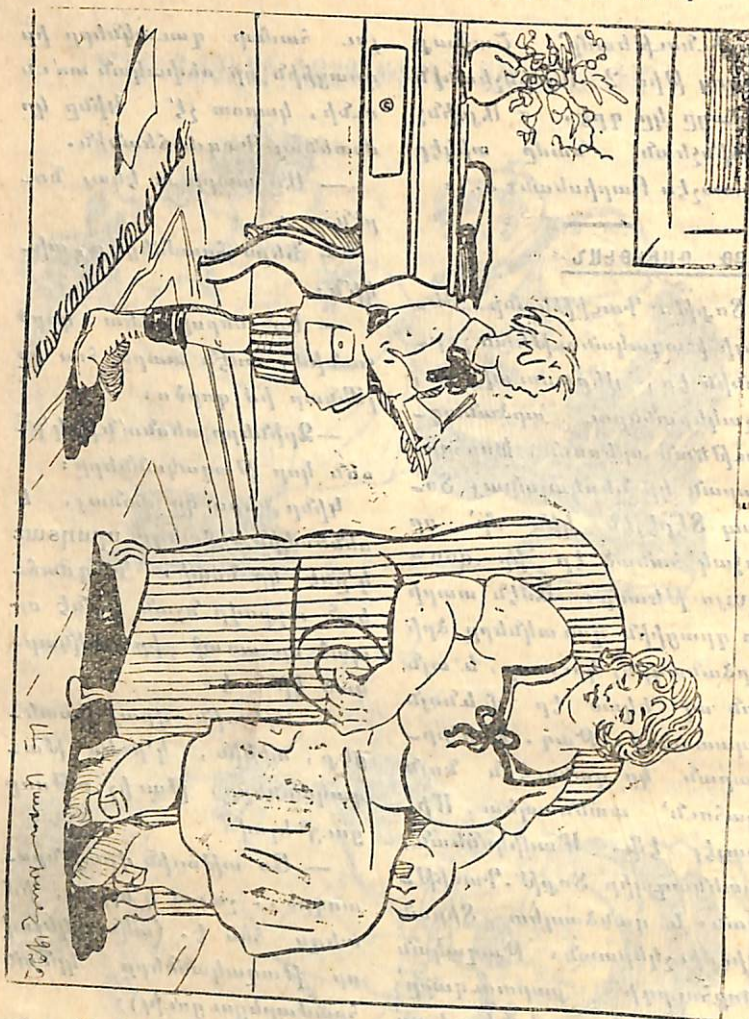
— Աթոռին վրայ նստեցէք, տիկին, կ'ըսեն թաղականները, թաղաթոռը ցուցնելով :

— Աս աթոռին վրայ նըստողը . . . չուտ կ'իլլայ, իմ տեղս հոս է : (ակնարկելով որ թաղականները կրնան հրաժարեցուցուիլ) :

— Տիկին, հայր չունի՞ն տղաք :

— Ունի՞ն :

— Զրի կ'ընդունինք հայր չունեցողները :

— Մամա՛, պզտիկ եղած ատենս գիշերը քանի՛ անգամ կը փախցընէի,
— Ի՞նչ պիտի ընես, տղա՛ս,
— «Յիշատակներս կը գրեմ կոր...

— Հա՛ր ունին, քանի՛ փարա կ'ընէ, տո՛ւր քի խմէ՛, ըրախին փարան պիլէ մենք կուտանք կոր...

— Բայց տիկին, սեփական տուն ունի եղեր, վրայ կը բերէ Տոբթ. Դաւիթեան...

Ճատալօղը՝ ոտքի ցատկելով, և ձեռքերը մէջքին հաստատելով՝ ձայնը կը ձգէ.

— Պերա՛նս բանա՛լ տուիր, բանա՛մ պարէ՛, ..., առ ի՛նչ շուտ մոռցար տղայութեան անօթի օրերդ, հիմա թօռպա թօռպա՛ օսկիները քացող շարի՞ր ես տէյի լեզուդ էրկնցեր է. տուն ունի եղեր, վուրկէ՞ ա իմացար, էյօր տուն ունի նէ, չորս տիրէքներուն վրայ դամուրս...

— Ժամկոչներ, դուրս հանեցէք սա կինը...

— Նայիմ՝ վո՛վ դուրս պիտի հանէ եղեր ինձի...

Եւ ... ձրի՛ կ'արձանագրուին տղաքը:

ԲՐՈՑ. ԱՂԱՋԱՆԵԱՆ

Բրօֆ. Աղաճանեանի հայրը Թիֆլիսի մէջ քահանայ էր: Իր պաշտօնավարած ե-

կեղեցիին դպիրներէն մէկն ալ յետոյ քահանայ կը ձեռնադրուէր և Բրօֆ. Աղաճանեանի հօրը հետ երկարատև կը մնային նոյն եկեղեցին: Բրօֆէսէօրը բժշկական համալսարանին ընթացքը աւարտած՝ սխաժ էր իր արուեստը ի գործ դնել, օր օրի համբաւ կը շահէր և Վարչաւիայի համալսարանին բրօֆէսէօր կ'ընարուէր: Հայրը վախճանեցաւ: Տարիներ վերջը օր մը միւս քահանան եկաւ գտաւ բրօֆէսէօրը.

— Ողորմած հոգի հօրդ երախտապարտ եմ, ըսաւ:
— Շատ աղինւ ես, Տէր Հայր:
— Կ'ուզեմ որ հօրդ հոգւոյն առաջ պարտքս աղատիմ:
Բրօֆէսէօրը խորհեցաւ որ արդեօք Տէր Հայրը ի՛նչ ընել որոշած է իր երախտագիտական պարտքը կատարելու համար:
— Հետեւաբար, սիրելի որդեմկ, կը խնդրեմ որ օգնես դաւկիս՝ որպէս զի բժշկական համալսարան մտնէ...

— Բայց...

— Բայց...

— Բայց...

— Բայց...

— Բայց...

ՊՈԼՇԵՎԻԲԵԱՆ ՈՒՂՂԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ԱՆՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ ՆԵՐՔԵՆ

- Մեզի լաւ աման մը կուտա՞ք :
- Հրամանեցէք «մէզ»ի լաւագոյն աման մը :

կար չըջանաւարտ մը ըլլալով, պէտք էր որ բրօֆէսէօրը պատրաստէր զինքը՝ որպէս զի կարենար մտնալ համալսարան... : Եւ քահանան այս ձրի աշխատութիւնը հանելով բրօֆէսէօրին գլխուն... ողորմիս պիտի հանէր բարեկիշատակ հօրը :

* * * Ընդհ. պատերազմին, ռուսական բանակին զլլաւոր ջլախտաբոյժն էր Բրօֆ. Աղաճանան : Ս. Էջմիածնի շրջանակին մէջ գտնուելով, այցելեց նաեւ Շողակաթի վանքը : Ծերունազարդ վանական մը ընդունելով զինքը, սկսաւ պատմականը ընել վանքին, ցոյց տուաւ քար մը, զոր Շողակաթ կոյսին գլխուն զարկեր սպաններ են :

Բրօֆէսէօրը հարցուց .

— Ու՛րե՞ր էին զարնողները, մը՞ր զարկին, ինչո՞ւ զարկին... :

Վարդապետը ապշեցաւ այս հարցումին .

— Զարմանալի՛ բան, ի՞նչ ըսել է թէ ինչո՞ւ զարկին. քանի որ սուրբ է, ըսել է որ՝ քարո՛ւմ սպաննեցին... :

* * * Տօնի շրջանին մէջ, որ մը այցելութիւնը կ'ընդունի ռուսի մը .

— Պ. Բօխչի, եկէ՛ք կ'ինս քննեցէ՛ք, խե՛ղ է :

Բրօֆէսէօրը տուն կուգայ :

— Ամուսի՞նս հրաւիրեց ձեզի, կը հարցնէ տիկինը :

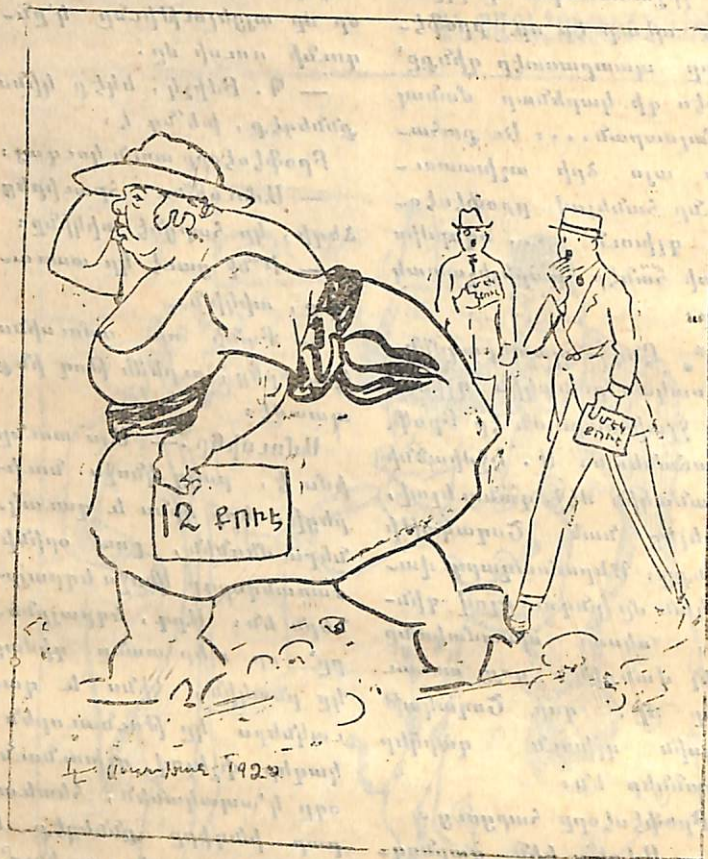
— Ի՞նչ ցաւէ կը տառապիք, տիկին :

— Քանի որ ամուսինս հրաւիրեց, ուրեմն թող ինք պատմէ :

Ամուսինը. — Այս տունը իմն է, բայց կնոջս նուիրեցի. երբ կինս և զաւակներս մեռնին, ըստ օրինի՝ ժառանգորդը կնոջս եղբայրներն են : Արդ, եղբայրները՝ որ մեր տանը դիմաց կը բնակին, կինս և զաւակներս կը թունաւորեն, կազեր փչելով գլխունուն, օդը կ'ապականեն, հետեւաբար խնդիրը քննեցէք և վկայագիր տուէք որ ինչո՞ւ թունաւորուած են, որպէս զի ընդհ. դատախազութեան դիմեմ :

Բրօֆէսէօրը կը քննէ տիկինը, որ կատարեւապէս առողջ էր .

— Անդա՛մ մըն ալ ձեզի

Եթէ պէտք է անպատճառ որ կիներն ալ քուէարկելու իրաւունք ունենան, ամէն ձեւը ընդունելի է. սակայն, ի սէր Աստուծոյ համեմատական թող չըլլայ. Վա՛յ է եկեր այրերու գլխուն.

քննեմ, կ'ըսէ ամուսինին, դուք ալ ջղայնացած վիճակ մը ունիք...:

Արդարեւ, հետեւեալ օրը յիմարսնոց կը փոխադրուէր ամուսինը:

* Բրօֆէսէօրը՝ Պոլիս դաւու համար երբ պէտք ունէր աճապարելու, անցագիրի գիւտնին մէջ կը հանդիպէ գլխաւոր պաշտօնէականին, հրեայի մը, որ ջղային շարժումներ կ'ընէր, ուսերը, գլուխը, մարմինը կը ցնցէր:

— Սիրելիս, դուք հիւանդ էք, կ'ըսէ, մօտենալով Հրեային: Պէտք է շուտով դարմանեմ ձեզի, որովհետեւ այս ջղային վիճակը քանի՜ մնայ՝ աւելի կը սաստկանայ և բուժումը անկարելի կը դառնայ:

Խեղճ մարդուն ալ ամենամեծ հոգը ատիկա է եղեր արդէն:

— Ա՛հ, Պ. բժիշկ, դարմանը կա՞յ ուրեմն, կը բացազանչէ խելայեղ, ձեռքի աշխատութիւնը ձգելով և այս անակնկալ աւետիսէն չափազանց ուրախ:

— Բնականաբար, կ'ըսէ

Բրօֆէսէօրը, և կը սկսի դարմանումը, մինչ հրեայ պաշտօնատարը՝ կը սկսի ձեռքովը կատարել անցագիրի ամէն գործողութիւնները. բան մը որ շատ դժուարացած էր այն օրերուն և Բրօֆ. Աղաճանեան գուցէ չպիտի յաջողեր գլուխ հանել...:

ՊԵՆՈՆ ՏԷՅԻՐԱԷՆՃԵԱՆ

Ընդհ. պատերազմին՝ Պոլսոյ Հայերուն տեղահան չըլլալուն պատճառը որքան արտաքին աղբակները եղած են, բայց հեռատես և իրատես Հայերու մշակած յարաբերութիւններն ալ իրենց որոշ դերը ունեցած են: Այսպէս, Պենոն Տէյիրմէն ձեան մին եղած է այն ուղղամիտ Հայերէն որոնք մեր հարեաններուն համոզումները չեցին թէ Հայերը անկեղծ քաղաքացիներ են:

Պատերազմի ամէնէն տաք շրջանին, և տեղահանութեան ամէնէն բուռն օրերուն, Օսմ. Նաւատորմի հանգանակիչ մարմինը բացառիկ շքահանդէս մը կուտար Պոլսոյ կողմը: Ներկայ էին

ՀԱՒԱՆԱԲԱՐ

— Սիրելի Տօրթօրս, ա՛խ չէք գիտեր, ամբողջ օրը կարծես աչքիս առջև խրտուիլակ մը կը տեսնեմ:

— Հայելիին մէջ շա՞տ կը նայիրք...

պատերազմական նախարար էնվէր փաշա, Թալէադ պէյ (յետոյ Վարչապետ), նախարարներ, ծերակուտականներ, երեսփոխաններ, պետական աւագանին և հոծ բաղմոթիւն մը: Երեկոյթի միջոցին, հանգանակիչ մարմինին նախագահը՝ բեմէն աճուրդի դրաւ ոսկի միտալ մը: Ոգեորութիւն ու խանդավառութիւն տիրեց սրահին մէջ: Բայց բոլոր մասնակցողներուն զոհողութիւնը քանի մը ոսկին չէր անցներ: Յանկարծ, ձայն մը ելաւ համեստ աթոռէ մը.

— Հաղա՛ր ոսկի:

Ամէնուն ուշադրութիւնը յարեցաւ այն կողմը, բոլոր օթեակներէն վար կը ծռէին, տեսնելու համար այս հայրենասէրը: Մտախաբութեան փոթորիկ մը պայթեցաւ:

Հաղար ոսկի, ոսկեղբա՛մ, պատկառելի նուէր մը, որ գրեթէ առաջին անգամ կ'արձանագրուէր օսմ. հանգանակութեանց մէջ:

— Կ'աղաչե՛մ, ձեր անուանը ըսաւ նախագահը:

— Պենոն Տէյիրմէնճեան:

— Բեմ հրամանեցէ՛ք, Պենոն էֆ.:

Պենոն Տէյիրմէնճեան ստիպուեցաւ ճեղքել բաղմոթիւնը և բեմ յառաջնալ, մինչ իր ետեւէն՝ հանդիսականները կը մրմնջէին իրարու:

— Կա՛ն էֆէնտիմ, կա՛ն, աղէկնե՛րն ալ կան:

Նախագահը կուրծքէն կախեց ոսկի միտալը, ներքողելով իր օրինակելի հայրենասիրութիւնը, մինչ Պենոն Տէյիրմէնճեան, քնականաբար սաստիկ յուզուած բոլոր այս խանդավառ ցոյցերէն՝ սկսաւ արտասուել, ինչ որ նոր թափ մը տուաւ ծափահարութեանց, ու առաջնորդուեցաւ նախարարական օթեակը:

ՕՆՆԻԿ ՊԷՅ ՔԱՇԱԵԱՆ

Ամրան կէսգիշեր մը, Օննիկ քնացած պահուն, աղմուկ մը կը լսէ, ընդոստ կ'արթննայ. արդարեւ մէկը կը պտտէր տունին վարի յարկը: Բիթամայո՛վ, ոտքը ըռպիկ, վար կը վազէ, հրազէնը ձեռքը: Այո՛, անձանօթ մը տունէն ելլելով կը փախչէր դէպի ծովափ և նաւակ մը

նստեցողը կը հեռանար։ Օհ-
նիկ կը հալածէ գողը, կ'ազ-
դարարէ որ կենայ, իսկ ա-
նիկա արագօրէն կը թիա-
վարէր։ Օհնիկ կը սկսի հրա-
զէն արձակել և լաւ նշա-
նառու մը ըլլալով, հակա-
ռակ մութին՝ գնդակ մը կը
հանդիպցնէ նաւակին որ կը
ծակի։

— Ամա՛ն, Օհնիկ պէյ,
խըրսըդ տէյիլիմ, պէն իմ,
պալըքէի Նի՛քո։

— Պուրայա՛ կէշ, եօքսա
ճանրնը եաքարք՛մ...:

Բայց անձանթը կը շա-
րունակէր փախչիլ։ Հրազէ-
նին ձայնէն ամբողջ կղզեցին
սարսափահար փողոցները
թափած էր, բոպի՛կ, գիշե-
րային արդուզարդով, տէ-
քօլթէ՛...: Յանկարծ կը
նշմարեն որ Օհնիկ պէյ բի-
ժամայով, ոտքը բոպի՛կ կը
վազէ...: Պահականոց կ'եր-
թար, ուրկէ երկու ոստի-
կան անմիջապէս նաւակ
ցատկելով կը կտրեն դողին
ճամբան և նաւամատոյց կա-
ռաջնորդեն նաւակը։

Հետեւեալ օրը, Օհնիկի
քաջասրտութեանը վրայ կը
խօսէր ամբողջ կղզեցին,
մեծ, պղտիկ, այր, կին,

ծեր ու տղայ, և համբաւը
տարածուեցաւ միւս կղզի-
ներն ալ...:

Ո՞վ էր գողը։ Արդարեւ
ձկնորս Նիքոն էր, որ սի-
րահարուած ըլլալով Յոյն
սպասուհիին, կէս գիշերին
եկած էր իր սիրտին կրակը
թափելու, բայց մօզ մնա-
ցած էր որ ծովուն մէջտեղը
խղճուէ՛ր ի՛նքն ալ, սի՛րտն
ալ, նաւակը ջուր առած
ըլլալով հրազէնի գնդակին
բացած ծակէն...: Սպասու-
հին ուրացաւ։

— Այս մարդը չի՛մ ճանչ-
նար, պնդեց։

Բայց Նիքոյի վրայէն գլու-
նուեցաւ սպասուհիին սի-
րահարական մէկ կրակո՛ւս
նամակը՝ ուղղուած Նիքոյին,
որ իր ուռկանը ո՛չ թէ մի-
այն ծով կը նետէ եղեր
քէֆալ ու պարպունիա
բռնելու համար, այլ ցամաք
ալ նետեր է՛ Մարիքային
չուչո՛ւր սիրտը որսալու հա-
մար...:

Հարցաքննութեան ընթաց-
քին երեւան եկաւ որ
կղզիին խամուրքեար Նա-
նին ալ էքսդրա ալիւրի
պէս աղէկ մը չաղուած է
եղեր խոհարարուհիին սիր-
տը...:

Թ Ի Ք - Թ Ն Ք

— Ձեմ կրնար հասկնալ թէ ի՞նչպէս ալ կրցեր ես այսքան
կեանք ներշնչել՝ քու պատկերիդ. «կարծես հիմայ պիտի խօսի»։

— Մի՛ գարմանար մա՛յր, հապա դուն որ կրցար կեանք տալ
անոր օրինակին՝ որ «կը խօսի»...:

ՕՅԱՆ ԿՕԿԱՆԵԱՆ

Եղիա Կոռուտեան, անցեալ տարի օր մը կը հեռաձայնէ Վերջին Լուրի թէ ալիւրի ծանօթ վաճառական Օհան Կօկանեան բեռնատար ինքնաշարժի մը տակ մնալով, շատ յուսահատական վիճակի մէջ Ազգ. Հիւանդանոց փոխադրուած է: Իրականութեան մէջ, սակայն, Կօկանեան ո՛չ արկածի զո՛հ եղած էր, ո՛չ ալ Փրկիչ փոխադրուած: Անիկա՝ իր գործովը կը զբաղէր առանց բանէ մը լուր ունենալու: Թերթը՝ նկատելով թէ Կոռուտեան Կօկանեանի շատ մօտ բարեկամը և ընկերն է, ամենայն միամտութեամբ «Ոճիր, Արկածներու բաժնին մէջ կը հաղորդէ լուրը: Յաջորդ առտու Կօկանեանի բազմութիւն բարեկամները կը վազեն կուզան, ոմանք Եէտի Գուլէ, ուրիշներ Խալիսար խանի գրասենեակը, խնդիրը ստուգելու:

Կօկանեան, հասկնալով որ գրասենեակին իր ընկերները և բարեկամները այս խաղը խաղած են իրեն, ինքնիքն կ'ըսէ.

— Կեցէ՛ք, ես ձեր հախէն գամ, և զուք ալ տեսէ՛ք:

Յաջորդ օր Վերջին Լուրի մէջ հրատարակել կուտայ հետեւեալ տողերը.

«Ողբացեալ Օհան Կօկանեանի յուղարկաւորութեան առթիւ, փոխան ծաղկեպսակի, Ազգ. Հիւանդանոցին հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են.

Եղիա Կոռուտեան 10 ոսկի, Յարութիւն Աճէմեան՝ 10 ոսկի, Խաչիկ Արխանեան 10 ոսկի, Ներսէս Օհանեան 5 ոսկի, Վահան Տէր-Յակօբեան 5 ոսկի, Անտոնա թէլլի օղլու 2 ոսկի: Ատանալ խմբագրատունէս»:

— Առի՛ք հիմա, ըսաւ Կօկանեան իրեն կատակ ընողներուն: Ես վճարեցի ձեր կողմէ այս դրամները և ձեր հաշիւներուն անհոյցի...:

ՄԻՋՐԱՆ ԳԱՆՏԱԵԱՆ

Ժամանակին գերմանական մեծ ֆիրմա մըն էր Պոլսոյ մէջ Kaupisch und Singer Տունը, որ կը զբաղէր մասնաւորաբար Օսմ. կառավա-

ՔԱՂԱՔԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆ

— Հոս նայէ՛, եզան զոյւլիս աէյի տուիր ասիկա ինծի. եթէ եզան զոյւլիս չես տեսեր, եկուր մեր գիւղը տէ տես:

— Աւելորդ է, առջեւ հատ մը ունիմ արդէն:

բութեան զէնքի, ռազմա-
նիւթի ևն. հայթաղթուով :
Միհրան Գալֆաեան, ասկէ
16 տարի առաջ, շատ երի-
տասարդ, կը մտնէր այս
վաճառատունը, պաշտօն ու-
նենալով կառավարութեան
մօտ հետապնդելու վաճա-
ռատան գործերը : Վաճա-
ռատունը 15,000 ուժանակ
կը ծախէր կառավարութեան :
Այս առևտուրը 13,500 ոսկիի
գումար մը կը ներկայացնէր :
Կարևոր այս վաճառումին
առթիւ գործարանատէրն ալ,
Meyer, եկած էր : Վաճա-
ռումը, յանձնումը կատար-
ուած էին և Meyer որոշած
էր յաջորդ օր, Կիրակի,
մեկնիլ Պոլսէն. սակայն Կի-
րակի օրերը վճարում չէր
կատարեր կառավարութիւնը
և հետեւաբար երկուշաբթի
օր միայն Meyer կրնար
ստանալ ապրանքին փոխար-
ժէքը : Բայց անիկա կը
պնդէր թէ Կիրակի պէտք է
որ մեկնի : Ո՞վ գիտէ մար-
դը ի՞նչ rendez-vous մը
ունէր զոր չէր ուզեր փախ-
ցընել... :

— 500 ոսկի կը զեղչեմ,
ըսաւ գործարանատէրը, եթէ

այսօր չէքք առնեմ և կա-
րենամ մեկնիլ :

Meyer, մեծահարուստ
մարդ, իր դասակարգին յա-
տուկ capriceները ունէր :

Singer ստանձնեց այս
գործը : Վազեց գնաց. հոս
հոն դիմեց, բայց ձեռնու-
նայն ետ դարձաւ, հակա-
ռակ որ աչքըբացի մեծ
համբաւ մը իրաւամբ կը
վայելէր և Օսմ. կառավա-
րութեան մօտ իր ունեցած
յարաբերութիւնները կ'ար-
դարացնէին իր այս համ-
բաւը :

Գալֆաեան այն ատեն ա-
ռաջարկեց.

— Եթէ թոյլ կուտաք, ե՛ս
երթամ այդ գործին ետեւէն :
Ժամը 3ն էր. 4.30ին
պատերազմական և երմտա-
կան նախարարութիւնները՝
որոնց պիտի երթար Գալ-
ֆաեան՝ կը գոցուէին. 8.30ի
trainով Meyer պիտի մեկ-
նէր :

Ժամը 5ին Գալֆաեան
գրասենեակ կը վերադառ-
նար յոգնած, պարտասած,
բայց ուրախ դէմքով :

Meyer ալ հոն էր, սպա-
սելով Գալֆաեանի աշխա-
տութեան ելքին :

ԱՆԵԼ ԿՆՅՈՒԹԻՒՆ

Ա. Ասլաբեկ 1929

— Արդեօք ձկնորսութիւնն շարունակեմ, թէ ... 10—15 հա-
զարնոց աղջիկ մը հաւնիմ :

— Ահա առի՜կ չէ՞ք, ըսաւ Գալֆահան, երկարելով թուղթ մը Meyerի:

Ստուգի՛ւ, 13,500 ոսկիի չէ՞քն էր...:

Ամէնքը մատ խածին:

Ո՛չ Kaupisch, ո՛չ Singer ո՛չ ալ Meyer կը հաւատային իրենց աչքերուն:

— Ի՞նչպէս կրցաք յաջողցնել այս գործը, հարցուց Singer հմայուած:

— Հայո՛ւ մը պէս, պատասխանեց Գալֆահան:

— Ծախք մը ունի՞ք այս առթիւ հարցուցին:

— Ո՛չ. տա՛սը փարա տեղ մը չձախսեցի, պատասխանեց Գալֆահան, ինչ որ ճիշդ էր:

Meyer շա՛տ գոհ մնաց: Սոստացած 500 ոսկին վճարեց Kaupischի և Singerի ու 250 ոսկի բացէին նուէր տուաւ Գալֆահանի:

Ա՛լ անկէ վերջ, երբ դրութեան կամ անկարելի գործ մը բլլար՝ Kaupisch և Singer կ'ըսէին Գալֆահանի:

— Գացէ՛ք և սա գործը Հայու մը պէս տեսէ՛ք:

ՏԲՏ. Բ. ՊԱՆՈՒՅԱՆ

Մեծ պատերազմին համարելի տօքթօրը Ատանայի մօտերը զինուորական բժիշկ էր, գերիներու կայանի մը մէջ:

Ռուսները գերիներու մաքրութեան համար վրաններ հաստատուած էին լուացուելու, անկողնու համար ևն:

Ռուսները սովոր էին մօրէ մերկ լուացուիլ՝ առանց փեշիմալի, և երբ Տ. Բ. Պալքահան կը պատուիրէր անոնց տեղին սովորութեան համաձայն լուացուած ատեննին փեշիմալ կրել, ռուսները կը պատասխանէին.

— Մեր մէջ հիւանդ մարդիկը միայն բազմիքի մէջ ղենջակ կը գործածեն:

Տօքթ. Պալքահան այդ իրաւացի առարկութեան չէր կրցած պատասխանել:

Օր մը տեղւոյն հրամանատարը գերիներու կայանը քննութեան կ'ելլէ, երբ գերիները լուացուելու համար վրանները դացած էին:

Ի տես հրամանատարին, ռուսները գերիները, բոլորովին մերկ, յանկարծ բարեկի

— Ուստի անհակն պատերը Թղթով պատելու համար ի՞նչ է կը պահանջես:

— 30 ոսկի:

— 30 ոսկի՞ մի... այդքանով ես բոլորս եւ ռուսի առնելու ըլլամ ճէ՛, ափարթըմանին բոլոր անհակները կը զարդարեմ եւ աւելի՛ լաւ զարդերով:

կը կենան իրենց մօրէ մերկ վիճակով:

— Ի՞նչ է աս, կը հարցընէ հրամանատարը, որ վարժուած չէր այս տեսակ պաշտօնական բարեւի:

— Հիւանդ չըլլալնուն ապացոյցն է, տէր հրամանատար, կը պատասխանէ Տֆը. Պալըզճեան:

ՕՆԵՒԿ ԳՈՎԱՆ

Մօտէն փիէսներու թատերասէր թարգմանիչը և առևտրական ծանօթ ու համակրելի յանձնակատարը վերջերս Եւրոպա կը ճամբորդէր՝ Բարիզ և անկէ Պելճիզա երթալու համար, գործով:

Շոգենաւին խցիկին մէջ, ուր Պ. Արշակ Տէյրմէն-ճեանին հետ էր, կը պառկէր նաև օտար մը:

Երբ գիշերը շոգենաւին խցիկը կը մտնեն՝ քնանալու համար, հոն կը տեսնեն այդ անծանօթը որ սարսափելի կը խոկար:

— Այս միւզիքին քնանալ կարելի չէ, կ'ըսէ Գովան, որ հակառակ յայտնի միջոցաւ մը ըլլալուն՝ այս միւզիքէն չէր ախորժեր:

— Ի՞նչ ընենք, կը պատասխանէ Արշակ Տէյրմէն-ճեան, մարդը կը քնանայ կոր և կ'երևի իր քնանալու ձևը այս է:

Սակայն Օ. Գովան մարդը կ'արթնցնէ և կը խնդրէ որ քիչ մը նուազ խոկայ, որպէս զի իրենք կարող ըլլան քնանալ:

Եւ կը պառկին:

Բայց քիչ ետքը ուրիշ միւզիք մըն է որ կը սկսի շոգենաւի խցիկին մէջ:

— Գօնսէր-Գովանն էր սիկա:

Օ. Գովան՝ իր պառկած տեղը անհանգիստ՝ այնքան սարսափելի կերպով կը խռկար, առաջինին խոկալը դերազանցելով՝ որ այս անգամ միւսը կ'արթնայ իր տեղէն և կ'ըսէ.

— Ինձի լոեցուց, որպէս զի ինքը սկսէր: Այսքան նախանձոտ մարդ է եղեր... Եւ կ'արթնցնէ Օննիկը՝ ըսելով.

— Պարոն, կը խնդրեմ. ես լոեցի, բայց հիմա դուք սկսաք. եթէ պիտի լռենք, երկուքս միասին լռենք:

Անօգուտ... Գովան կը շարունակէր խոկալ:

ՊԵՒԱՒՈՐ ԿԻՆԵՐԸ

— Տեսա՞ր որքան պատուաւոր աղջիկ է. մեզ տեսնելուն պէս դէմքը գոցեց:

— Այո՛, կը ճանչնամ զայն. ամէն անգամ որ ամիլուիլը ուշանայ եւ պիտի երեւան՝ «պատուաւոր» կը դառնայ:

Այն ատեն մարդը յուսա-
հատած՝ իր կարգին կը պառ-
կի և կը սկսի խոսիլ, իր
գոնեքը միանալով գոն-
սէր-Գովանին:

Եւ այս երկու գոնեքնե-
րուն մէջ Արշակ Տէյրմէն-
ճեան կը սպասէ առտու ըլ-
լալուն, որպէս զի ինք ալ
իր կարգին սկսի քնանալ:

ՏՈՔԹ. ՊԵՆՈՆ

Տարտանէլի պատերազմին
ատեն, Սէյա իւլ Պահրի մար-
զին մէջ զինուորական բժիշկ
էր հարիւրապետի աստիճա-
նով: Նոյն պահուն Պոլսոյ
մէջ տարագրութիւնները տե-
ղի կ'ունենային: Ծառ չա-
րաշուք լուրեր կը հասնէին
Տարտանէլի կողմերը գըտ-
նուող Հայերուն ականջին:

Տոքթ. Պենոն ահ ու սար-
սափի մտանուած էր Պոլիս
գտնուող իր տիկնոջ վիճա-
կին մասին: Մանաւանդ որ
բուական ատենէ ի վեր նա-
մակ չէր ստացած անկէ:
Չգելով կոխի գիծը, ուր
կը գտնուէր, ճակատին և
տեւը հեռագրական կեդրոնը
կ'երթայ, Պոլիս՝ տիկնոջը
հեռագրելու և անկէ հե-

ռագրալան տեղեկութիւն մը
առնելու համար:

Տոքթ. Պենոն, մինչ զրա-
դած էր իր հեռագրութիւնը,
հեռաձայնով կը հարցուի թէ
Տոքթ. Պենոն հեռագրա-
տունը կը գտնուի: Առնուած
հաստատական պատասխա-
նին վրայ, հեռաձայնողը,
որ նոյն մարդին բժշկապետն
էր, հրաման կ'ընէ որ Տոքթ.
Պենոն իրեն ղրկուի անմի-
ջապէս: Բժշկապետին հրա-
մանը կը կատարուի:

— Ծառանի՛դ, Տոքթ. Պե-
նոն:

— Մարդին հրամանատարը
ձեզ տեսնել կ'ուզէ:

Եւ Տոքթ. Պենոն, պահակ
սպայի մը ընկերակցութեամբ
կ'ուղղուի մարդին հրամա-
նատարին, որ նոյն ինքն
Մուսթաֆա Բէմալ փաշան
էր:

— Դուք, Տոքթոր, ի՞նչ-
պէս ձեր պաշտօնը ձգելով,
անձնական գործով ճակատին
ետեւը հեռագրատուն դացիք,
կը հարցնէ Մուսթաֆա Բէ-
մալ փաշա:

— Փաշա, Պոլիս կը գըտ-
նուի կինս, և ես շատ ան-
հանգիստ էի իր մասին՝ չա-

ՓԱՆԹԱՆԻՆ ՊԱՏՈՒՄԵՐԸ ՈՂՁ ԸՆԼԱՅ

— Չէր գիտեր թէ արծոր ի՞նչ մեծ յաջողութիւն ունեցայ կինե-
րու մօտ: Փողոցի մէջ կին չկար որ չխնդար ինձի:

— ... ?

տոնց լուր մը ստացած չըլ-
լալով, անոր համար հետա-
գրել հարկ տեսայ:

— Չէ՞ք գիտեր թէ ի՞նչ
ծանր պատասխանատուու-
թեան ներքե կը գտնուիք
հիմա, ձեր պաշտօնին գլու-
խէն հեռանալով:

— . . .

— Դուք զինուորական
թէ քաղաքային բժիշկ էիք:

— Քաղաքային, փաշա:
Դեռ նո՞ր զինուորական ե-
ղայ:

— Ըսել է՝ անգիտակցա-
բար գործեցիք այս ծանր
յանցանքը:

— Փաշա, անտեղեակ եմ
զինուորական օրէնքներուն:

Մուսթաֆա Բէժալ փաշա
խորհեցաւ վայրկեան մը,
յետոյ ըսաւ.

— Շա՛տ ծանր է, չա՛տ
ծանր...

Եւ աւելցուց.

— Ի՞նչ մը դուրս ելէք:

Փաշան կանչեց իր մէկ
թիկնապահը, որուն հետ
կէս ժամու չափ խօսեցաւ:

Խեղճ Տոքթ. Պենոն ահա-
բեկած էր. ի՞նչ պատիժ
պիտի տրուէր իրեն արդ-
եօք...:

Թիկնապահը, որուն մէկ
գաղտնի հիւանդութիւնը
դարմանած էր Տոքթօրը,
դուրս ելաւ փաշային քո-
վէն, թուղթ մը ձեռքը:

— Երթա՛նք, ըսաւ:

— Ո՞ւր, հարցուց Տոքթ.
Պենոն:

— Գնդակի պիտի բռն-
նուիս, Տոքթօր, պատաս-
խանեց թիկնապահը պաղա-
րիւնով:

— Մէկդի՛ ձգէ կատակը...

— Իրա՛ւ կ'ըսեմ... Բու
պատիժդ դնդակն է...

— Սիրելի՛ս, ես քու վրադ
բաւական եմեկ ունիմ, ինձի
ատանկ անհամ կատակներ
մի՛ ըներ, ի սէր Աստու-
ծոյ...

— Կատակ չէ՛...

Տոքթ. Պենոն մտնուան
դռներու մատնուած էր: Կը
խորհէր թէ կինը Պոլիս մե-
ռած էր, և ինք ալ մեռնե-
լու կ'երթար...:

— Կաղաչեմ, սա թուղթը
տուր մէյ մը նայիմ:

— Մահուանդ վճի՛ռն է...

— Ո՛տքդ պագնեմ. աչքե-
րովս տեսնեմ:

Եւ Տոքթ. Պենոն, դող-
դոջուն ձեռքերով կ'առնէ

ՅԱՆՑԱԴՈՐԸ ՄԻՇՏ... ԱՄԷՆԷՆ ԱՆՄԵՂՆ Է

— Պարապ է եղեր, Պ. լուսանկարիչ, ծեր համբաւն ալ պա-
րապ է եղեր. Դե՛ռք ալ միւսներուն նման խիստ անյաջող եւ
տգեղ լուսանկար մը բաշեր էք, շիւ աչք եւ բաժլիճան քիթ մը՝
տալով ինձի:

իլը կարդայ հետեւեալ տա-
ղերը.

« Ճակատին երկրորդ գիծի
վրայ գտնուող Տօքթ. Պե-
նոն, թէև իր պաշտօնը
ձգելով անձնական մէկ գոր-
ծովը ճակատին ետեւը դա-
ցած է, ինչ որ ըստ զինուո-
րական օրէնքներու մահ-
ուամբ կը պատժուի. սա-
կայն նկատելով որ յիշեալ
Տօքթ. Պենոն՝ քաղաքային
բժիշկ մըն էր նախապէս և
զինուորութեան դեռ նոր
մտեր է, որով անտեղեակ է
զինուորական օրէնքներու,
և նկատելով որ յիշեալ
Տօքթ. Պենոն առաջին ան-
գամ ըլլալով կը թերանայ
իր պարտականութեան մէջ,
մահուան պատիժէն ազատ
կը կացուցանեմ զինքը, և
կը հրաժայեմ որ կօխի երկ-
րորդ գիծէն՝ մէկ ամսուան
համար առաջին հիծք փա-
խադրուի, ի պատիժ իր
գործած յանցանքին:

Հարաւային մարզի
հրամանատար

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱՃԷՄԵԱՆ

Սիջակ հասակով, գիրուկ,
գրեթէ քառանկիւն, բմբիւի
կերպարանքով, պիտերը ու
մօրուքը ամբողջովին ածիլ-
ուած, խոշոր ու համակրելի
աչքերով մէկը բերէք ձեր
աչքին առջեւ և պիտի ու-
նենաք ալիւրի վաճառական
Յարութիւն Աճէմեանը:

Առաջին առթիւ մէկը երբ
հետը տեսնուի, ա՛յն տալա-
ւորութիւնը կ'ունենայ թէ
Աճէմեանի հետ գործ ընելը
դժուար է. մինչ, իրակա-
նութեան մէջ, բոլորովին
ասոր հակառակն է և անոր
հետ ամէն գործ ընող կ'օգ-
տուի անկէ: Բուխսիրտ,
առատաձեռն, կը հասնի ա-
մէն տեղ՝ ուր աջակցու-
թիւն մը պէտք է. կուտայ՝
հետեւելով Աւետարանին խօս-
քին թէ « Զախ ձեռքդ չի-
մանայ ալիք տուածը»: Որ-
բերու, տարագիրներու, բա-
րենպատակ հանգանակու-
թեանց լայնօրէն մատնակ-
ցող « Ոմն» երէն մէկը Աճէմ-
եանը կ'ըլլայ անպատճառ:
Բնաւորութիւնը շատ բարի
և շատ անոյշ է, կեղծաւո-
րութիւնը ինչ է չի գիտեր:
Վերջին խօսքը առաջ կ'ըսէ:

1922ի ՄՕՏԱՆ ԿՈՒՐԾԻԸ ՆԵՂ ՎԱՐԸ ԼԱՅՆ Է...

— Վարի մասս կարծեմ բաւականէն աւելի Կոյարճաքի նոր մօ-
տային, սակայն վերերը ի՞նչ ընելու է...

ԳԱՄԷՐ ՇԻՐԻՆԵԱՆ

Ո՛ւր որ գտնուինք, սըր-
ճարան, գարեջրատուն,
դրոսարան, կը բաւէ որ
քանի մը ընկեր քով քովի
զանք, խօսակցութեան նիւ-
թը օրուան քաղաքական
խնդիրներն են: Ամէնքս ալ
դիւանագէտի հովեր կ'առ-
նենք, կացութիւնը կը պար-
զենք, գուշակութիւններ
կ'ընենք, կը վիճինք, մեր
ձայնին քօնը չենք կրնար
զսպել: Այո՛, ինքնին ան-
մեղ ժամանց մը, բայց...
պատերը ակա՛նջ ունին.
քու շա՛տ բարեմտօրէն ըսած
մէկ խօսքդ հեռաւոր ուն-
կընդիր մը չարամտօրէն
կրնայ մեկնել և... փոր-
ձանք բերել գլխուդ: Հե-
տեւաբար խոհեմութիւն է՝
բնա՛ւ... քաղաքականու-
թեամբ չգրադիլ, մանաւանդ
երբ խմբովին եկեր ենք՝
դուարճանալու բարի նպա-
տակով: Այս հաւաքումը
ինքնին՝ պատրուակ մըն է
չար կասկածներու: Աւասիկ
Գամէր Շիրինեանը, խոհա-
կանութեան ու հեռատեսու-
թեան այս թանձրացեալ
զանգուածը, որուն կեան-

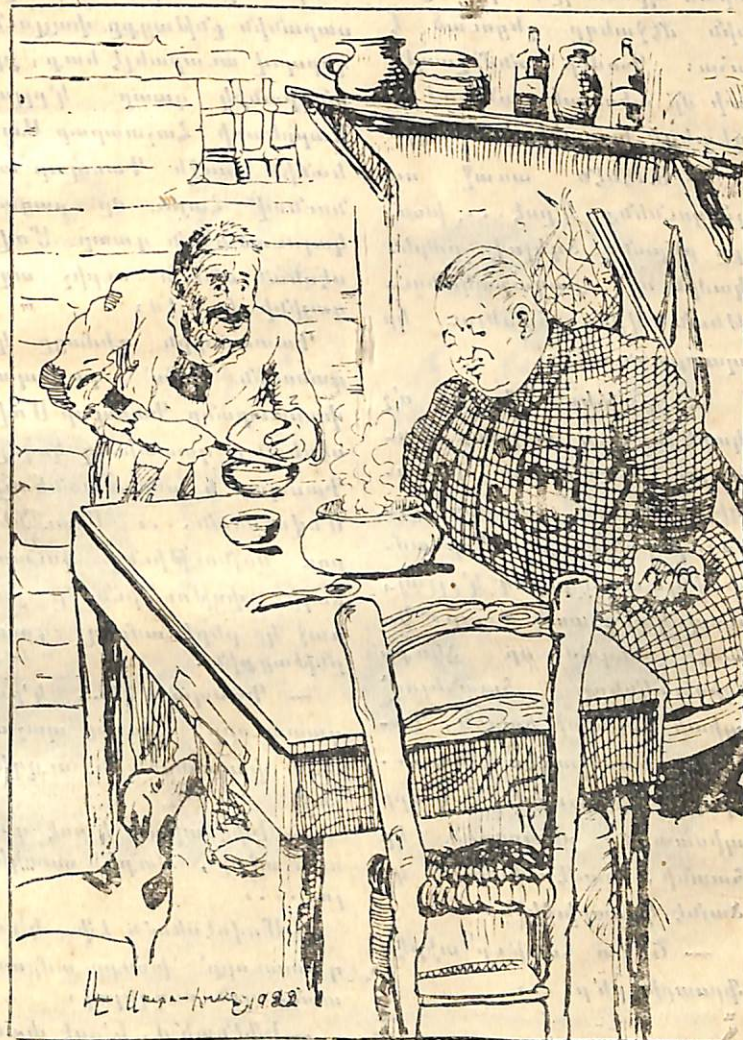
քին նշանաբանն է ամէնէն
իմաստուն քաղաքականու-
թիւնը՝ քաղաքականու-
թեամբ չպարապելու քաղա-
քականութիւնը: Ի՞նչ չա՞-
զրօսավայրերու սեղաննե-
րուն չուրջ յարուցուած
պոռոտ վիճարանութիւննե-
րէն, փլասէ՛ զատ: Ի՞նչ օ-
գուտ՝ այդ անշա՛հ ցուցադ-
րութենէն, բօլիդիքօս երե-
ւալու այս ծիծաղելի յա-
ւակնութիւններէն:

Եւ, ինքնամիտի ու լուա-
սէր այս երիտասարդը՝ իր
խոհականութեան համբաւին
ու ներշնչած վստահութեան
չնորհիւ կրցած է շատ մը
թանկագին ծառայութիւն-
ներ մատուցանել, յաջողու-
թիւններ՝ զորս կը պար-
տինք որչափ իր բարի սիր-
տին՝ նոյնչափ իր խելացի
քաղաքականութեանը:

Երբ հրապարակային տեղ
մը նստած ըլլայ բարեկամ-
ներով, և յանկարծ՝ սեղա-
նակիցներէն մէկուն խելքին
փչէ՝ քաղաքականութեան
վրայ խօսք բանալու, Գա-
մէր անմիջապէս կը կանչէ
... Յըսքիսի մը:

— Հարի՛ւր տիրէմ Շամ
Յըսքիսի տո՛ւր:

ՀԱՐՈՒՍՏ ՈՐՍՈՐԴԸ՝ ԱՂԲԱՏԻ ՄԸ ՏԱՆ ՄԷՉ

— Հրամեցէք, պարո՛ն, ոսպի ապուր է. մի՛ քաշուիք. սեպեցէք
մէ օնը սեղանին առջեւ նստած էք. «օնը տան պէս» կերէք...

Մարդը կը կշռէ հարիւր տրամ պիստակը, որ սեղանին մէջտեղը լեցուած է ահա: Գամէր անմիջապէս ափ մը պիստակ տոնելով կը զետեղէ խօսակիցին ձեռքը:

— Ամէնէն առաջ սա լմնցունենք, կ'ըսէ... խօսքը բերանը ձգելով բարեկամին որ՝ քաղաքականութեան վրայ ճառելու կը պատրաստուէր:

Եւ որովհետեւ մարդս ո՛չ կարէ երկուց տէրանց ծառայել, հետեւաբար խօսակիցը ռւտելու զբաղած ըլլալով՝ ըսելիք խօսքերը ամփոփելով անկարող կ'ըլլայ, որով կ'ընդհատէ ճառը: Եւ ամէն անգամ որ ձեռքի պիստակները հատնելով՝ պիտի վերսկսի ճառին, Գամէր անմիջապէս նոր... պաշար կը հասցնէ, իսկ երբ պիստակը բոյորովին կը հատնի, Գամէր իսկոյն կը ձայնէ ֆըստըխծիին:

— Շո՛ւտ հարիւր տէրէ՛մ ֆըստըխ բե՛ր...:

ԳԱՍՊԱՐ ՄՈՎՍԵՍԵԱՆ

Իրաւաբանական համալսարանին ընթացքը փայլուն կերպով աւարտելէ ետք, իր անդրանիկ դատը կ'ըլլայ Սարրեարի Հաշտարար Ատեանին առջեւ Գաւապար անունով Հայու մը բացած կալուածական դատը Մովսէսեան անուն ուրիշ ազգայինի մը դէմ:

Գատաւորին դիմացը կը դռնուին հիմա՝ պաշտպան փաստաբանը Գասպար Մովսէսեան, դատախազ կողմը՝ Գասպար և ամբաստանեալը՝ Մովսէսեան...: Անուններու նոյնութիւնը դուարձալի չփոթութիւն մը յառաջ կը բերէ ամբողջ դատի ընթացքին:

— Գասպար էֆ., կ'ըսէ դատաւորը, խօսքը պաշտպան փաստաբանին ուղղելով:

— Էֆէնտիմ, կ'ըսէ դատին տէրը, ոտքի ցատկելով...:

— Մովսէսեան էֆ., կ'ըսէ դատաւորը՝ խօսքը ամբաստանեալին ուղղելով:

— Էֆէնտիմ, կ'ըսէ փաստաբան Մովսէսեան, ոտքի կ'ըլլալով...:

ԿԻՆ ՏՈՔԹՈՐՆԵՐԸ...

ՄԱՅՐԸ.— Սիրելի Տոքթորուհի, երէկուընէ ի վեր ի՞նչ փոփոխութիւն կը նշմարէք աղջկանս վրայ:

ԲԺԻՇԿԸ.— Բաւական մեծ. երէկուան հագած քաշքօրսէն կարծես շատ աւելի ճաշակաւոր էր...

ՍԵՓՈՆ ՃԻՎԱՆ

Իր նիւթական բարգաւաճ վիճակին կորիզը եղած է՝ մենաշնորհը սրումա կլաբ-սաճնի, զոր յաջողեցաւ ձեռք ձգել մօտ քառորդ դար առաջ, Մոսկուայի այն ռուսական ֆապրիքայէն, որ հայթայթիչն էր այս ապրանքին:

Պոլսոյ միակ ներկայացուցիչը եղաւ, տա՛սը տարուան պայմանագրութեամբ, և այս պայմանագրութեան ուժով՝ բոլոր վաճառականները իրեն պէտք է դիմէին, ուղղակի Մոսկուայի գործարանէն, չէին կրնար բերել տալ:

Սեփոն Ճիվանի անձնական ջանքերուն շատ բան կը պարտի Մոսկուայի գործարանը, քանի որ այս մենաշնորհը անոր ձեռք անցնելէն ի վեր՝ ապրանքին սպառումը կ'աւելնար մեծ համեմատութեամբ:

Տա՛սը տարուան պայմանագրութիւնը լրանալու մօտ, Սեփոն Ճիվան այս ճարտարութեանստին ուսումնասիրութեան համար ուղևորութեան մը կը ձեռնարկէ Գեր-

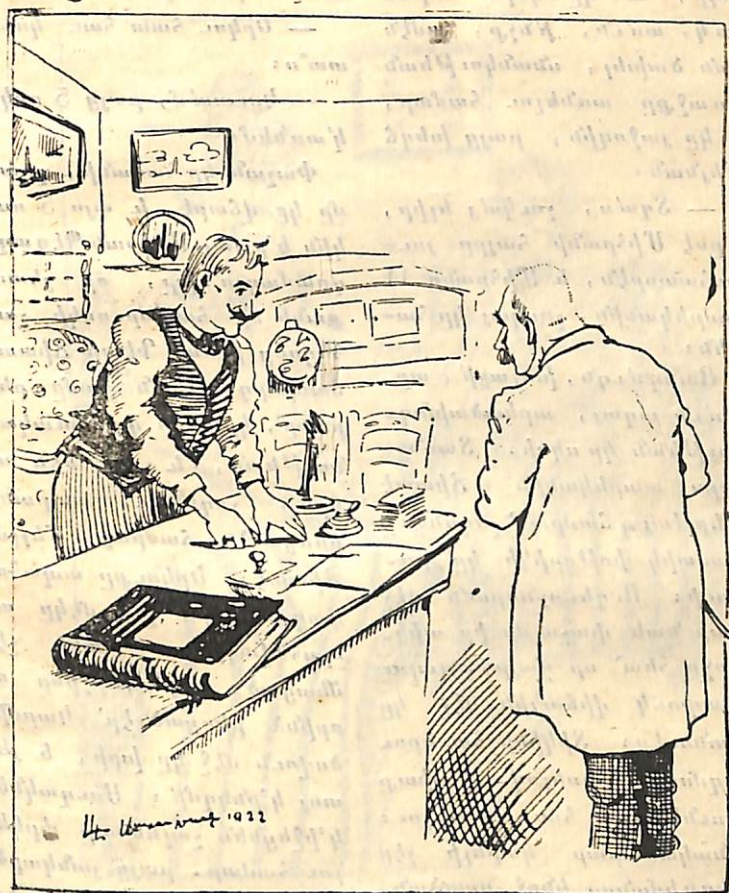
մանիա և Ռուսիա, ու կատարելապէ՛ս ծանօթանալէ՛ ետք՝ կը վերադառնայ Պոլիս, ոսկեթել հիւսուածեղէնի իր սեփական ծանօթ գործարանը կը հաստատէ Ֆէրիքէօյի մէջ, ուր աւելի քան 70 գործաւորներ կ'աշխատին, և ռուսական ֆապրիքային հետ մրցելով, ինք տէր կը մնայ հրապարակին:

ՄԻՀՐԱՆ ՊԷՋԱՋԵԱՆ

Իր մեծ հայրը՝ Պէզազ Յակոբ ժամանակին ամիրաներէն, ագարակներու տէր, Սամաթիայի ծովեզերքը իր սեփական ապարանքը կը բնակէր, և կը զբաղէր արմտիքի վաճառականութեամբ՝ զաւկին հետ (Միհրանի հայրը): Քառասուն երկու տարիէ լեցուն ապրանք ունէին Ռուսական պատերազմին, որոնց զինքերը յանկարծ սոսկալի անկում մը կ'ունենան հաշտութեան վրայ, 90 զըշ.ի ապրանքը 20 զըշ.ի կ'իջնայ, այնպէս որ կը սկսին սնանկանալ:

— Աւելի աղէկ է որ ինքզինքնիս Սարայ Պուրնուէն ծով նետենք, քան թէ այս

ՏԱՐԲԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

— Պարոնը 3 հոգինոց անկողին կ'ուզէ, որովհետեւ «բազմակի՛ն» է:

— Ո՛հ, բայց կինս «Հառնի» է...

նուստուրեթեան հանդուր-
ժե՛նք, կը խորհին հայր ու
որդի, և կը սկսին ազա-
րակ, տո՛ւն, ինչք, ամէն
բան ծախել, մնանկութեան
առաջը առնելու համար,
և կը յաշողին, բայց խեղճ
կ'իյնան:

— Տղա՛ս, շուկայ ելիր,
կ'ըսէ Միհրանի հայրը յու-
սահատօրէն, և Միհրանը 11
տարեկանին, շուկայ կը հա-
նեն:

Յանդուրէն, խելացի, ար-
թուրեան կը սկսի: Տասնը-
չորս տարեկանին ձիտտէ
կ'երթայ, ճամբան շողենաւը
սաստիկ փոթորիկի կը բռն-
նուի: Ուղեւորներուն մէջ
կար նաև փաշա մը իր տիկ-
նոջը հետ՝ որ մայր ըլլալու
փափուկ վիճակին մէջ կը
գտնուէր: Տիկինը հաւերու
աղմուկ մը լսելով, փափաք
կ'ունենայ հաւ ուտելու:
Բնականաբար կարելի չէր
ընդդիմանալ կնոջ բաղձան-
քին, հետևաբար ամուսինը
աճապարանքով դուրս կ'ել-
լայ, Միհրանին կը հանդիպի:

— Տղա՛ս, հաւի ձայներ
կան, որո՛ւնն են հաւերը կը
հարցնէ:

— Ի՛մն են, կը պատաս-
խանէ Միհրան, պատրաս-
տամուրթեամբ:

— Երկու հատ հաւ կու-
տա՞ս:

— Կուտա՛մ, բայց 5 ոսկի
կ'առնեմ:

Փաշան կը հաւանի, դրա-
մը կը վճարէ, և այս 5 ոս-
կին կ'ըլլայ Միհրան Պէղազի
դրամագլո՛ւնը: Եր յետոյ
քանի մը հաղար ոսկի շա-
հեցուց իրեն: Դէպի ձիտտէ
ճամբորդութեան համը բե-
րանը, կը սկսի վաճառակա-
նութեան, և օր մըն ալ
երեք շողենաւ ապրանք
բեռցած՝ ճամբայ կ'ելլայ
ձիտտէ: Երկուքը ապահո-
վադրած էր, իսկ մէկը ա-
պահովադրելու ատեն չէր
մնացած: Այս վերջինը որ
բրինձ բեռցած էր՝ կարմիր
ծովուն մէջ կը խրի, և յե-
տոյ կ'ընկղմի: Սուզակներ
կ'իջեցնեն շողենաւը փրկե-
լու համար: Բայց յանկարծ,
ինչ տեսնեն, ահագին ծո-
վային գազան մը բրինձի
պարկերուն մէջ թաղուած
էր...: Մարսափահար վեր
կ'ելլան սուզակները: Այս և
այս տեսակ արկածներով

ՍԷՐԸ ՄԻՇՏ ԿՈՅՐ Է

— Չե՛ս իսպնի ր, կնի՛կ, աչքիս առջեւ՝ ճիշտ բովս նստող երի-
տասարդը համբուրեցիր:

— Ա՛խ, քեզի հանդէպ սէրս ա՛յնքան կոյր է որ, այդ միջոցին
չկրցայ զանազանել թէ զո՛վ կը համբուրեմ:

Միհրան Պէգազի դրամա-
գլուխը կը հասնի, այնպէս
որ՝ հրաժարելով կը հրա-
ժարի՝ վաճառականութենէ,
հազար անգամ կը զղջայ,
և կը ձեռնարկէ շոգենաւա-
յին գործակալութեան, ուր
ինչպէս յայտնի է, կարեւոր
դիրք մը գրաւած է, քանի
մը հազար կարմիր ոսկի
ձիտտէի ճամբուն վրայ ցա-
նելէն ետքը միայն համոզ-
ուելով որ իր կոչումը՝ շո-
գենաւային գործակալու-
թիւնն է եղեր:

ՆԱՍԻՊ Խ. ԶԵՂԷՃԵԱՆ

Համանուն վաճառատան
տէրը, այս մեծ հաստատու-
թիւնը հիմնած և իր ներկայ
փայլուն վիճակին հասցու-
ցած է՝ գլխաւորաբար իր
խնայասիրութիւնովը և ա-
տոր համար կազմուի կողմէ
արժանացած է աւանակուռ
... շքանշանի մը, որուն
աղամանդները — չմոռնանք
ըսելու — Նասիպ Խ. ձեզ-
վէճեան վաճառատունը հայ-
թայթած է:

Համեստ ընտանիքի զա-
ւակ, ձեզվէճեան խառնուրդ
կը բնակէր իր պատանեկու-

թեանը՝ երբ նոր Շուկայ
սկսած էր յաճախել: Խա-
զիւղէն կամուրջ ամէն առ-
աւել իրիկուն երթալ գալու
համար 30ական փարայէն
60 փարա տալու տեղ կը
նախընտրէր 10 փարայով
Խառնուրդէն Այլան-Սէրայ
կ'անցնէր և անկէ վեր կ'եւ-
լէր Շուկայ: Այսպէս՝ տա-
նոցները խնայելով և վրայէ
վրայ դնելով քանի մը ոսկի
կը շինէ:

Երկուստարգութեանը, բա-
րեկամին մ կը՝ որ հարուստ
էր և Պորսա խաղալ կը սի-
րէր, կը հաճողէ ձեզվէ-
ճեանը որ միասին շայ Պոր-
սան՝ խաղալու: Կը յաջողի
համոզել ձեզվէճեանը, որ
իր ունեցած ամբողջ հարբս-
տութիւնը կազմող 50 ոսկիի
չափ դրամը գրպանելով՝
բարեկամին հետ Մահմուտ
Փաշայի զանգուայէն իջնել
կը սկսի: Բայր հաղիւ Մահ-
մուտ Փաշայի կէսը հասած,
կը սթափի ձեզվէճեան, կը
հրաժարի Սակարան երթա-
լու գաղափարէն և ետ կը
դառնայ: Գլխէ հանող բա-
րեկամը, ոտ հարուստ էր,
իր խաղամուրդութիւնովը կը

ՆԵՐԿՈՒԱՆ ԸՐԹՆԵՐ

— Օ՛հ սիրելիս, կեցիր, մի՛ համբուրեր զիս. դեղծափը պատ-
րաստել մոռցայ...

մանականայ, մինչ ձեզվէ՝
եան օր ըստ օրէ կը յառաջ-
դիմէ, կը փայլի և կը հաս-
նի այսօրուան նախանձելի
ղիւքին:

ԱՐՄԵՆԱԿ ՖԷՆԷՐՃԵԱՆ

Ծնած է Մարգուան: 14
տարեկանին կը մանէ իր
հօրը վաճառատունը և երեք
տարի վերջ Սամսոնի իրենց
մասնաճիւղին տնօրէն կը
նշանակէ զինքը հայրը:
Գործը ա՛յնչպի կը մեծնայ
հետզհետէ որ Ֆենէրճեան
Ֆիրման 18 մասնաճիւղ կ'ու-
նենայ Անատոլուի մէջ և
արտասահման՝ 170 պաշտօն-
եայով: Այս փայլուն գործը
կը ճարի ընդհանուր պատե-
րազմին և Հայոց տարագ-
րութեան ատեն:

Արմենակ Ֆենէրճեան սա-
կայն, չեւրիւ իր ուշիմու-
թեան՝ կը ճարէ բոլորովին
նոր գործ մը, չողենաւային
գործակալութիւնը, զոր կը
չարունակէ այսօր ձեռնհաս-
օրէն և յաջողութեամբ:

ՇՐԱՆՏ ՊԷՋԱՋԵԱՆ

Հին բէթիմին էր: Ամէն
ամանորի, վաղեմի սովորու-
թիւն, Կաղանդի ծառ կը
չտկէին, սեղան կը տրուէր,
և այս ընտանեկան խնջոյքը՝
Սկիւտարի ամէնէն փայլուն
երեկոյթներէն մին կ'ըլլար:
Այն տարուան Կաղանդին,
Սկիւտարէն Բերա իրենց
փոխադրութեան առթիւ,
հրաժեշտի բացառիկ երե-
կոյթ մը կազմակերպած էին
Հո՛րս հարիւր հրաւիրեալնե-
րու ներկայութեան: Նախ
հացկերոյթ պիտի տրուէր
իրենց բնակարանը, յիսուն
հոգիի, այսինքն Բերայէն
հրաւիրեալներուն և ար-
դիւղներուն: Որովհետեւ ի-
րենց բնակարանը անբաւա-
րական էր 400 հրաւիրեալներ
ամփոփելու, հետեաքար վար-
ձուած էր ընդարձակ շէնք
մը, ուր տեղի պիտի ունե-
նար ընդունելութիւնը: Ժա-
մը 12—2 նուազահանգէս
պիտի ըլլար, որուն յայտա-
գիրը պատրաստած էին Յա-
րութիւն Սինանեան և Ստ.
Բաբելեան, և որուն պիտի
մասնակցէին իրենք և երկ-
սեռ ծանօթ արուեստագէտ-

ՎԵՐՋԻՆ ԱՊԱՆԻՆ

— Ժա՛մ մըն է քաղցինը, այրերէն ո՛չ որ ո՛չ իսկ երեսնուս
նայեցաւ:

— Այո՛, դժբախտաբար, ճար չկայ, ֆէմինիսթ ըլլալու է:

ներ: Իսկ մինչև առաւօտ՝ սօթրի, որուն համար 12 արդիւններէ նուագախումբ մը բերուած էր: Առաւօտուն ալ՝ սուբէ: Յատկապէս հրաւիրատուներ, յայտագիրներ տպագրուած էին: Հըրանտ՝ տեսակին մէջ աննման, անմոռանալի երեկոյթ մը կազմակերպած էր: Նոյն իսկ հրաւիրեալներուն նստելիք աթոռները անուանակամ լրացած էր, այնպէս որ բոլոր գաղափարակից հիւրերը իրարու քով նշուած ախտի ըլլային, մտաւորականները մէկ խումբ, առեւտրականները՝ ուրիշ խումբ էին: Իսկ պատուաւիրութիւնները ու սուբէն՝ շատ ճոխ:

Սկիւտաբի կառավարչութեան կողմէ արտօնութիւն առնուած էր, որով վախ չունէին թէ խնդիր կ'ըլլայ: Իրիկուն, յանկարծ դատկաններ եկան, տանը ամէն կողմը աչքէ անցուցին, և գուժեցին որ երեկոյթը արդիւնաւոր է: Հրանդ յուզումէն նուաղեցաւ: Հայրը ի դուր թեւերուն մէջ առած զաւակը՝ կը փորձէր միտ-

թաբել: Սրտաբեկ ճաշի նստան, իսկ փողոցներուն բերանը սպասցուցին մարդիկ՝ որպէս զի ետ դրկեն հրաւիրեալները, քանի որ ուսուցիչներ կը սպասէին արդէն՝ միւս տան առջեւ, և կը ճամբէին եկող հրաւիրեալները: Տրտում ախուր ճաշէն ելան: Բերայէն այսքան արդիւնք եկած են, ի՞նչպէս պիտի լուսցնեն: Սուրսի՛նը անցուցին ջուր թակներուն՝ որպէս զի փողոցէն չիմացուի ձայնը, և մինչև առաւօտ լռիկ մնջիկ պարեցին, նուագեցին...

Անդի շէնքը՝ 400 հրաւիրեալներու մեծարուելիք օջառակները, պաղպաղակը, բասթանները, խորտիկները ու համադամները երեսի վրայ կը մնային: Արշալոյսին, մէկ մասը իրենց բնակարանը բերին՝ սուբէի համար, իսկ ամբողջ մնացեալը՝ թաղին աղքատներուն բաժնեցին:

Պալատ ժուրնայ եղած էր որ Պէզագեան այդ գիշեր իր տունը պիտի հաւաքէ բոլոր հալուստները և յեղափոխական կազմակերպութեանց

ԱՅԹԻ ԶԱՆԻ

- ՕՐԻՈՐԴ. — Պարոն, չէ՞ք գիտեր թէ կենցաղագիտութիւնը կը պահանջէ որ քաղաքները միշտ զրաւեն թրոթուարին ծայրը:
- ՊԱՐՈՆ. — Կենցաղագիտութիւնը կրնայ այդպէս ուզել, իսկ խնայասիրութիւնն ալ կը պահանջէ որ «տամբերը» ցուցափեղկերու կողմը չգրաւեն:

համար հանգանակութիւն պիտի կատարէ: Իրարանցում մեծ, Պէշիկթաշի հանրածանօթ Հասան փաշան իր ամէնէն ճարպիկ քովիսէրները և ոստիկանները կը փութացնէր Սկիւտար...:

Հետեւեալ օրը հայր ու օրդի հարցաքննութեան ենթարկուեցան:

ՆԱԶԱՐԷԹ ԱՅՃԵԱՆ

Լրագիրներու այս ընդհ. գործակալը, որ երեսունը հինգ տարիէ ի վեր Պոլսոյ մէջ ամէն առտու էն կանուխ արթնցող մարդն է, քանի որ ժամը Յին տունէն դուրս կ'ելլէ ամէն օր՝ գործին երթալու համար, իր արուեստին բերմամբ սովորութիւն ըրած էր ամէն գիշեր զրամները պայուսակը դնելով՝ տուն երթալ:

Արդ, անցեալ տարի, ձմեռ գիշեր մը, ժամը Գի առեւանդը, երբ պայուսակը ձեռքը թարլա Պաշիէն կ'անցնէր տուն երթալու համար, քանի մը հարագործներ վրան կը յարձակին:

— Կեցէք, կ'ըսէ Նազարէթ էֆ. տաճից ալալելու և

պաղարիւնով. ևս ընտանիքի և աղջիկներու տէր հայր եմ, կիանքիս մի՛ դպչիք. զրամներս ամբողջ ձեզի կուտամ: Ո՛չ դուք գէշ մարդ եղէք, ո՛չ ալ ինծի գէշութիւն ըրէք. ի՞նչ կ'ըլլայ, ի՞նչ կարևորութիւն ունի զրամը, ասանկ բաներ կը պատահին. կ'երեի թէ զրամի պէտք ունիք և այս միջոցով կ'ուզէք զրամ գտնել...: Ի՞նչ կ'ըլլայ, եղբայրներս, մարդկութիւն է, կը պատահի...:

Գողերը ափ ի բերան կը մնան այս յայտարարութեան առջև, մինչ Նազարէթ էֆ. պայուսակը բանալով՝ կը յանձնէր բոլոր զրամը գողերուն, որոնք առնելուն պէս կը փախչէին:

Քիչ ետքը Նազարէթ էֆ. կ'ըսէր խնդալով.

— Ապու չնե՛րը եթէ ժլէիս մէջի գրպանը նայէին, հինգ հարիւր ոսկի կար:

Բայց այդ օրէն ի վեր Նազարէթ էֆ. ին զա՛ւ եղած է ալ և ո՛չ գրպանը չատ զրամ կը պահէ, ո՛չ ալ պայուսակին մէջ:

— Տասը-տասը հինգ ոսկի միայն կ'առնեմ քովս, կ'ըսէ,

ԲԱՆԱԽՐ ԵՐԿԻԻՂ

— Ծով մտնեմ, սակայն չեղան զի: Ծովային հրէշ կարծեն եւ...
Յնդանօթի բռնեն:

որպէս զի եթէ զիս բոլորովին անտանոց գտնեն՝ բարկանալով գլխուս բան մը չիջեցնեն:

Խոստովանեցէք որ շատ խելացի մարդ է Նազարէթ Այճեան, բոլոր լրագիրներուն ընդհ. գործակալը:

ՄԻՋՐԱՆ ՄՐՏԻԿԵԱՆ

Օրին մէկը գեղանի ուսուսէի մը ներս կը մտնէ գրասենեակ:

— Յիսուն վակոն չաքար կայ: Պանքային Տնօրէնը, ինծի յանձնեց առ stockին վաճառումը: Եւ որովհետեւ ես հրապարակին անծանօթ եմ, աղնիւ գտնուեցաւ տալու չաքարի վաճառականներուն հասցէները, որոնց մէջ ձերինն ալ կայ:

— Կը գնեմ, տիկին, սակայն դուք չաքարի գործին մանրամասնութեանց անտեղեակ էք:

— Այո՛, պարոն, իրաւունք ունիք:

— Ուրեմն ճիշդ ժամը 12ին զրամատունը ինծի սպասեցէք: Կամ ես կուգամ կամ գրագիր մը կը ղրկեմ: Կը տեսնենք անո-

րէնը, և եթէ սակարկութիւնը յարմարի, դուք դժմիօններդ կ'առնէք:

Մրտիկեան, կարեւոր յաճախորդի մը այցելութիւնը ընդունելով, գրագիր մը կը ղրկէ զրամատուն:

Տիկինը կը սպասէր: Ծիշդ ժամը 12ն էր: Սակայն 10 վայրկեան առաջ անօրէնը մեկնած էր և 2ին պիտի վերադառնար:

— Քանի որ ժամը 2ին մնաց, ճաշի երթամ, ըսաւ գրագիրը: Եթէ կը հաճիք՝ դուք ալ հրամայեցէք:

— Ամենայն սիրով, պարոն:

Եւ կ'ելլեն Բերա՝ Թօքաթլը, ուր հաճելի ճաշ մը կ'ընեն:

— Սովորութիւն ունիմ, կ'ըսէ տիկինը, ճաշէն վերջ ժամ մը հանգստանալու: Ժամ մը ատեն ունինք: Հրամայեցէք միասին երթանք:

Երիտասարդը կրնա՞ր մերժել առաջարկը: Կ'երթան տիկնոջ սենեակը հանգստանալու: Մէյ մըն ալ ժամացոյց կը նային. — 4ն էր:

— Ես առանձին երթամ

դրամատուն, հոգ չէ, կ'ըսէ գրագիրը, դուք հանդիսանալէք: Գործը յարմարցնեմ և գովախօսներդ կ'առնէք:

Գրագիրը կ'երթայ. անօրէնին հետ սակարկութիւնը կը յարմարի, և յաջորդօր գեղասէի ուսուսէին կը գանձէ իր հեկա՛լ գովախօսը:

ՊԵՏՐՈՍ ՆԱԼԱՃԵԱՆ

Պատմական դէպք մը պիտի մնայ իր կեանքին մէջ՝ Բանկայթի գերեզմանատան խնդրին բարեյաջող լուծումը, զոր կը պարտինք իր քաջասիրտ ու կորովի միջամտութեան: Պետրոս պէյ կը բնակէր Բանկայթի գերեզմանատան դիմաց, Պառաւեան արարթումներ: Առաւօտ մը երբ կը պատրաստուէր Խորհրդարան երթալու, կը նըշմարէ որ՝ գերեզմանատունը բաղմութիւն մը հաւաքուելէ, բանով բրիչով գործաւորներ Թաշապ պաշտօնականներու առաջնորդութեամբ եկեր են խանութները վիցնելու, ուրուն ոգի ի բռնի կ'ընդդիմանայ ժողովուրդը՝ իր գլուխը ունենալով քաղաքի Սըրբազանը և քահանայից դա-

սը: Արիւնհեղութիւն մը անխուսափելի էր: Հալածեան իսկոյն դուրս կը խոյանայ և այն պահուն որ գիրկընդխառն կռիւ մը պիտի սկսէր՝ հասած էր արգէն կռիւին վայրը: Պաշտպանութեան իր հանգամանքը կ'արժեցնէ՝ բռնուն միջամտութիւն մը ընելով, կը ստատէ անխառն հուրդ պաշտօնականներուն, կ'աղբարարէ որ ո՛ր և է ձեռնարկ չըլլայ, թէ հախառակ պարագային գիրկնք պատասխանատու պիտի բռնէ, և իսկոյն կառք ցատկելով կը փութայ Ներքին Գործոց նախարարութեան մօտ, ուր իր ի գործ դրած գովելի ջանքերուն շնորհիւ գերեզմանատան խնդիրը խաղաղօրէն վերջացաւ և 15,000 ոսկիի դրամական փառաւոր հատուցում մը եղաւ Ազգին, որուն չիք նախարարը անձամբ Ս. Պատրիարքին բերաւ:

Լուսահողի Տ. Հմայեակ Որսազան որ դէպքին վայրը կը գտնուէր՝ շանցեալ Ըլալայի եկող բաղմութիւ աղքայիներուն բառ առ բառ կ'ըսէր.

— Երախտագարս ենք Պետրոս էֆէնտիին, Աստուած զրկեց զինքը:

* * Պետրոս Հալաճեան իր քաղաքացիական արիութիւնը ցոյց տուած է նաև Մարտ 31ի Յետաշրջանի շարժումին ատեն:

Երեսփ. Ժողովը նոյն ունէր. բայց թէ՛ Մորթրգարունին մէջ և թէ՛ գուրսը բեւֆսիօնեռ զօրքերով լեցուած էր, որոնք սուխնին բացած և կրակելու կազմ ու պատրաստ՝ ահաբեկիչ տպաւորութիւն մը կը գործէին մեպուսներուն վրայ: Ոչ ոք զիտողութիւն մը ընելու կը համարձակէր: Յանկարծ Պետրոս Հալաճեան ընդվզեցաւ, թաքի ցատկեց և խօսքը ուղղելով զինուորներուն՝

— Ի՞նչ է այս խայտառակութիւնը, պօռաց, մենք ճշուփ տակ ժողով չենք կրնար ընել, դուրս ելէք, հոս ի՞նչ գործ ունիք...:

Դեռ վայրկեան մը առաջ դուրսը՝ երեսփոխան մը գրեւորակաւ եղած էր. Ասլան էֆէնտին...:

Ձինուորները մեկնեցան սրտհէն, Ժողովը իր պաղա-

րկանութիւնը գտաւ, բոլոր մեպուսները՝ որ վայրկեանէ վայրկեան կը օպատէին թէ հիմա գնդակ մը պիտի գար Պետրոս էֆ.ին սիրտը ծակէր: փութացին իր քովը, սեղմեցին ձեռքը, և շնորհաւորեցին՝ իր այս ճշմարիտ հերոսութեանը համար:

ՊԵՐՃ ԻՐԱՆՈՍԵԱՆ

1920ին, Պերճ Ամերիկա կը գտնուէր: Հոն անտանելի է ամուրի երիտասարդի մը կեանքը, մանաւանդ իրեն պէս մէկուն համար որ... կիները կը սիրէ և կը սիրուի: Օր մը գեղանի կնոջ մը կը հանդիպի: Բնակը լայնօրէն կը բանայ Պերճ, կը ճաշեն, թատրոն կ'երթան, ատենը կ'անցնի և... քնանալու ժամը կը հնչէ:

— Պարո՛ն, քարդերնիդ տուէք, կ'ըսէ կինը, ես քարքերու հսկող գաղանի ոստիկանուհի մ'ըն եմ: Վաղը 10 տոյար տուգանք պիտի վճարէք: Կնոջ մը հանդէպ ունեցած ձեր ընթացքին համար և եթէ երեք անգամ այս յանցանքը գործէք՝ երկրին սահմաններէն դուրս կը վտարուիք:

Խեղճ Պերճս բերանաբաց մնաց:

Երկու օր վերջ baggageները կապած Պերճ Եւրոպա կը մեկնէր խորհելով:

— Ամերիկեան կառավարութիւնը զիս երկրէն հանելու տեղ՝ ես ի՞նչս առաւ պառ քաշեմ երեսի ջուրովս...:

* * Եւ Լոնտոն կ'երթայ: Եթէ ոչ Ամերիկայի հափ, բայց հո՛ն ալ դժուար էր Պերճի ապրիլը, որովհետեւ Լոնտոնի մէջ ալ կար ա՛յն դժուարութիւնը զոր տեսած էր Ամերիկայի մէջ: Ամբողջ օրեր աշխատելէ վերջ, Պերճ ազուրիկ աղջկան մը կը հանդիպի, կը մօտենայ, կը խօսի, կը յարմարին: Պերճ դարձեալ կը բանայ քսակին բերանը. իշխանական ճաշեր, պտույտներ, թատրոններ: Կը մնար պանդոկին խնդրը, որուն անհամաձայն չէր գեղանի օրիորդը...: Ի՞նչ մեծ երանութիւն Պերճին համար...: Սակայն պանդոկ մը երթալու համար պալուկներ անհրաժեշտ էին հետերին՝ որ գէս զի պանդոկատէրը ներս ընդունէր

զիրենք: Օրիորդը ըսաւ խնդրով:

— Ես միջոցը գտայ...: Ես պանդոկ կը բնակիմ արդէն: Եկուր երթանք պալուկներս առնենք պանդոկէս և ուրիշ պանդոկ մը երթանք:

Ճառագայթեց Պերճի երեսը:

— Ծաւտ հնարամիտ ես, աղջիկս, ապրիս:

Եւ օրիորդին պանդոկը կ'երթան, կը ժողվեն պալուկները, վար կ'իջեցնեն օթօն դնելու:

Պանդոկատէրը կը ներկայացընէ օրիորդին ունեցած հաշիւը: Պերճ կը վճարէ ակընթարթի մը մէջ:

Եւ օթօն կը սկսի սուրալ՝ Պերճը, օրիորդը և պալուկները մէջը:

— Կայարանին պանդոկը երթանք, կ'ըսէ օրիորդը:

Եւ կ'իջնեն կայարան:

— Ուրեմն մնաք բարեաւ, կ'ըսէ օրիորդը, ձեռքը երկարարեւով Պերճի, ժամը 1.25ի թրէնով ես կը մեկնիմ...:

— ??? ! ! !

ՄԿՐՏԻՑ ՖՐԵՆԿԵԱՆ

Իր յաջողութեան զաղտնիքը՝ յամառ աշխատասիրութիւնն է, գործին հոգւով մարմնով փարած ըլլալն է, գործի յատկանալիք ժամերէն վայրկեան մը իսկ ժամանցի չդռնելն է, արշալոյսին գործի գլուխ զանուելն է, իր ներկայացուցիչը եղած ապրանքները սպառելու համար հնարած նորութիւններն են: Զի բաւեր որ ապրանք մը ընտիր, գերազանց ըլլայ, պէտք է ժողովուրդը գիտնայ որ ատանկ ապրանք մը գոյութիւն ունի՝ և հետեւաբար փորձէ անգամ մը: Եւ Ծրբէնկեան աւատիկ ո՛չ մէկ զո՞ղովութեան առջեւ կանգ չէ առած, ու յաջողած է իր ապրանքները ճանչցնել ժողովուրդին:

Իր ուղղամտութեան և պարկեշտութեան համաբաւ անշուշտ մեծ դեր ունին այս յաջողութեան մէջ բայց ի՛նչ պիտի արժէին այս առաքի նութիւնները, եթէ անոնց չը միանար՝ իր արթուն ու ճարպիկ միտքը և բախտախաղի պէս ժամանցներէ իր խորշանքը:

Միշտ սրամիտ, կատակաւոր, ընկերակա՛ն, խիղճը մաքուր մարդու տիպարն է:

Տաք տարի առաջ, օր մը, թերթերուն մէջ կը հանդիպէի իր մէկ ծանուցումին թէ՛ գրիչի ծայր բերել տուած է: Ըմբռնան հանդիպեցանք իրեն, երբ սրարշաւ կ'երթար:

— Պ. Ծրբէ՛ կեան, վերջէն մէկը ղրկեմ, տուի մը զրէի ծայր տայիք. ըսի...

— Տուի մը չէ՛, պալի՛ա մը դրկեմ, բայց խօսքը մէջերնիս և ո՛չ մէկը կը գրէ...

Եւ իր այս կատակը հերքելու համար տուի մը ծայր ղրկեց, որոնցմէ մէկն է աւատիկ որ այս տողերը կը գրէ...

ՄԻՇՐԱՆ ԷԼՄԱԵԱՆ

Էլմաեան և ընկ. յայտնի փնանսական մեծ հաստատութեան հիմնադիրը և տնօրէնը, ո՛չ միայն աշխարհիս ամէնէն հաճակելի և աշխուքնաւորութեան տէր մարդն է, այլ ամէնէն պատրաստաբանը, հնարամիտ և համարձակը, առաջինութիւն-

ներ՝ որոնք կ'ապացուցանեն իր այսօրուան փայլուն դիրքը:

Կեսարիոյ Անգլ. վարժաւանին Բ. զասարանին ամէնէն ուշիմ աշակերտն էր Միշրան, երբ օր մը Ամերիկեան պատուիրակութիւն մը կ'այցելէ վարժարանը՝ քննութիւն կատարելու համար:

Պատուիրակութեան անդամներէն մէկ քանին կը փախաքին որ աշակերտներէն մէկը ճառախօսութիւն մը ընէ ի՛ր լեզուովը:

— Թէ և լեզուն չենք հասկընար, կ'ըսեն, բայց հետաքրքրական է անոնց արտայայտութիւնը և խօսելու ձևը տեսնել:

Աշակերտները կը շուարին. ո՞վ պիտի համարձակէր այսքան լուրջ մարդոց ներկայութեան ելլել ճառ խօսիլ:

— Ես կը խօսիմ, կ'ըսէ Միշրան Էլմաեան՝ իր ընկերներուն արժանապատուութիւնը փրկելու համար:

Եւ օտքի կ'ելլէ...

Բայց ի՛նչ խօսի յանպատրաստից, երբ միտքը բա՛ն մըն ալ չի դար նոյն պահուն յուզումէն:

Եւ յանկարծ հանճարեղ գլու մը կուգայ Միշրան Էլմաեանի միտքը:

Եւ կը սկսի ճարտասանական ձևերով և հոգտորական չեղտով մը արտասանել հայերէն աբգը:

— Աբգ... գէգ... էրթ... ժիլ...

Ուսուցիչները պիտեմնին կը խածնէին չինդալու համար...

Աշակերտները միսերին կը կսմթթէին որպէս զի քա՛հ քա՛հ մը չձգեն:

Իսկ Ամերիկեան քննիչ պատուիրակութիւնը կը դմայւի, կը սքանչանայ Միշրան Էլմաեանի յանպատրաստից ճարտասանութեան տաղանդին վրայ:

ՄԻՇՐԱՆ ԻՐԱՆՈՍԵԱՆ

Ի ծնէ չարածճի, աշակերտած է Մարգուանի քուէճին, որուն ամէնէն յետադէմ և անառակ աշակերտը եղած և օրին մէկն ալ ծեծած է ուսուցիչը: Յետոյ Րօպէրթ Քոլէճ՝ զրուելով՝ դպրոցէն փախած է: Ի վերջոյ զրկուած է Բաբիդ, ուր՝ տարրեր մըջավայրի և պայ-

ժաններու մէջ ժաննելով՝ իր բնաւորութիւնը բոլորովին փոխուած է և Faculté de Droitի հետեւելով Très Bien յիշատակութիւնով՝ Docteur en droitի վկայական և mé-daille առած է: Եւրոպայի մէջ, ինքն իր գլխուն մնալով, միմիայն իր բարձր արժանիքներովը այսօրուան անձնական նախանձելի դիրքը չինած է:

ՏՈՔԴ. ԱՐԵԱԿ ՍՈՒՐԵՆԵԱՆ

Եղած է այն շատ բախտաւոր ուսանողներէն որոնք տակաւին դպրոցական գրասեղանին վրայ՝ բայց իրենց ընդգրկելիք ասպարէզին մէջ փայլուն յաջողութիւն մը կը սպասէ արդէն:

Բարիդ, ատամնաբուժական համալսարանը յաճախած օրերուն, բրոֆէսէօրը՝ բացառիկ ընդունակութիւն կը տեսնայ այս չափազանց ուշիմ աշակերտին վրայ, ու կ'որոշէ զինքը օգնական տունել իր հոյակապ քիմիքին մէջ: Արդարեւ, երբ Սուրէնեան շրջանաւարտ կ'ըլլայ, բրոֆէսէօրը իրեն կ'առաջարկէ այս պատուարեր պաշ-

տօնը, և այնքան խոր վրաստանութիւն կ'ունենայ իր նախկին աշակերտին ճարտարութեան վրայ, որ Սուրէնեան գրէթէ վարիչը կ'ըլլայ այս նշանաւոր հաստատութեան:

Պոլիս վերադարձէն վերջ, չկրնալով մերժել իր բրոֆէսէօրին ջերմ փափաքը՝ ամէն տարի Բարիդ կ'երթար, փոխանորդելու համար իր բրոֆէսէօրին՝ որ գիւղապետացութեան պատճառաւ կը բացակայէր քլինիքէն:

ԵՐՈՒԱՆԴ ՓՈՐՔՈՒԿԱՆ

Մաքսի գործերով կը զբաղէր 13 տարի առաջ: Շատ ճարպիկ, խելացի, եռանդուն երիտասարդ մըն էր:

— Տղա՛ս, կհասկարտի անուրդ կրնաս ընել, հարցուց իրեն օր մը՝ դատական պաշտօնատար մը: Ապա բանքի մը կարասիները անուրդով պիտի ծախուին, դուն կը ստանձնես:

— Անշուշտ էֆէնտի՛ս, իմ արուեստս է արդէն:

Մինչդեռ գաղափար իսկ չունէր...

Որոշեալ օրը Փորթուկալ

եկաւ անուրդը ըլլալիք պարանքը: Փաշայի մը դոյքերն էին: Երեսուն հազար հնչուն ոսկի պարտք ունէր Անգլիացիի մը, դատարանը հանգ բրած էր կահարասիները և ահա անուրդով պիտի ծախուէին:

Երուանդ տեսաւ կարասիները և... չփոխեցաւ: Բերանը բաց, զմայլած դիտելու զբաղած էր... Հարիւր յիսուն օխա կշռող զուտ արծաթ ափսէներ կային, և Երուանդ ապշած կը խորհրդածէր որ այսքան օխա ծանրութեամբ արծաթ ափսէ կ'ըլլայ... Պէտք էր իւրաքանչիւր կարասի թուագրել, անոնց արժէքը վերի վերոյ գիտնալ, մինչդեռ ինքը բանէ մը տեղեկութիւն չունէր, բայց պաղարկունութիւնը չկորսնցուց:

Աճուրդը սկսաւ առաւօտուն. դո՛յն կ'առնէր դո՛յն կուտար Երուանդ. իր կրակէ մղրտութիւնը ըրաւ. կամըմալով, չփոխելով, քաշելով, քաշքշելով ցերեկը բերաւ... Իսկ ցերեկէն ետքը՝ ալ լեզուն բացուեց էր, սոխա՛կ էր դարձեր, և ա՛ս է ան է՛ կ'երթայ կոր...:

ԳԱՌՆԻԿ ՍԵՊՈՒՆԵԱՆ

Համեստ ընտանիքի զաւակ, անդրանիկն է իր ութը քոյրերուն: Եօթը տարեկանէն սկսեալ շատ եկեղեցասէր տղայ մըն էր: Առտու իրիկուն եկեղեցի կ'երթար: Եւ գիտէ՞ք թէ ի՞նչ էր իր միակ աղօթքը.

«Տէ՛ր Աստուած, ինծի տուր այն կարողութիւնը, որով դիմացինիս միաքէն անցածը հասկընամ»:

Եւ Աստուած պապան ընդունելով անոր աղօթքը, պարգեւեց անոր այս կարողութիւնը: Այնպէս որ իր դիմացինը «լէպ» ըսելու պէտք չունի, Սեպունեան գիտէ արդէն որ «լէպլէպի» թէ «լէպլէպի» պիտի ըսէ:

ՍԱՐԳԻՍ ՊԵՕՃԷՔԵԱՆ

Տարագրութեանց ատեն Պէօճէքեանը Պրուսա կը բռնեն կ'արքային: Պէօճէքեան մանիֆաթաբալի վաճառական իշախի Այի կղբայրներէ յանձնարարական մը կ'առնէ Պիլէճիկի երեւելիներէն իշախա և Աճմէտ պէ-

յերու ուղղութեամբ, ու Պիլէ-
ճիկ համակրութեամբ՝ կը յաջողի
հոն մնալ: Ստրգիս Պէօճէք-
եան «Իսաք էֆէնտի» անունը
կը սկսի կրել: Անուն մը
որ թէ՛ թուրք է, թէ՛ հրեայ,
թէ՛ յոյն և թէ՛ հայ: Ո՛չ ոք
կը հասկնար «Իսաք էֆէն-
տի» ինչ ազգութիւնը: Թուրքը
թուրք կը կարծէր, յոյնը
յոյն, հրեան հրեայ: Իսկ
հայ չկար որ զինքը հայ
կարծէր: Իսաք էֆէնտի
նալիս և Ահմէտ պէյերուն
վաճառատունը պաշտօնի կը
մտնէ ու քեզիկեան հետ
թիւն կ'ընէ: Օր մը տեղւոյն
մէքթուպճին այցելութեան
կուգայ: Կը տեսնէ քեզիկեան-
սար մը որ Պիլէճիկցի քեզ-
իկեանսարի մը չի նմանիր,
յաճախողին հետ մաքուր
թուրքերէն կը խօսի, հա-
մազկեր լեզու ունի, վրան-
դուլը մաքուր: Կը կաս-
կածի, ուշադրութեամբ կը
նայի, կը նայի, և ի վերջոյ
կը հարցնէ ուղղակի Պէօ-
ճէքեանի. — «Պազասնըզա,
էֆէնտի, իսմինը՞ն է...»

Պէօճէքեան կը գունատի.
Ինչ պատասխանէ:

Բարեբախտաբար, Ահմէտ

պէյ անմիջապէս խօսքի կը
խառնուի.

— Իսաք էֆէնտի տէրէր,
էֆէնտիմ... »

Մէքթուպճին չի կլկեր,
բայց Ահմէտ պէյին խաթեր
համար... կարկառաւ կ'ընէ:

ԳԱՐԼՈ ՅՕԳԱՅԵԱՆ

Զինադատարէն քիչ առաջ,
Գարլօ ժընէվ կը գտնուէր:
Ինչպէս ամէն տեղ, հոն ալ
արդիւնաւոր է օթօներուն
claxon (չատ աղմուկ հանող
գործիք մը) գործածելը:
Գարլօ վարժութիւն ըրած է
և... կոկորդէն կը հանէ իս-
կական ու հզօր claxonի մը
աղմուկը: Քաղքին մեծ փո-
ղոցներէն մէկուն մէջէն
կ'անցնէր օր մը օթօյով՝
զոր անձամբ կը վարէր:
Ուղեց կայնող ոստիկանին
խաղ մը ընել և claxonի
ուժգին աղմուկ մը հանեց
կոկորդէն: Ոստիկանը ցըն-
ցուեցաւ, դարձաւ ետեւը և
կեցուց օթօն:

— Խե՛ր է, հարցուց
Գարլօ:

— Դուք չէ՞ք գիտեր որ
խոսիւ արդիւնաւոր է cla-
xonը:

— Սակայն, Պր. ոստի-
կան, ինչ կ'ըսէք, ո՛ւր է
claxonը:

— Ես ականջներովս իմա-
ցայ: Ո՛վ գիտէ ո՛ւր պահեր
էք:

Եւ կանչեց անկէ անցնող
ուրիշ ոստիկան մըն ալ:

— Բարեկամս, աս օթօն
claxon ունի: Օգնեցէք ինծի
claxonը փնտռելու:

Եւ զոյգ ոստիկանները կը
ձեռնարկեն օթօին ամէն
կողմը քակելու և խուզար-
կելու:

Հետաքրքիրներու բազ-
մութիւնը կը խռնուի:

— Մաքսանեղ մըն է որ
Ֆրանսայէն ապրանք կը
փախցնէ, կը բացատրէ ներ-
կաներէն մէկը:

Ոստիկաններուն փնտռու-
տուքը ի դերեւ կ'ելլէ, ու
բովհետեւ անոնք claxonը
փոխանակ օթօին մէջ փնտռե-
լու, Գարլօն... կոկորդին
մէջ փնտռուիւ էին:

Գարլօ ներսէն կը խնդայ
խաղցած խաղին համար,
բայց բացառութիւն ալ կը
պահանջէ զինքը իր ճամբա-
յէն ետ կեցնող ոստիկանէն:
— Աղատ էք, պարոն,

կրնաք երթալ, կ'ըսէ ոստի-
կանը, բայց գիտցէք որ
չկլկեցի աս խաղը, որովհե-
տեւ ուրիշ օթօ չանցաւ...

Եւ խաբուած ոստիկանը
գլուխը դնելով կը հեռա-
նայ:

ՇՐԱՆԴ ԽՏԵԱՆ

Մեր բարեկամը միշտ
տպագրիչ, կազմարար չէր:
Դպրոցէն կլկելուն՝ ծնողքը
զինքը դեղագործի աշկերա-
րած էին:

Երեք չաբաթը անգամ մը
կիրակի օրերը իտալեան ար-
ձակուրդ ունէր և այդ կի-
րակին իր օրն էր: Բայց վար-
պետը որ իր նշանածը պտոյտի
պիտի հանէր, չի ձգեր այդ
օրը և իտալեան կը ստիպուի
այդ կիրակին ալ դեղարանը
մնալ:

Բայց բարկութենէն և
վարպետէն վրէժը լուծելու
համար, բոլոր հալիւսները,
չիչերը, վերջապէս բոլոր
ձեռքը անցուցած բաները կը
կտորէ այդ օրը:

Իրիկունը վարպետը գա-
լուն կը հարցնէ.

— Ինչ է ասիկա... ամէն
ինչ կտորեր թափեր ես...

— Ի՞նչ ընեմ, վարպետ, ձեռքերս կը դողային կոր այսօր:

Եւ անկէ ետքը Խաչեան ամէն կիրակի ազատ կ'ըլլայ դուրս ելլելու, որպէս զի ձեռքերը չդողան:

Խաչեան իր այս թափելու սովորութիւնը մինչեւ հիմա ալ պահած է, և անցեալները Ռումանիայի մէջ ձեռքին ահազին քանակութեամբ արծաթին ալ թափեց կորսընցուց:

Հիմա որ Կալուօսի 1923ի Տարեգիրքը իր կազմատունը կը կազմուի, կը մաղթենք որ, օրին մէկը, բարկութեան նողայի մը մէջ, Կալուօսի Տարեգիրքին էջերը չպատռէ և զամբիւղը չնետէ:

Աման, Խաչեան...

ՀԱՅԱ ԵՒ ՆՇԱՆ ԱՆՏՈՆԵԱՆ

915 Ապրիլի մէջ էր: Պոլսոյ մէջ Հայերը կը ձերբակալուէին: Օր մը, ուշ ատեն, Անտոնեաններու մտերիմ մէկ բարեկամը, Միւնիխ Նաֆի պէյ, ստիպողաբար մէկը կը զրկէ Գնալը, ուր կը բնակէին Անտոնեանները,

և տեղեկութիւն կուտայ թէ ոստիկան մը եկեր է գրասենեակ և կը փնտռէ զիրենք, հետեւաբար գլխուն ճարը նային:

Ամբողջ դիշերը անքուն կ'անցնեն: Առտուն, առանց անեցններուն տեղեկացնելու խնդիրը, իրենց սրտին խորէն հրաժեշտի վերջին ուղոյնը կուտան իրենց սիրելիներուն, կը համբուրեն պղտիկները՝ որ դեռ կը քնանային, և աչքերնուն արցունքը զաղտագողի սրբելով տունէն դուրս կ'ելլեն:

Նշան՝ իր մէկ ազդեցիկ թուրք բարեկամին, Բէչէ-ճիզատէ Բէշատ Ֆուատ պէյի կ'երթայ, գարման մը խընդրելու: Իսկ Հայկ կ'երթայ Աբրահամ փաշայի, որուն հետ գրասենեակ կուզայ:

Արաբ ոստիկան մը խահուէճիին կ'ըսէր.

— Չեկա՞ն դեռ Անտոնեանները:

— Հրաման մը ունիք, կը հարցնէ Հայկ: Ես Անտոնեան եմ:

— Անուննի՞դ:

— Հայկ:

— Նշան էֆէնտին տեսնել կ'ուզէ ոստիկանապետը:

Բէշատ Ֆուատ պէյ կ'ըսէ Նշանի.

— Մի՛ վախար, գնա՛ ոստիկանատուն, տեսնենք ի՞նչ է խնդիրը. ես հոս եմ, մի՛ վախար:

Սարսափէն դեփուկին կտրած, սպանդանոց առաջնորդուող ոչխարի մը պէս դողդոջուն, Նշան գնաց ոստիկանատուն:

— Դուք, Նշան էֆ., ըսաւ ոստիկանապետը, կալուածական դործերով կը ղրաղիք և Մագսուտ պէյի արարթմանին դուք կը խառնուիք: Հանգստեան կոչուած բարեկամ մը ունիմ, վստահելի անձ մը, Մագսուտ պէյի արարթմանը դոնապան առէ՞ք զինքը:

ԱՐՄԵՆԱԿ ՄԱՆԿԱՍԱՐԵԱՆ

Արմենակ Մանկասարեանի հանդիպեցայ երէկ Ղալաթիա, երբ Օրթադիւղի թրամվայէն կ'իջնէր:

— Աբմենակ էֆ., Կալուօսի Տարեգիրքին համար ձեր կեանքէն պզտիկ anecdote մը կուտա՞ք:

Պատասխանեց.

— Էլլէ՞նմէ, պէլլէ՞նմէ, տիլլէ՞նմէ...

ՏՕՔԹ. ԱՐԱՄ ՖԵՍԼԻՔԵՆԵԱՆ

Պատուաւոր ընտանիքի մը աղջիկը զաղտնի հիւանդութիւն մը առած էր, զոր՝ իբր ծնողքէն ծածուկ՝ կուզար ամէն օր դարմանել տալու Տքթ. Ֆէսլիքէնեանի:

Օր մը աղջիկը և մայրը միասին կուզան Տօքթ. ին գապինէն: Մայրը աղջկան ո՛ւր երթալը հասկնալու համար ընկերացած էր անոր:

— Կը ներէք, տօքթէօր, կ'ըսէ աղջիկը Ֆէսլիքէնեանի, սթէնոկրաֆիի ուսուցչուհիս՝ Օր. Ֆիլօմէնը դժբախտաւ:

Տքթ. Ֆէսլիքէնեան, ուշիմ մարդ, կը հասկնայ որ իր յաճախորդուհին մայրիկը խաբած է, ըսելով թէ սթէնոկրաֆի սորվելու կ'երթայ: Կը պատասխանէ.

— Բոյրը հիւանդ է, քիչ առաջ լուր եկաւ որ երթալու էր գնաց: Վաղը հրամանեցէք:

Յաջորդ օրը օրիորդը չէր գիտեր ի՞նչ բառերով յայտնել իր շնորհակալութիւնը Տքթ. Ֆէսլիքէնեանի, զինքը ազատած ըլլալուն համար գէշ կացութենէ մը:

ԵՐ. ԲՕԼԱՅԵԱՆ

— Կեանքիդ ամենէն զուար-
ճալի կամ եղերական և կամ
ամենէն այլանդակ պատմու-
թիւնը ո՞րն է Կալվոօշ:

— Կեանքիս ամենէն զուար-
ճալի կամ եղերական և կամ
այլանդակ պատմութիւնը լա՛ւ:

Եւ Կալվոօշ պատմեց.

— Տարիներ առաջ հայ-
րիկս մայրիկիս հետ ամուս-
նացաւ և այս ամուսնութե-
նէն ես ծնայ: Ահա կեանքիս
թէ՛ ամենէն զուարճալի, թէ՛
եղերական և թէ՛ այլանդակ

անէքթոր: Մնացածները
ոչինչ կը մնան անոր քով:

— Կը խոստովանիմ որ բա-
սիկա բաւական այլանդակ
պատմութիւն է: Բայց աւելի
թօհաֆ պատմութիւն մը ըսէ՛
նայիմ:

— Աւելի թօհաֆ պատ-
մութիւն մը: 1922 Սեպ-
տեմբերին սկսայ Կալվոօշի
զուարճալի և երգիծական
ճարեգիրքը տպել և 1922
Նոյեմբերին մէջ վերջացնե-
լով՝ հրապարակ հանեցի:

— Ասոր բօհաֆութիւնը
մէր է, աղբար:

— Ի՛նքնիր մէջ:

Ա Յ Ս Ն Ի Ի Թ Ը

Կը շարունակուի

“ԿԱՎՈՐՇ”-Ի

ԿԱՂԱՆԴԻ ԲԱՑԱՌԻԿ ԹԻԻԻՆ ՄԷՋ

Հետեաքաւ կը խնդրենք որ փափաքողները
իրենց կեանքէն զուարթ եւ շանեկան անկեքօս
մը դրկեն մեզի մինչեւ 1922 Դեկտ. 25:

ՕՐԱՅՈՅՅ (pus Եւր. Տոմարի)

ՅՈՒՆՈՒԱՐ

1 Բշ. Եւր Տոմար ԿԱԴԱՆԴ 1923	16 Դշ. Ե. օր » »
2 Դշ.	17 Դշ. Զ. օր » »
3 Դշ. պահք	18 Եշ. ճրագայոյց ծննդեան
4 Եշ. Դաւիթ մարգարէ	19 Ուր. Ս. ԵՆՈՒՆԴ
5 Ուր. պահք	20 Շր. Բ. օր ծննդ. Մեռելոց
6 Շր. Ստեփաննոսի նախաՎի.	21 Կիր. Գ. օր ծննդեան
7 Կիր. Ե. Յիսակաց Հարանիք	22 Բշ. Դ. » »
8 Բշ. Պետրոսի և Պօղոսի	23 Դշ. Ե. » »
9 Դշ. Յովհ. Աւետարանչին	24 Դշ. Զ. » »
10 Դշ. պահք	25 Եշ. Է. » »
11 Եշ.	26 Ուր. Անուանակոչութիւն
12 Ուր. Ա. օր պահք ծննդեան	27 Շր. Յովհ. Կարապետին.
13 Շր. Բ. օր » »	28 Կիրակի:
14 Կիր. ԿԱԴԱՆԴ (Հին Տոմար)	29 Բշ. Ա. օր պահք Առաջ.
15 Բշ. Դ. օր պահք. ծննդեան	30 Դշ. Բ. օր » »
	31 Դշ. Դ. օր » »

Խ Մ Ե Ց Է Բ

Մ Ի Մ Ի Ա Յ Ն

Պ Ա Ք Ի Ի Ս

Օ Ղ Ի Ն

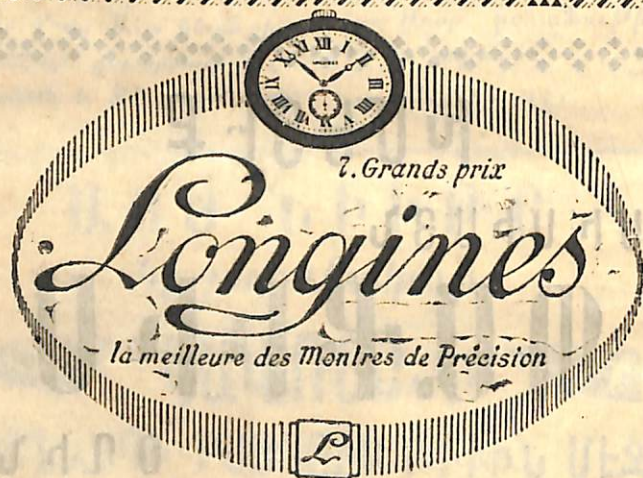
որ աշխարհի շաւաղոյնն է

ՓԵՏՐՈՒԱՐ

1 ԵՂ. Լ. Լ. Տեառնընդառաջ	15 ԵՂ. ՎԱՐԻԱՆԱՆՅ
2 Ուր. Լ. Լ. Տեառնընդառաջ	16 Ուր. պաշտ
3 Շր. Սարգսի զորավարին	17 Շր. Պոլսոյ Ս. Ժող. 150 հրազ.
4 Կիր. Բ. զինի ծնդ.	18 Կիր. Բուն Բարեկենդան
5 ԲՂ. Ս. Ատոմանց.	19 ԲՂ. Ա. օր Մեծ պաշտ:
6 ԳՂ. Ս. Սուքիասեանց	20 ԳՂ. Բ. օր » »
7 ԳՂ.	21 ԳՂ. Գ. օր » »
8 ԵՂ. Ոսկեանց Գաճանալից.	22 ԵՂ. Գ. օր » »
9 Ուր. պաշտ	23 Ուր. Ե. օր » »
10 Շր. Խաչակայ Պարթեւի.	24 Շր. Զ. օր Ս. Թեոդորոսի
11 Կիր. Գ. զինի ծնդ.	25 Կիր. Բ. Բառանորդաց
12 ԲՂ. Մարկոս Եպս. Կիւրղի	26 ԲՂ. Լ. օր Մեծ պաշտ
13 ԳՂ. Ղեւոնդեանց քչ. Լից.	27 ԳՂ. Տեառնընդառաջ
14 ԳՂ. Լ. Լ. Օր Մոկրոց.	28 ԳՂ. Ժ. օր Մեծ պաշտ:

ՄԱՐՏ

1 ԵՂ. ԺԱ. օր Մեծ պաշտ	16 Ուր. զերջ զրոյն պառաւանց
2 Ուր.	17 Շր. Սրբոց քառանից մանկեց.
3 Շր. Ս. Աննա	18 Կիր. Դատաւորին
4 Կիր. Բառան. (անառակին)	19 ԲՂ. Ի. Լ. օր մեծ պաշտ
5 ԲՂ. ԺԱ. օր Մեծ պաշտ	20 ԳՂ. Լ. » »
6 ԳՂ. ԺԱ. օր » »	21 ԳՂ. Գարնանամուտ
7 ԳՂ. ԺԱ. օր » »	22 ԵՂ. Յն. Գառաւուն մանկանց
8 ԵՂ. ԺԱ. օր » »	23 Ուր.
9 Ուր. ԺԱ. » »	24 Շր. Ս. Գր. Լուսաւորչին
10 Շր. Յովհաննու Երուսաղիմայ	25 Կիր. Լ. Աւետուհի և Նշխար.
11 Կիր. Տնտեսին	26 ԲՂ. Լ. Լ. օր մեծ պաշտ
12 ԲՂ. Ի. Լ. օր Մեծ պաշտ	27 ԳՂ. Լ. Լ. » »
13 ԳՂ. Ի. Լ. օր » »	28 ԳՂ. Լ. Լ. » »
14 ԳՂ. Միջինք	29 ԵՂ. Լ. Լ. » »
15 ԵՂ. Իսկամաց Միքաէ կիճէսի	30 Ուր. Խ. » »
	31 Շր. Յիշ. Յարթեան Ղազարու.

Արեւելի րկն. ներկայացուցիչ՝
ՆԱՍԻՊ Խ. ԱԷԶՎԵՃԵԱՆ
 Կ. Պոլիս Մեծ Շուկայ

ՄԻՋՐԱՆ ԷԼՄԱԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ՕՍՄ. ՔՕՄԱՆՏԻՏ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

(Արձանագրուած 27 ԲԷՆԷՂ 1335 քուսկանով)
 ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԳՐԱՄԱԳԼՈՒԻՄ՝ 0. Լ. 60,000

Մատակարարութիւն անշարժ կալուածներու

Փոխառութիւն կալուածներու վարձքերուն վրայ

Անշարժ կալուածներու և արժէքաւոր առարկաներու

ԳՆՈՒՄ, ՎԱՃԱՌՈՒՄ ԵՒ ՓՈՒԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Ղալաթիա, Հուրրիէր Խան, քիւ 13 - 14 - 15
 (Հեռաձայն՝ Բերա՝ 726)

Ա Պ Ր Ի Լ Ք

1 ԿԻՐ. Ծաղկազարդ Լա. Զատիկ	16 ԲՀ. Թ. օր Յինանց
2 ԲՀ. Աւազ Երկու շաբթի	17 ԴՀ. Իսլամաց Բամազան
3 ԴՀ. Աւազ ԴՀ Յիշ. 10 Կուս.	18 ԴՀ. ԺԱ. օր Յինանց
4 ԴՀ. Աւազ Զորեքչարթի	19 ԵՀ. ԺԲ. օր »
5 ԵՀ. Աւազ Հինգշաբթի	20 Ուր. Աւետու մն Աստուածածնի
6 Ու. Աւազ Ուր. Յիշ. Թաղման	21 Շր. ԺԳ. օր Յինանց
7 Շր. ձրադալոյց Ս. Զատիկ	22 Կիր. Կանաչ Կերակի
8 ԿԻՐ. ԶԱՏԻԿ, Լա Յունաց	23 ԲՀ. Լա. Ս. Դէսրգ:
9 ԲՀ. Բ. օր Զատիկի Մեռելոց	24 ԴՀ. Տօն Ազգային, Նահատից
10 ԴՀ. Դ. օր Զատիկ	25 ԴՀ. ԺԴ. օր Յինանց
11 ԴՀ. Դ. օր »	26 ԵՀ. ԺԵ. օր »
12 ԵՀ. Ե. օր »	27 Ուր.
13 Ուր. Յն. Պալլէր	28 Շր.
14 Շր. Յիշ. զլիւ. Յովհ. Մկրտչին	29 Կիր. Կարմիր Կիւրակի
15 Կիր. Նոր Կիւրակի	30 ԲՀ. Իսլամաց Խըրգալի Շէրեֆ

ԹՈԳԱԹԵԱՆ ՊԱՆԴՈԿ

Մկրտիչ Թոգաթեան պանդոկին վարչութիւնը իր յարգելի յաճախորդներուն պատիւ ունի ծանուցանելու որ՝ **thé-dansantներ** եւ զայգատօները սկսուած են: **Thé-dansant** ամէն օր ժամը 17 ու կէսէն մինչեւ 19 ու կէս:

Ամէն անոնք, որոնց յիշողութեան մէջ Թարմ է յիշատակը անմաքննացօրէն հրաշալի այն **Thé-dansantներուն** եւ պարահանդէսներուն, որոնք այս ամառ **Summer Palace** տեղի ունեցաւ, վստահ են թէ Մ. Թոգաթեան պանդոկին Տնօրէնութիւնը պիտի չթերանայ ձմեռնային այս պայմանողէսներուն ալ նոյն խնամքը տանելու իր անձերի սպասարկութիւնովը, լաւագոյն խմիչքներու մատակարարութեամբ եւ արծիսմիբ յարգաբանովը: Թրքէսթըր միշտ Մաէսթրօ Կուլթսուրի ղեկավարութեան տակ կը գտնուի:

Մ Ա Յ Ի Ս Ք

1 ԴՀ. ԻԿ. օր Յինանց	16 ԴՀ. Իսլամաց Պայրամ 3 օր
2 ԴՀ. ԻԵ. օր »	17 ԵՀ. ՀԱՄԲԱՐՁՈՒՄ
3 ԵՀ. Լա. Գիւտ Խաչ	18 Ուր. ԽԱ. օր Յինանց
4 Ուր. ԻԿ. օր Յինանց	19 Շր. ԽԲ. օր »
5 Շր. ԽԳ. օր »	20 Կիր. Լա. Հոգեդալուտ
6 Կիր. Երեւ. Ս. Խաչ. Խրաթէլէկ	21 ԲՀ. ԽԴ. օր Յինանց
7 ԲՀ. Լ. օր Յինանց	22 ԴՀ. ԽԵ. օր »
8 ԴՀ. ԼԱ. օր »	23 ԴՀ. ԽԶ. օր »
9 ԴՀ. ԼԲ. օր »	24 ԵՀ. ԽԷ. օր »
10 ԵՀ. ԼՈ. Համբարձում	25 Ուր. ԽԸ. օր »
11 Ուր. ԼԿ. օր Յինանց	26 Շր. ԽԹ. օր »
12 Շր. ԼԵ. օր »	27 Կիր. ՀՈԴԵԳԱԼՈՒՄՏ
13 Կիր. Իսլամաց Գաւրք Կէճէսի	28 ԲՀ. ԽԿ. Տարեգաթ Հանրակ.
14 ԲՀ. ԼԶ. օր Յինանց	29 ԴՀ. Գ. օր Հոգեդալուտեան
15 ԴՀ. ԼԷ. օր »	30 ԴՀ. Դ. օր »
	31 ԵՀ. Ե. օր »

OMEGA

ԺԱՄԱՅՈՅՅԻ ՄԻԱԿ ԳՈՐԾԱՐԱՆԸ
որ միկնելու սպաս

ՎԵՅ ՄԻԼԻՈՆ ԵԹԵ ՀԱՐԻՒՐ ՀԱԶԱՐ
ԺԱՄԱՅՈՅՅ ԾԱՌԱԾ Է

ՅՈՒՆԻՍ

1 Ու. Զ. օր Հոգեգալստեան	16 Շր. Մեծին Ներսիսի Հայրապ.
2 Շր. Է. »	17 Կիր. Բարեկենդան պահոց Լուս.
3 Կիր. Եղիա մարգարէի	18 Բշ. Ս. Եղիփանու Հայրապո.
4 Բշ. Ս. Հռիփսիմեանց Կուս.	19 Գշ. Ս. Կոստանդինոս Թ.
5 Գշ. Ս. Գալիանեանց	20 Դշ. պահք
6 Դշ. պահք	21 Եշ. Ս. Թեոդիտոսի Լայլի.
7 Եշ. Յովհաննու Կարապետի	22 Ուր. պահք Ամանաւանտ.
8 Ուր. պահք	23 Շր. Գիւտ Նշարաց Գր. Լուս.
9 Շր. Գր. Լուս. Ելն ի վերապէն	24 Կիր. Դ. զկնի Հոգեգալստեան.
10 Կիր. Տօն Կաթող. Եկ. Ս. Էջմ.	25 Բշ. Անտոնինոսի, Թէոփիլոսի
11 Բշ. Մանկանցն Բեթլէհէմի	26 Գշ. Դանիէլի, և Երեց մանկնց.
12 Գշ. Ս. Կուս. Նոնեայ Մանեայ	27 Դշ. պահք
13 Դշ. Պահք	28 Եշ. Սահակայ Մարտապ
14 Եշ. Իշխ. Սահակ, Յովսէփ	29 Ուր. պահք
15 Ուր. պահք	30 Շր. Տրդատայ և Աշխէնի

ԱՆՈՆՔՈՐ ՊԻՏԻ ՃԱՄԲՈՐԴԵՆ
Հիւսիսային քե Հաւաւ ային
Ամերիկա կամ աշխարհի
ո եւ և մեկ կողմը,

տոմսակնին գնելէ առաջ թող
գիտեն Ղալաթիա, Փայերօ
խան, Թիւ 12, ԱՐՄԵՆԱԿ
Ֆէնէրձեմալի գրասենեակը,
ուր ձրիաբար ամէն տեսակ
ճշգրիտ տեղեկութիւններ և
առջն գիւրուածիւն կը տրուի:

Ճամբորդներ' քրե կ'ուզեք
չիաբուիլ եւ խնայել ձեր
դրամը, ԱՐՄԵՆԱԿ Ֆէնէր-
ձեմալին գտցեք:

ՏՕՔԹ. ՊԵՆՈՆ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ

ՎԵՆԵՐԱԿԱՆ ԵՒ ՄՈՐԹԱՅԻՆ

ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆՑ

Ղալաթիա, Վոյվոտայի
Մեծ Փողոցը, Թիւ 92,
Բարա վաճառատան դէմ:

Դարմանում՝ գիտութեան
վերջին կատարելագործու-
թեանց համեմատ, քիչ ժա-
մանակամիջոցի մէջ և հիմ-
նապէս:

ՅՈՒՆԻՍ

1 Կիր. Գիւտ Տփոյ Ս. Աստուած.	16 Բշ. Բ. օր Վարդապետի Մեռելոց
2 Բշ. Ս. Ղուկիանոս քհնայ.	17 Դշ. Գ. »
3 Դշ. Զաքարիա մարգարէի	18 Դշ. պահք
4 Դշ. Պահք	19 Եշ. Ս. Եսայեայ մարգարէին
5 Եշ. Եղիսէի մարգարէին	20 Ուր. պահք
6 Ուր. Պահք	21 Շր. Թադէոսի առաքելոյն Լն.
7 Շր. 12 առաքելոցն և Պողոսի	22 Կիր. Բ. զկնի Վարդապետի
8 Կիր. Բարեկենդան Վարդապետի	23 Բշ. Իսլ. Գուրպան Պայրամը
9 Բշ. Ա. օր պահք Վարդապետի	24 Դշ. Ս. Աթանազիոսայ Եպի.
10 Դշ. Բ. օր »	25 Դշ. պահք
11 Դշ. Գ. օր »	26 Եշ. Նախահարցն Աղամայ Լն.
12 Եշ. Գ. օր »	27 Ուր. պահք
13 Ուր. Ե. »	28 Շր. Արիստակէսի, Վրթանէսի:
14 Շր. Յիշ. Տապանակին հնոյ Լն.	29 Կիր. Գ. զկնի Վարդապետի
15 Կիր. Վարդապետ	30 Բշ.
	31 Դշ. 12 մարգարէիցն Ովսեայ

ՃԱԶԱՐԱՆ ԱՄԵՐԻԿԱ

ԲԵՐԱՅԻ ԼՍԻԱԳՈՅՆ ՃԱԶԱՐԱՆԸ

Հոշակաւոր՝ իր ամենահսկան

skofikroյը եւ ամենամ

ԵՕՂՈՒՐՏԼԸ ԲԷՊԱՊՈՎԸ

Բերա, Շիսակ նամբայ, Աղա ճամիի դէմ

Տէր եւ ՏԳՐԵՆ՝ ԱՏՈՄ ԺԱՄԿՈՉԵԱՆ

ՕԳՈՍՏՈՍ

1 ԴՆ. պահք	16 ԵՆ. Սրբոցն Եւզկնէոսի և Լին.
2 ԵՆ. Սրբոցն Սովիայ և Լին.	17 Ուր. պահք
3 Ուր. պահք	18 Շր.
4 Շր. Ս. Պետրոսի Հայրապետին	19 Կիր. Բրկնդն. պՏ. Աստուած.
5 Կիր. Դ. զկնի Վարդապետի	20 ԲՆ. Ս. որ պահոց Ասածծնի
6 ԲՆ. Անտոնի Տղնաւարին	21 ԳՆ. Բ. որ »
7 ԳՆ.	22 ԴՆ. Գ. որ »
8 ԴՆ. պահք	23 ԵՆ. Դ. որ »
9 ԵՆ. Սրբոցն Կիրակոսի և Լին.	24 Ուր. Ե. »
10 Ուր. պահք	25 Շր. Շողակաթի Ս. Էջմիածնի
11 Շր. Աթանասի և Կիրղի և Լին.	26 Կիր. Վերափոխումն Ածծնի
12 Կիր. Ե. զկնի Վարդապետի	27 ԲՆ. Յիշատակ մեռելոց
13 ԲՆ.	28 ԴՆ. Յն Վերափոխումն:
14 ԳՆ. Տրիփոնի. Պարսամայ	29 ԴՆ.
15 ԴՆ. Լա. Վերափոխումն:	30 ԵՆ.
	31 Ուր.

“ԱՐԱՔԱՆ, ՇՈԳԵՆ. ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Օ. ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ ԵՒ Օ. ՏԵՐ-ՎԱՐԱՊԵՏԵԱՆ

Ղալաթիա, Քառափին վրայ, Ֆալեո խան, քիւ 8

Հեռանայն՝ Բերա 3404

Հիւսիսային թէ Հարաւային Ամերիկայի, ինչպէս նաեւ աշխարհի ու եւ է հաւանանքիստի համար տոմսակ կուտանք լաւագոյն շողենաւորու վրայ՝ ամէնէն զեղչուած գիններով: Անցագրի և այլ գործողութեանց մասին լիակատար և ճշի տեղեկութիւն: Կը կատարենք մաքսային ամէն տեսակ գործողութիւններ, շատ նպաստաւոր պայմաններով, ինչպէս նաեւ ծովային ապահովագրութիւնք ամէն վտանգի դէմ՝ հրաշխաւորեալ մեծ քնկերութիւններու մօտ:

Մեր գրասենեակին նշանաբանն է. «ՈՒՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ»:

ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

1 Շր.	16 Կիր.
2 Կիր.	17 ԲՆ. Սրբոցն Անդրէի և Լին.
3 ԲՆ. Յն. Թագէտի առաքին.	18 ԳՆ.
4 ԳՆ. Յովակիմայ և Աննայի	19 ԴՆ. Յն. Միքայէլի Հրէշտիկ.
5 ԴՆ. պահք	20 ԵՆ. Ս. Արաքսամու և Խորենայ
6 ԵՆ. Ս. Երեմիայ մարգարէին	21 Ուր. Ծնունդ Աստուածածնի
7 Ուր. պահք	22 Շր. Նիկիայ Ժողի. 318 Հյւպ.
8 Շր. Թովմայի առաքելոյն	23 Կիր. Բաբելէնդան պՏ. Խաչի
9 Կիր. Գիւտ գօտույ Ս. Ասծծ. Լի	24 ԲՆ. Աշնանամուտ
10 ԲՆ. Սահփանոսի Ս. չեղւոյն և Լին.	25 ԳՆ.
11 ԴՆ.	26 ԴՆ.
12 ԴՆ. պահք	27 ԵՆ. Յուհայ՝ Խաչկերաց
13 ԵՆ.	28 Ուր.
14 Ուր. պահք	29 Շր.
15 Շր. Յակոբայ և Շմաւոնի.	30 Կիր. Խաչկերաց:

ԹՕԳԹԼԸ

ԲԵՐԱ

Բերայի ամէնէն վայելուչ

ՀԱՆԱՐԱՆ-ԳՍԲԶՐԱՏՈՒՆ ԵՒ ԾԱՂԱՐԱՆՈՐ

Ամէն օր մինչեւ կէս գիշերէն ետը ժամը 2

ՆՈՒԱԳ

Թապլը ա'օթ ցերեկուան ճաշ՝ 50 դշ.

Իրիկուան ճաշ՝ 75 դշ.

[Երեք տնակ եւ սալատ, պտուղ, սուրճ]:

ԹՕԳԱԹԼԸ ՂԱԼԱԹԻԱ ՊԱՆԶԷ-ԳՍԲՈՒ

Թօգաթի նշանաւոր ֆէպայ

ՆՈՎՅԵՄԲԵՐ

1 Բշ. Յիշատակ մեռելոց:	16 Գշ. Կուս. երմոնեայ, Նեկտար.
2 Գշ. Տօն Եկեղեցւոյ.	17 Գշ. պահք.
3 Գշ. » »	18 Եշ. Սահակայ և Համադասպայ
4 Եշ. » »	19 Ուր. պահք.
5 Ուր. Տօն Խաչի	20 Շք. 72 աշակերտացն Գրիստոսի
6 Շք. » »	21 Կիր. Դ. զկնի Խաչի
7 Կիր. Բ. զկնի Խաչի	22 Բշ. Սրբոցն Փոկասու Հայրապ.
8 Բշ. Սրբոցն Մամասայ և Նն.	23 Գշ. Ս. Կուս. Վառվառիա
9 Գշ. Ս. Փեփրոնեայ, Շուշանայ	24 Գշ. պահք.
10 Գշ. պահք.	25 Եշ. Եւպրատեայ Կուսին
11 Եշ. Ս. Բարադամու, Երանոսի	26 Ուր. պահք.
12 Ուր. Պահք.	27 Շք. Մեսրոպայ, Եղեշէի և Նն.
13 Շք. Գէորգայ Զօրավարին	28 Կիր. Ե. զկնի Խաչի:
14 Կիր. Վարդայ Խաչ	29 Բշ. Թաթլոյ, Թովմասու և Նն.
15 Բշ. Դաւթի Դիւեցւոյն	30 Գշ. Անանիայ, Մատթիայ և Նն.
	31 Գշ. պահք.

ՏՔ. ԱՐԱՄ ՓԵՍԼԻՔԷՆԵԱՆ

ՄԱՅՆԱԳԷՏ

ԳԱՂՂԻԱԿԱՆ ԱԽՏԻ, ԶԵՐՄԱՄԻՋՈՒԹԵԱՆ
ԵՒ ԱՆՈՆՑ ԲՈՂՈՐ ԲԱՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ

Անկարողութիւնը, մորթի հիւանդութիւնները՝ նոր և մասնաւոր դարմանումներով:

Կը կիրարկուի ԷԼԷԿՏՐՈԹԷՐԱՐԻ, ԻՒԼԹՐԱՄԻՔՐՕՍՎՈՐԻ և ԺԻՆԷՔՕԼՈԺԻ:

Այցելութիւնք ժամը 9էն 12 և 2էն 7՝ Բերա, Թէաթրօ փողոց, Խրիսթաքի խան, Թիւ. 4:

Հեռանայն՝ Բերա 1812

ՆՈՅԵՄԲԵՐ

1 Եշ. Սրբոյն Դիմեհիսի	16 Ուր. պահք.
2 Ուր. պահք.	17 Շք. Ամենայն Սրբոց
3 Շք. Զորից Աւետարանչացն	18 Կիր. Ը. զկնի Խաչի:
4 Կիր. Զ. զկնի Խաչի	19 Բշ. Ստեփանոսի Հայրապետին
5 Բշ. Յովսէփայ Ած.Տօրն, Լէն.	20 Գշ. Պառտնի վկային
6 Գշ. Եւտրոքեայ, Ռամելայ:	21 Գշ. Յն. Մեքայէլի Հրեշտակ.
7 Գշ. պահք.	22 Եշ. Մետրոփանոսի Հայրապ.
8 Եշ. Արամեայ, Ակիւլինեայ:	23 Ուր. պահք.
9 Ուր. պահք.	24 Շք. Գարբիէլ, Մեքայէլ Հրշտկ.
10 Շք. Երկոտասան վարդապետաց	25 Կիր. Թ. զկնի Խաչի:
11 Կիր. Գիւտ Խաչ:	26 Բշ. Մելիտոսի Անտիփայ Լէն.
12 Բշ. Անաստասայ քահանային	27 Գշ. Ս. Դեմետրիայ վկային:
13 Գշ. Սրբոց Հիպերիֆեանց	28 Գշ. պահք.
14 Գշ. պահք.	29 Եշ.
15 Եշ. Ս. Յովհ. Ոսկերբանին	30 Ուր. պահք.

ԳՐԻԳՈՐ Յ. ՇԷՔԷՐՃԵԱՆ ԻՐԱԽԱԳԷՏ-ՓԱՍՏԱԲԱՆ

Զագմագճըլար, Մեպուհեան խան,
Թիւ 40.

(Հեռաձայն՝ ՍՏ. 3061)

Կը ՍՏԱՆԶՆԷ Թրքական եւ օտար դատարաններու առջեւ ամէն տեսակ դատեր, խիստ նպաստաւոր պայմաններով:

Կը ԿԱՏԱՐԷ կալուածական առուծախի, փոխատուութեան, փոխանցումի եւ ամէն տեսակ գործառնութիւններ՝ գործակցութեամբ կարող մասնագէտներու Գրասենեակին բնաբանն է. «ՃՇԴԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԽՂՃԱՄԻՏ ԳՈՐԾ»:

Վ. ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ

ՄԵԾ ԿՕՇԿՂՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
Բերա, Մեծ Փողոց, Բիւ 385
(Պէյքըրի դիմ)

(Հեռաձայն՝ Բերա 1567)

Այրերու, կիներու և տղոց համար ամէն տեսակ նուրբ, ճաշակաւոր և տոկուն կօշիկներ՝ չատ նպաստաւոր գիներով

ՊԱՏՐԱՍ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ

Զեր կօշիկները Վ. Տիգրանեան վաճառատունէն գնեցէք և չատ գոհ պիտի ըլլաք:

7 5 9 5 8 0 5

ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 30

1 Շր. Անդրէի և Գիւլիպոսի	16 Կեր. Բ. Յիսնակաց
2 Կեր. Բրկոյ պահօց Յիսնակաց	17 Բշ. Գեղարիսի, Մեղիերիսի
3 Բշ. Ա. օր պահօց Յիսնակաց	18 Գշ. Սրբոյն Արզաբու
4 Գշ. Հնծայուն Աստուածածնի	19 Դշ. պահօ
5 Դշ. պահօ	20 Եշ. Պօղոսի, Պօղայ, Մակարայ
6 Եշ.	21 Ուր. պահօ
7 Ուր.	22 Շր. Յղութիւն Ս. Աստածնի.
8 Շր. Գրիգորի քանչերազարծին	23 Կեր. Բրկոյ. պհ. Ս. Յակոբայ
9 Կեր. Ա. Յիսնակաց	24 Բշ. Ս. Մինասայ, Երմօղիւնայ
10 Բշ. Յուլիանայ Վասիլուհայ	25 Գշ. Լտ. Ծնունդ Քրիստոսի
11 Գշ. Դանիկանոսի քահանային	26 Դշ. պահօ
12 Դշ. պահօ	27 Եշ.
13 Եշ. Կղեմայ, Բազարատայ	28 Ուր. պահօ
14 Ուր. պահօ	29 Շր. Յակոբայ Մծբնայ Հայրպ.
15 Շր. Թադէւոսի Բարթուղիմէոսի	30 Կեր. Գ. Յիսնակաց:
	31 Բշ. Իգնատիոսի Աղդէի Էջն.

Ս. ԱՐԵՒԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ

Ընդհանուր
պալանդակագրութիւն
ԱՐՏԱԾՈՒՄ-ՆԵՐԱԾՈՒՄ
ՆԵՐԿԱԳԱՅՈՒՅՉՈՒԹԻՒՆ
ԿԵԴՐՈՆԱՏԵՂԻ
Կ. Պոլիս. Սիրէնի
Կիւնէէ խան
(հեռաձայն՝ Սք. 2924)
ՄԱՍՆԱՃԻԴ
ՃՅՆՈՎԱ (Իսալիա)

ՏՈՔԹ. Վ. ԱԼԹՈՒՆԵԱՆ

ԱՏԱՄՆԱՐՈՅԺ
Բերա, Բանկալի, Պէոյիւֆ-
սերէ հաստի, քիւ 48
Պոլիս, Չարժ Գաբու Մա-
գանիլար քիւ 5
ԸՆԴՈՒՆԵԼՈՒԹԵԱՆ
ԺԱՄԵՐ
Բացի Չարեքարթիէ ամէն
օր առաւօտեան ժամը 8էն
12 և երեկոյնը ժամը 7¹/₂-
10 Բերա: Իսկ կէսօրէ վերջ
ժամը 2էն 6 Պոլիս:
Թէլ. Սթամպուլ 2643

ՏՈՔԹ. Թ. ՊԱԼԸԳՃԵԱՆ

(BRODEUR)
ՄԱՍՆԱԳԷՏ

Վեներական և ճորտային
հիւանդութիւններու
Բերա, Մեքիպ փողոց (Թօփալիանի վար),
քիւ 29

Գիտական ամենալեցիկ դուրեւանք
ստագ և խղճամիտ բուժում:

ԱՂ.ԲԱՏՆԵՐԸ ԶՐԻ

ԶԱՊԵԼ

ԿԱՆԱՆՑ ՄԵԾ
ԴԵՐԱԿԱՏՈՒՆ
ԲԵՐԱ

ՍԻԹԵ ՏԸ ՍԻՐԻ

ՄԿՐՏԻՉ ԳԱԶԱՆՃԵԱՆ

ԻՄԵ ԿԱՐԱՌԱՎԱՅԱԾԱՏՈՒՆ
ԵՒ ԱՃՈՒՐԴՈՂ
պալատական կարասի-
ներ, գորգեր և քանկար-
ժէ՛հ հնուրիւններ.
Բերա, Մեծ Փողոց. Կավուօ՛ւ
քիւ վեր, Սինէմա Գողմօկ-
թաֆի դէմ:
Հեռաձայն՝ Բերա 3249

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՍԵՂՆԱԳՐՈՐԾՈՒԹԵԱՆՑ

(BRODERIES ORIENTALES)

ՍԵՊՆԱԿԱՆՍԷՐ

ՍԵՓՈՆ ՃԻՎԱՆ

Ղալաթիա, Տէմիր խան, թիւ 21

(Հեռ. առաջն՝ Բերա 1354)

*Ամեն տեսակ արեւելեան ասեղնա-
գործութիւններ՝ պատշաճ եւ
ապաւրանփի վրայ :*

Իր տեսակին մէջ Թուրքիոյ ամէնէն մեծ գործարանը,
որ 2000 հոգիի ապրուստը կ'ապահովէ:

Սոյն գործարանին արտադրութիւնները մեծ ընդունե-
լութիւն գտած են մասնաւորաբար Պալքանեան երկիր-
ներու եւ Արարիոյ մէջ:

Ամերիկայի գործի մարդոց ուսադրութիւնը կը
հրաւիրենք ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՍԵՂՆԱԳՐՈՐԾՈՒԹԵԱՆՑ ՄԵԾ
ԳՈՐԾԱՐԱՆԻն արտադրութեան վրայ:

ԱՆՀԱՒԱՏԱԼԻ ԳԻՆԵՐ

ՏԲԹ Մ. ԳԱԼՖԱԵԱՆ

ՎԻՐԱԲՈՅԺ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ

Բերա, Սու-Թերազի փողոցի անկիւնը
Թօֆաթեանի դիմաց:

Արուեստագէտ բժիշկը, որուն մասնագիտութիւնը
անվիճելի է, իրեն երկրորդ բնաւորութիւն ըրած է
խղճմտութիւնը իր արուեստին մէջ, եւ ատոր համար
չափազանց գնահատուած է:

Ասամնարոյծի երբ պէտք ունենաք, առանց տա-
սամսելու դիմեցէ՛ք ՏԲ. Մ. Գալֆաեանի:

Ք Ի Է Վ

Բաթիսըրի եւ ֆրանճէլայի փուռ
(Թագաթիմ, Վիպլուօշի դիմաց)

ՖԷՐԱՇԱՏԷ ԵՐԲԱՐՔ

Հոչակաւոր այս հաստա-
տութիւնը, որ այրած էր
վերջերս, նորոգուելով՝ հան-
րութեան առջեւ կը բանայ
արեւելեան ոճով շինուած իր
փարթամ եւ հմայիչ սաղօն-
ները, ուր կայ՝ թէյ, կաթ,
շօքօլա, ընտիր բաւթաներ,
անուշեղէններ եւ ալ մի-
նիւթ ճաշ եւն.:

Միակը իր տեսակին մէջ
Սպասարկութիւնը անքերի
Գիները ժողովրդական

ՆՈՐՎԵԿԻՈՅ ԻՍԿԱԿԱՆ

հարազատ եւ անաղաւտ

ՉԿԱՆ ԻԻՂԸ

ՔԻԼՕՆ 80 ՂՐՈՒՇ

կը ծախուի մի'միայն

ԴԵՂԱՐԱՆ "ՄՕՏԷՐՆ"Ը

ՆՈՒՊԱՐ Կ. ԹՕՋԱՆԵԱՆ

Բերա, Աղա Ճամբի կից,

Սազըզ Աղաճ փողոց,

թիւ 5

ՔԱՔԼԱՆ

Մեծ վանականական կերպասդէկներու
 և մասնաւոր դերձակասուն

Պոլիս, Կեդր. Փոսթին քով, Ալալէմի խան
 թիւ 19-21-22-23

Հեռաձայն՝ Սթ. 892

Տէր և Տնօրէն՝ **ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԽՏՐԵԱՆ**

Այրերու եւ տղոց ձաւնար ամեն տեսակ
 հագուստ, պատրաստ եւ չափու վրայ

ԿԱՆԻԿ ԹԷ ՄԱՍՆԱՎՃԱՐՈՂ

Անգլիական եւ ժամանակակից ընկեր ընկեր կեր-
 պասներու նոյն մթերք, գոսթիմի, բալթի եւն.
 համար.

ԱՆՄՐՅԵԼԻ ԳԻՆԵՐ !!

ԱՆՀԱԿԱՏԱԼԻՈՐԵՆ ԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐ !!

Երաւամտութեամբ խնամեալ կարման

ՃԻՒՄՊԻԻՇԵԱՆ - ԻԻԹԻԻՃԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

ԸՆԴՀ. ԱՊՈՂՈՎԱԳՐ. ՆԵՐԿԱՅՍՅՈՒՑՈՒԹԻՒՆ

ՀՐԴԵԶԻ ԵՒ ՆՈՎԱՅԻՆ ԱՊՈՂՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐ

ԱՆԳԼ. ԼՕՅՏԻ

Գողութեան, անձեռի եւ ամեն տեսակ վաճակներու
 դէմ, ամենամաքաւստնոր պարմաններ

Դիմել՝ ՊՈԼԻՍ ՍԵՊՈՒՆԵԱՆ ԽԱՆ

Թէլէֆոն՝ Պոլիս 1360

ՄԵԾ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ՍԸՐՄԱՅԻ ՍԵՓՈՆ ՃԻՎԱՆ

Հիմնուած 1910ին

ԳՈՐԾԱՐԱՆ՝ Ֆերիքոյ, Շիպլի
 ՎԱՅՍՈՒՍՏՈՒՆ՝ Մեծ Շուկայի դուռը

Այնանըլար թիւ 14

ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ՝ Ղալաթիա, Տէմիր խան թիւ 21
 (Հեռաձայն՝ Բերա 1354)

ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

ՍԸՐՄԱՆ, ԿԼԱՊՏԱՆԻ, ՊԻԻՔՄԵԻ, ԽԱՅԹԱՆԻ,
 ԶԻԹԱՆ, ՍՈՒԹԱՇԻ ԼԵՆ. ԼԵՆ. ԼԵՆ.

իր տեսակին մէջ Թուրքիոյ

միակի գործարանը

ՍՐՈՐԹԻՆԿ ԲԱԼԱՍ

Բերա, Թագսիմի հրապարակը

Տէր և Տնօրէն

Մ. ԹՕԳԵԱՆ

Մեծագոյն չմեկարանը

Պիլսոնի ամենէն ըն-
 դարձակ արանը

ԱՄԵՆ ՕՐ ՄԵԾ ՆՈՒԱԳԱՆՈՒՄԲ

Ընկեր գոնոմասիոն
 եւ անբերի ապաստարկութիւն

Բերայի ամենէն ընդարձակ

եւ լուսագոյն գրաւարանը

ՄՈՒՏԲԵ ԱԶԱՏ

ԱՐՁԱԿ Պ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

ՇՈԳԵՆԱԻԱՅԻՆ

ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ղալաթիա. Բարապիկն

վրայ Ֆալէո խան, 7

(Հեռաձայն՝ Բերա 999)

Տոմարակներ՝

Հիսուսային, Հարամա-

յին Ամերիկայի եւ ա-

խաւի ամեն կողմի

համար :

ԵՐՈՒԱՆԴ ՓՈՐԹՈՒԿԱԼ

Բերա, Թագսիմ, Մեծ Փողոց, «Կավուօ»-ի կից

ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿԱՐԱՄԻՆԵՐՈՒ ՃՈՒ ՄԹԵՐՔ

Օգտուեցե՛ք պատեհութեան !!

Վաճառատունը կարասիներու թանկը կը կատարէ :
Կը ստանձնէ նաև կարասիներու փոխադրութիւն՝ չատ
նպաստաւոր պայմաններով :

ԳԱՎԵՌՆ ԲԱԼԱՍ

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՀԱՅ ՃԱՀԱՐԱՆ

Բերա, Թագսիմ, Մեծ Փողոց, բիւ 42
(«Կավուօ»-ի դիմաց)

ՍԵՓԱԿԱՆԱՏԵՐ՝

ՀԱՃԻ ԿԱՐԱՊԵՏ ԱՐՐԱՀԱՄԵԱՆ

Ձեյրունցի ճարտար խոհարարապետը

Բերնի համով և քիչ զբաւով, խնամքով եփուած կե-
րակուր եթէ կ'ուզէք ուտել՝ գացե՛ք ԳԱՎԵՌՆ ԲԱԼԱՍ :

Գիներէն քանի մը նմոյշ . միտի ջուր՝ 5 շրշ ., շիշ
քէպապ՝ 15 շրշ ., փուրը եփած ձուկ՝ 12 1/2, կաթով
խաւիժ 10 շրշ . ևլն . ևլն . :

ԳՆԵՑԷ՛Ք ՄԻՄԻԱՅՆ ՈՐԲԵՐՈՒ ԼՈՒՑԿԻՆ

և թոյլ մի՛ տաք որ ուրիշ տեսակներ ձեզի տան :

Ասով՝ ձեր լուծան բերած պիտի ըլլաք Հայ որբին :

ԱՐԱՄ ԳԱԼԵՆՏԵՐ

ԸՆԴՀ. ՆԵՐԿԱՅԱՅՈՒՅՁՈՒԹԻՒՆ

B. S. A. հոգակաւոր մօթօսիքէթներու և անգլիական
Chappell դաշնակներու պատրաստ մթերք Պոլսոյ մէջ՝
գործարանի գինով :

Kalomazoo տետրակներ՝ գործի մարդոց և զբաւա-
տուններու համար, ամէն մեծութեամբ և ամէն պէտքի
համար, չարժուէն թուղթերով :

Ղալաքիա Ինիփոն խան

ՏՊԱՐԱՆ

ՄԻՄՈՆ ՕՀԱՆԵԱՆ

Բերա, Թագսիմ, Մեծ փողոց բիւ 67
(հեռաձայն՝ Բերա 1536)

Կը տպէ ամէն լեզուէ գործեր, թերթ, գիրք, յայ-
տադիր, տոմս, առեւտրական թուղթեր, հրաւիրագիր,
մահադղ, ևն. ևն. :

ՊԱՏԻ ԱՖԻՇՆԵՐ

ամէն լեզուէ, մէկ կամ քանի մը գոյնով :

ԴԻՃԵՐՈՒԱՆ ՍՊԱՍԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

1923

Թէ ի՞նչ վերապահուած է ձեզի 1923 տարույ
ընթացքին մէջ, դիմեցիք Բրոք, Շէյխ Ապսիւլ Վէ-
հապի: Կարդացի՛ք յետագայ տողերը.

ԲՈԼՈՐ ԽՆԴԻՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

որոնք կը վերաբերին ձեր ներկայ կամ ապագայ կեանքին, ինչպէս
նաեւ գործի անյաջողութիւններու, զգացողական անհանգստութեան,
հոգեկան եւ երեւակայական հիւանդութիւններու, կամքի տկարու-
թեան, կեանքի մէջ անյաջողութեան, ընտանեկան անհամաձայնու-
թեան, ծամբորդութեան, ձեռնարկներու, ամուսնութեան, կորսուած
առարկաներու, բացակայ անձերու, նոր ծրագիրներու եւ բոլոր
յժուարութիւններուն համար՝ խորհուրդ հարցուցէք հանրածանօթ
ԲՐՕՖ. Շէյխի ԱՊՏԻԻԼ ՎԷՀԱՊԻ՝ իր նոր գապիսէյին եւ զրադարանին
մէջ, որոնք Պոլսոյ հոգեխօսական եւ աստեղագիտական հաստատու-
թեանց լաւագոյններն են: Անիկա ձեզի պիտի բացատրէ անյաջողու-
թեան բոլոր պատճառները եւ զուտ գիտական ու անպահով դրու-
թեամբ ձեզի ցոյց պիտի տայ երջանկութեան ուղին:

ՓՈՐՁԵՑԷՔ ԵՒ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈՂՁՈՒԻՔ

Աստուածային կարողութեամբ, եւ նոյն իսկ հեռուէն Թելադրե-
լով, պիտի անհետացնէ ձեր վրայ գտնուող բոլոր մոգական ազդեցու-
թիւնները եւ անմաքուր մագնիսականութիւնը:

ԱՄԵՆԱՐԱՅԱՐԱՅԱԿ ԳԱՂՏՆԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

Խօսակցութիւն եւ Թղթակցութիւն ֆրանսերէն եւ ուրիշ լեզու-
ներով: Ընդունելութիւնը՝ ուրրաթէ գատ ամէն օր 9—12 եւ 2—7,
ինչպէս նաեւ ժամադրութեամբ:

ՀԱՍՅԷ՝ Թագսիմ, Սուրբ Յակոբ, քիւ 37, Ամերիկեան
կառավարի դէմ, քրամվայի համբուն վրայ, Շաֆիք փառա-
աբարբրման, քիւ 1:

ԽՈՐՀՐԳԱԿՅՈՒԹԻՒՆՔ Կ'ԸԼԼԱՆ ԵՒԵՒ ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԵԱՄԻ: Այս
պարագային ենթակային անունը, մոկանուծը եւ ծննդեան ճիշդ
Թուականը անդրաճեշտ են: Թղթակցութեամբ խորհրդակցութեան
գինն է 10 ֆրանք:

5481900

2 013
5116

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0021875

